

**YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ÖZEL EĞİTİM ANA BİLİM DALI**

**KAYNAŞTIRMA SINIFLARINDA GÖREV YAPAN BEDEN EĞİTİMİ
ÖĞRETMENLERİNİN KARŞILAŞTIKLARI PROBLEMLERİN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Muhammed Fatih BEYAZIT

**Lefkoşa
Haziran, 2021**

**YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ÖZEL EĞİTİM ANA BİLİM DALI**

**KAYNAŞTIRMA SINIFLARINDA GÖREV YAPAN BEDEN EĞİTİMİ
ÖĞRETMENLERİNİN KARŞILAŞTIKLARI PROBLEMLERİN
İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tez Danışmanı

Doç. Dr. Mukaddes Sakallı DEMİROK

Muhammed Fatih BEYAZIT

**Lefkoşa
Haziran, 2020**

JURİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Hazırlamış olduğum yüksek lisans tezimde, projelendirilmesinden sonuçlanmasına kadarki süreçte her türlü bilimsel ve akademik kurallara itina ile uyduğumu, tezimde yer alan tüm bilgileri bilimsel ahlak ve gelenek çerçevesinde elde ettiğimi, bilimsel yazım kurallarına uygun şekilde hazırladığım bu çalışmamda dolaylı veya doğrudan yaptığım her türlü alıntıyı kaynakçada gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden ibaret olduğunu taahhüt ederim.

Muhammed Fatih BEYAZIT

ÖNSÖZ

Yakın Doğu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Özel Eğitim Anabilim Dalı, yüksek lisans programının gereği olarak hazırlanan bu araştırmanın amacı, kaynaştırma sınıflarında görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin karşılaştıkları problemlerin incelenmesidir.

Araştırma altı bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde sırasıyla problem durumu, araştırmanın amacı, alt amacı, önemi, sınırlıkları, tanımlar ve kısaltmalar sunulmuştur. Araştırmanın ikinci bölümünde kuramsal bilgiler ve ilgili araştırmalar yer almıştır. Üçüncü bölümünde araştırmanın yöntemi, örnekleme, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve verilerin analizine yer verilmiştir. Dördüncü bölümde bulgular sunulmuş, beşinci bölümde bulgular bağlamında ulaşılan sonuçlar tartışılıp yorumlanmıştır. Altıncı bölümde ise araştırmanın sonuçlarına ve önerilere yer verilmiştir.

Muhammed Fatih BEYAZIT

ÖZET
KAYNAŞTIRMA SINIFLARINDA GÖREV YAPAN BEDEN EĞİTİMİ
ÖĞRETMENLERİNİN KARŞILAŞTIKLARI PROBLEMLERİN
İNCELENMESİ

BEYAZIT, Muhammed Fatih

Yüksek Lisans, Özel Eğitim Ana Bilim Dalı
Tez Danışmanı: Doç. Dr. Mukaddes SAKALLI DEMİROK

Haziran 2021, ... sayfa

Bu araştırmanın genel amacı, kaynaştırma sınıflarında görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin karşılaştıkları problemlerin incelenmesidir. Araştırma bu amaca bağlı olarak yarı yapılandırılmış görüşme yoluyla yapılan nitel araştırma yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu 2020-2021 eğitim öğretim yılı bahar döneminde, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığına bağlı ilköğretim sınıflarında görev yapan 23 tane beden eğitimi öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmanın verilerinin toplanması amacıyla alanyazın incelenmesi sonucunda araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Bu çalışmada iki kodlayıcının görüş birliği yüzdesi güvenilirliği hesaplanmış, %92,3 olarak bulunmuş ve ölçüm güvenilir kabul edilmiştir.

Araştırma kapsamındaki tüm beden eğitimi öğretmenlerinin, beden eğitimi dersinin özel gereksinimli öğrencilere sporla ilgili bilgi beceri ve alışkanlıklar kazandırmasına yönelik görüşlerine dikkat edildiğinde öğretmenlerin hepsi de beden eğitimi dersinin özel gereksinimli öğrencilere sporla ilgili bilgi beceri ve alışkanlıklar kazandırması konusunda hem fikirdiler.

Beden eğitimi öğretmenlerinin, beden eğitimi dersinin özel gereksinimli öğrencilerin sosyal gelişimlerine katkı sağlamasına yönelik görüşlerine dikkat edildiğinde beden eğitimi öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğu, dersin özel gereksinimli öğrencilerin sosyal gelişimlerine katkı sağladığını, tümünün ise beden eğitimi dersinin işbirliği içinde çalışma alışkanlığını geliştirdiğini ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin büyük

çoğunluğu derste işlenen konuların özel gereksinimli öğrenci tarafından anlaşıldığını ifade etmiştir.

Öğretmenler, özel gereksinimli olmayan çocukların özel gereksinimli olanlara yardımcı olmaya çalıştığını, özel gereksinimli olmayan çocukların özel gereksinimli arkadaşlarına yönelik olarak anlayışlı ve hoşgörülü olduğunu, genel itibariyle sevecen ve yakın yaklaşım içerisinde olduklarını söylemişlerdir.

Beden eğitimi öğretmenleri, bazı özel gereksinimli öğrencilerin çok azının hem olumlu hem de olumsuz davranışlar sergileyebildiklerini ve öğretmenlerin azına göre öğrencilerin bazen üzüntü duyduklarını söylemiş, öğretmenlerin çok azı ise öğrencilerin kötü etkilendiklerini ve dışlama yaptıklarını belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin hepsi de özel gereksinimli öğrencileri diğer arkadaşlarıyla kaynaştırmak için çaba gösterdiklerini belirtmiştir. Öğretmenlerin sınıflarında bulunan özel gereksinimli öğrenci ile en çok yaşadıkları problemlere yönelik olarak beden eğitimi öğretmenlerinin bir çoğu özel gereksinimli öğrenciler ile uyulamalar konusunda zorluk yaşadığını, belirtmişlerdir.

Son olarak öğretmenlerin sınıflarında bulunan özel gereksinimli öğrenci ile ilgili ortaya çıkan davranış problemini çözmek için neler yaptıklarına yönelik görüşlerine bakıldığında öğretmenler uygun bir yöntem kullandığını veya uzmandan destek aldığını belirtirken, bazı öğretmenlerin empati kurduğunu ve olumlu bir şekilde yaklaştığını, bazılarının ise öğrenciler ile konuşup teselli ettiğini ve yüz gösterdiğini, problemin ne olduğunu anlamaya çalıştığını söylemiştir.

Anahtar Kelimeler: Kaynaştırma eğitimi, beden eğitimi öğretmeni, kaynaştırma öğrencileri, zorluk, problem

ABSTRACT**INVESTIGATION OF THE PROBLEMS ENCOUNTERED BY PHYSICAL EDUCATION TEACHERS WORKING IN INCLUSIVE CLASSES****BEYAZIT, Muhammed Fatih****Master, Department of Special Education Teaching
Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Mukaddes SAKALLI DEMİROK****June 2021, 92 pages**

The general purpose of this research is to examine the problems faced by physical education teachers working in inclusive classrooms. Depending on this purpose, the research was carried out with the qualitative research method made through semi-structured interviews. The study group of the research consists of 23 physical education teachers working in inclusive classes in primary schools affiliated to the Ministry of National Education and Culture of the Turkish Republic of Northern Cyprus in the spring semester of the 2020-2021 academic year. In order to collect the data of the research, a semi-structured interview form developed by the researchers after the literature review was used. In this study, the consensus percentage of the two encoders was calculated as 92.3%, and the measurement was accepted as reliable.

Considering the views of all physical education teachers within the scope of the research on the physical education lesson for students with special needs to gain knowledge, skills and habits related to sports; all of the teachers agreed that the physical education lesson should give special needs students' knowledge, skills and habits about sports.

When physical education teachers' views on the contribution of physical education lessons to the social development of students with special needs are considered; the majority of physical education teachers stated that the course contributed to the social development of students with special needs, and all of them developed the habit of working in cooperation with the physical education course. The majority of the teachers stated that the subjects covered in the lesson were understood by the students with special needs.

Teachers stated that children without special needs try to help those with special needs. While expressing that children with non-special needs are understanding and tolerant towards their friends with special needs, they said that they generally show affectionate and positive approaches.

Physical education teachers stated that very few of the students with special needs could exhibit both positive and negative behaviours, few of the teachers said that the

students sometimes felt sad, and very few of the teachers stated that the students were badly affected and excluded.

All of the teachers stated that they made an effort to integrate students with special needs with their other friends. Most of the physical education teachers stated that they had difficulties in practices with students with special needs.

Finally, when we look at the teachers' views on what they do to solve the behaviour problem that arises regarding the special needs student in their classroom, the teachers stated that they used an appropriate method or received support from an expert, while some teachers stated that they empathized and approached in a positive way. Some of them said that they talked to the students and consoled them, and they also tried to understand what the problem was.

Keywords: Inclusion education, physical education teacher, mainstreaming students, difficulty, problem

İÇİNDEKİLER

JURİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI.....	i
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI.....	ii
ÖNSÖZ.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
TABLolar LİSTESİ.....	xi

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Araştırmanın Amacı.....	7
1.3. Araştırmanın Önemi.....	8
1.4. Sınırlıklar.....	8
1.5. Tanımlar.....	9
1.6. Kısaltmalar.....	9

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1.	
2.4.	
2.5. İlgili Araştırmalar.....	41

BÖLÜM III**YÖNTEM**

3.1. Araştırma Modeli.....	44
3.2. Çalışma Grubu.....	45
3.3. Veri Toplama Aracı.....	46
3.4. Verilerin Toplanması.....	48
3.5. Verilerin Analizi.....	50
KAYNAKLAR.....	81
EKLER.....	92

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. Beden Eğitimi Öğretmenlerine Ait Demografik Bilgiler.....	47
Tablo 2.	

BÖLÜM I

GİRİŞ

Araştırmanın bu bölümünde problem durumu amacı, önemi, sınırlılıkları ve tanımları yer almaktadır. Ayrıca araştırma dahilinde yer alan bazı kavramların kısaltma ve tanımlarına da yer verilmeye çalışılmıştır.

1.1. Problem Durumu

Her geçen gün genel eğitim sınıfına yerleştirilen özel gereksinimli öğrenci sayısında düzenli bir artış olmakla beraber (Snyder, Dillow & National Center for Education, 2011), bundan dolayı beden eğitimi sınıflarında da bu artış kendini göstermiştir. Özellikle, genel eğitim ortamında otizm spektrum bozukluğu olan öğrenci sayısı 1990'dan bu yana üç katından fazladır (USDE, 2009). Genel eğitim ortamında özel gereksinimli öğrenci sayısındaki artış ile birlikte kaynaştırma kavramı ortaya çıkmıştır. Kaynaştırmanın 90'lı yıllarda yasal bir tanımı henüz yoktur, ancak eğitim ve özel eğitim alanındaki liderler, kaynaştırmanın ne anlama geldiğine dair açıklamalar ve yönergeler ile açıklamaya çalışmışlardır (Lipsky ve Gartner, 1997). Kaynaştırma konusundaki temel odak noktası, hakkaniyetin sağlanmasıdır.

Özel eğitim denildiğinde kaynaştırma kavramı sıklıkla karşımıza çıkmaktadır. Kaynaştırmanın bu denli ön planda olması da çeşitli tanımları ardından getirmiştir. Kaynaştırma, özel gereksinimli bireylerin normal gelişim gösteren akranlarının devam ettiği eğitim ortamlarında onlarla birlikte ve gerektiği zaman kendine ve sınıf öğretmenine destek eğitim hizmetleri sunan eğitim uygulamalarıdır (Sucuoğlu ve Kargın, 2010). Kaynaştırma, özel gereksinimli bireylerin engel derecelerine göre ortaya çıkan ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla, ailesinin de görüşlerinin alınmasıyla normal akranlarıyla birlikte okullarda ve sınıflarda eğitim görmesidir (Sarı, 2003; Ünsal, 2019).

Kaynaştırmanın odak noktası, yeteneklerinden bağımsız olarak tüm öğrencilere eşit fırsat sağlamaktır. Özel gereksinimli öğrencilerin beden eğitimi derslerine dahil edilmesi, her zaman anlaşılmasa da beklenen bir kavram ve uygulama haline gelmiştir. Block and Obrusnikova (2007) tarafından beden eğitimi literatürüne de geçen çalışmalarında, beden eğitimi öğretmenlerinin öğrencilerin sınıflarına dahil edilmesine yönelik olumlu duygulara sahip olmadıklarını ortaya

koymuştur. Olumsuz duygularının nedenlerinden bir tanesi olan “hazırlık eksikliği” nin beden öğretmenleri tarafından baskın bir şikayet olduğu ve bunun yanında kaynaştırma eğitimi için gelen öğrenciler için yeterli öğretmenin olmayışıdır (Hodge ve diğerleri, 2009; LaMaster, Kinchin, Gal ve Siedentop, 1998; Townsend, 2017). Beden eğitimi öğretmenlerinin bu olumsuz duygularına rağmen, öğrenci eğitiminde başarılı bir uygulama olarak kaynaştırma kanıtı mevcuttur (Klavina ve Block, 2008; Lieberman, Dunn, van der Mars ve McCubbin, 2000; Lieberman, Newcomer, McCubbin ve Dalrymple, 1997).

Beden eğitim öğretmenleri haricinde de sınıf öğretmenlerinin özel gereksinimli öğrencilere yönelik üniversitede aldıkları eğitimin yetersiz olduğu ve hizmet içi eğitimlerin de çeşitli nedenlerden bu yetersizliği gideremediği, dolayısıyla kendilerini bu konuda yetersiz hissettikleri belirtilmiştir. Bu araştırmada sınıf öğretmenlerinin öğrenme-öğretme sürecinde öğretimin bireyselleştirilmesi anlamında öğretim sürecinde bir takım uygulamalar yaptıkları, uygulamalarda bazı sorunlarla karşılaştığı Öneri olarak aynı araştırmada, sınıf öğretmenlerine, velilere ve ilgililere özel gereksinimli öğrenciyle ilgili eğitimler düzenlenmesi, sınıf öğretmenlerinin lisans eğitiminde özel gereksinimli öğrencilere yönelik aldığı derslerin içeriğinde düzenlemeler yapılması, ayrıca teoriden ziyade uygulamaya yönelik çalışmalar yapılması ve özel gereksinimli öğrencilerin eğitimlerinin bir plan program çerçevesinde yapılabilmesi için bu öğrencilerin belirlenmesi önemli görülmüştür (Altun & Filiz, 2020).

Ertunç (2008) kaynaştırma uygulamasında yer alan 52 beden eğitimi öğretmenin kaynaştırma uygulamaları ile ilgili olarak bilgilerini, bu uygulamalara karşı tutumlarını, sınıflarındaki özel gereksinimli öğrencilere bakış açılarını araştırmayı amaçlayan bir tez çalışması yürütmüştür. Araştırma sonucunda kaynaştırma uygulamaları ile ilgili olarak beden eğitimi öğretmenlerinin bilgilerinin yetersiz olduğu ancak sınıflarındaki öğrencilere bakış açılarının olumlu olduğunu vurgulamıştır.

Bir başka araştırmada öğretmenlerin etkinliklerde öğrencilerine eşit şekilde davrandığı”, “genel olarak arkadaş ilişkilerinin iyi olduğu”, “okuldaki materyallerin yeterli bulunduğu”, “sınav sisteminden memnun olduğu” ve son olarak “bu dersten herhangi bir beklentilerinin olmadığı” sonucuna ulaşılmıştır. Yapılmış olan

çalışmanın olduğu okulda öğretmenlerin kaynaştırma öğrencilerini normal akranlarıyla bir değerlendirip onlara özel bir etkinlik uygulamaması önemli bir sorun olduğu belirtilmiştir. Aynı araştırmada, kaynaştırma öğrencilerinin normal gelişim gösteren akranlarıyla daha çok zaman geçirebileceği ortamlar oluşturulması gerektiği üzerinde durulmuş ve aileler, öğrenciler ve okul yönetimi kaynaştırma sistemiyle ilgili bilgilendirilmesi ve bu sistemdeki uygulamaların geliştirilmesi gerektiği vurgulanmıştır (Sabah, Taşmektepligil, Tunç., Ermiş, & Çavuşoğlu, 2020).

Beden eğitimi öğretmenleri, özel gereksinimli öğrencileri beden eğitimi derslerine dahil etmek için sınırlı hazırlık, destek ve deneyime sahiptir (Wilson, Richards ve Sürücü, 2014). Bu öğretmen eğitimi eksikliği, özel gereksinimli öğrencilerin beden eğitimi derslerine katılma fırsatlarını sınırlamaktadır (Arnhold, Young ve Lakowski, 2013). Amerika Birleşik Devletleri'nde 108-446 sayılı Kamu Hukuku (IDEIA, 2004), okulların özel gereksinimli bireylerin beden eğitimi derslerine öğrencileriyle eşit katılımlarına izin verdiğini belirtir. 2013-2014 eğitim-öğretim yılı itibarıyla özel gereksinimli öğrencilerin% 95'i Amerika'da devlet okullarına kayıtlıdır ve bu öğrencilerin %62'si zamanın %80'ini normal sınıflarda geçirmiştir (Kena ve ark., 2016). IDEIA (2004) özel gereksinimli öğrencilerin beden eğitimi derslerine yerleştirilmesini zorunlu kılar; ancak, yasaya rağmen, beden eğitimi öğretmenleri bu yerleştirme için yeterince hazırlıklı değildirler (Rizzo, 2013).

Kaynaştırma eğitiminden anlayan beden eğitimi öğretmeni ihtiyaçları için 16 eyalet, beden eğitimi öğretmenlerinin bu türdeki bir lisansı kazanmalarını desteklemek için Özürlüler için Beden Eğitimi Ulusal Konsorsiyumu (The National Consortium for Physical Education for Individuals with Disabilities- NCPEID). lisans programları sunmaktadır Bu devletler, okulların genel beden eğitimcileri ve özel gereksinimli öğrencilere hizmet ve destek sağlamak için beden eğitimi öğretmenlerinin bu okullara görevlendirilmesinden sorumludurlar. Bununla birlikte, diğer 34 eyalet beden eğitimi öğretmenlerinin bu türden bir sertifikaya sahip olmasını zorunlu tutmamakta ve bu nedenle özel gereksinimli öğrencilerin kaynaştırma eğitimi olmayan öğretmenler tarafından öğretilen beden eğitimi sınıflarına yerleştirilmeleri gerekmektedir (Hodge ve Elliott, 2013).

Özel gereksinimli öğrencileri beden eğitimi ortamlarına entegre etmeleri beklenen beden eğitimcilerinin, kaynaştırma eğitimi için çok sayıda kapsayıcı

uygulama veya modelle donatılması gerekmektedir (Jin, Yun ve Wegis, 2013). Beden eğitimi öğretmenlerinin üniversite eğitimi sırasında derslerindeki klinik deneyimler yoluyla kapsayıcı yöntemleri öğrenmeleri için kendilerine pratik fırsatların da sunulması gereklidir (Piletic & Davis, 2010). Beden eğitimi öğretmenleri kaçınılmaz olarak özel gereksinimli öğrencilere kaynaştırmanın sağlanmasında kritik bir bileşendir; sonuç olarak katılım zorunlu olmakla birlikte, özel gereksinimli öğrencileri kaynaştırmak için beden eğitimi öğretmen eğitimi hazırlığının kalitesi söz konusudur (Wilson vd., 2014). Ayrıca, yasal gereklilikleri desteklemek için, öğretmen yetiştirme programları ve okullar tarafından beden eğitimi öğretmenleri için yeterli kaynaştırma uygulamalarının da benimsenmesi gerekmektedir (Vickerman, 2012).

Özel gereksinimli bireylerin beden eğitimine katılım eksikliği nedeniyle, bu öğrenciler yasal olarak akranlarıyla aynı eğitim deneyimlerinden dışlanmaktadır. Beden eğitimi öğretmen eğitimi programları, öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimini destekleme becerilerini önemli ölçüde etkilemelidir. Üniversite öğretmeni hazırlık programları, eğitimcileri özel gereksinimli öğrenciler için kaynaştırma eğitimini teşvik etmeye hazırlamaktan sorumlu ise, beden eğitimi öğretmenlerinin algılarının incelenmesi, bu programların amaçlanan hedeflerine ulaşmasını sağlayabilir. Beden eğitimi öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine yeterince hazırlıklı olmalarını ve özel gereksinimli öğrencilere beden eğitimi süresinde adil ve eşit fırsatlar sunma çabaları son derece önemlidir (Townsend, 2017).

Öğretmenlerinin özel gereksinimli bireylere yönelik olumlu duygular içerisinde olması kaynaştırma uygulamalarındaki mesleki yeterliliklerini de olumlu olarak etkileyebildiği sonucuna varılabilir. Yani öğretmenlerin kaynaştırma uygulamalarındaki mesleki yeterliliklerini çok fazla olmasa da kaynaştırma eğitimine yönelik duyguları etkileyebilmektedir. Öğretmenlerin kaynaştırma uygulamalarındaki mesleki yeterlilikleri çok az da olsa kaynaştırma eğitimine yönelik tutumlar tarafından etkilenebilmektedir. Bu sonucun ortaya çıkma sebepleri olarak, öğretmenlerin özel gereksinimli bireylere yönelik yeterli mesleki bilgilere sahip olmamaları, bu bireylerle ortak yaşantılarının olmaması veya bu bireylerin yetersizlik düzeylerinin yüksek olmasından dolayı eğitsel anlamda beklenen etkinin gerçekleşmediği gibi durumlar gösterilebilir. Öğretmenlerin kaynaştırma uygulamalarındaki mesleki yeterliliklerini kaynaştırma eğitimine yönelik kaygıları

etkileyebilmektedir. Bu durumda öğretmenlerin özel gereksinimli bireylere yönelik kaygılarının yüksek olması kaynaştırma uygulamalarındaki mesleki yeterliliklerini olumsuz olarak etkileyebileceği sonucuna varılabilir. Yani öğretmenlerin özel gereksinimli bireylere yönelik fazla kaygılanmalarının, kaynaştırma uygulamalarındaki mesleki yeterliliklerinden gerek sınıf yönetimlerinde gerekse öğretimsel çalışmalarındaki planlarında problem yaşayabileceklerdir (Özcan, 2020).

Özel Eğitim Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü 2008 yılında oluşturulan genelgede kaynaştırma yöntemiyle verilen eğitim uygulamalarında kaynaştırma uygulanan sınıfta görevli olan öğretmenin görevleri ve sorumlulukları yer almaktadır. Öğretmenlerin özel gereksinimi bulunan öğrencilerin ilgilerinin, yeteneklerinin, yeterliliklerinin ve yetersizliklerinin farkındalığına sahip olması gerektiği belirtilmiştir. Öğretmenler öğrencilerin bireysel olarak farklılıklarının ve eğitimsel olarak ihtiyaçlarının farkındalığına sahip olmalıdırlar. Öğrenme süreci içinde bu durumlar öğretmenler tarafından dikkate alınmalıdır (Karaca, 2018).

Kaynaştırma uygulamalarında çalışmak, öğretmenlerin rollerinde farklılık oluşturabilmekte ve farklı özelliğe sahip olan bireylerin ihtiyaçlarını aynı ortam içinde giderebilmeleri arzulanmaktadır. Öğretmenler kaynaştırma düşüncesini ve özel gereksinimli çocukların yaşlılarıyla birlikte aynı ortamda bulunmalarını kabullenseler de (Gal, Schreur ve Engel-Yeger, 2010), bu çocukların ihtiyaçlarını karşılamak hususunda eğitimlerinin ve tecrübelerinin yetersiz olduğunu açıklamaktadırlar (Demir, 2016). Kaynaştırma uygulamalarında yer alan öğretmenin farklı gelişim gösteren öğrencilerle aynı öğrenme sürecinde bulunarak mesleki tecrübelerini arttırdığı incelenen araştırmalarla da belirlenmiştir. Fakat yine bu çalışmalar incelendiğinde öğretmenlerin bu programı uygulama konusunda bilgi olarak ve beceri yönünden eksik kaldıkları da açıklanmıştır.

Okul öncesi öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine yönelik kaygılarının kaynaştırma uygulamasındaki öğretmen yeterliliklerini negatif yönde açıklama gücüne sahip olduğu belirlenmiştir. Kaynaştırma Uygulamasındaki öğretmen yeterlilikleri düzeyinin belirleyicisi olarak kaynaştırma eğitimine yönelik kaygılar ile ilişkisini %13 düzeyinde açıkladığı tespit edilmiştir. Bu sonuca göre öğretmenlerin kaynaştırma uygulamalarındaki mesleki yeterliliklerini kaynaştırma eğitimine yönelik kaygıları etkileyebilmektedir. Bu durumda okul öncesi öğretmenlerinin özel

gereksinimli bireylere yönelik kaygılarının yüksek olması kaynaştırma uygulamalarındaki mesleki yeterliliklerini olumsuz olarak etkileyebilecektir. Bu durumda, okul öncesi öğretmenlerinin özel gereksinimli bireylere yönelik fazla kaygılanmalarının, kaynaştırma uygulamalarındaki mesleki yeterliliklerinden gerek sınıf yönetimlerinde gerekse öğretimsel çalışmalarındaki planlarında problem yaşayabilirler (Özcan, 2020).

Özel gereksinimli bireylerin normal eğitim verilen sınıflarda eğitim alabilmeleri için öğretmenlerin bu alanda mesleki yeterliliğe sahip olmaları gerekmektedir. Ayrıca kaynaştırma öğrencisine sahip olan öğretmenlerin, gelişimsel açıdan farklılık gösteren çocuğun ihtiyaçlarını karşılayabilmesi bakımından sınıfında ve eğitim programlarında düzenleme yapabilmeleri önemlidir. Böylece öğretmenler, sınıf içinde bulunan tüm öğrencilerin bu kaynaştırma eğitiminin işleyişine adaptasyonu konusunda gerekli hazırlıkları yapabilmelidir. Alanyazındaki araştırmalar incelendiğinde öğretmenlerin kaynaştırma uygulamalarında yeterli mesleki bilgiye sahip olmadıkları görülmüştür (Çerezci, 2015; Gezer, 2017; Karaca, 2018; Nacaroğlu, 2014; Varlıer, 2004).

Üniversitelerde okutulmaya başlanan Özel gereksinimliler için Beden Eğitimi ve Spor dersi; sporun anlam ve önemi, engel türleri ve sınıflandırılmaları, özel gereksinimlilerde beden eğitimi ve spor, beden eğitimi ve sporun özel gereksinimliler üzerindeki etkileri, özel gereksinimliler için beden eğitimi ve sporla ilgili hukuki düzenlemeler gibi konuları kapsamaktadır (Usta, 2010). Öğretmen adaylarının bu ders sayesinde özel gereksinimli bireyleri yakından tanıma ve anlamaya yönelik olumlu tutum geliştirdikleri, özel gereksinimli bireylere yönelik kabul ve anlayış geliştirdikleri, özel gereksinimli bireylerle çalışmadan önceki ön yargılarından, korku ve acıma duygularından kurtuldukları, iletişim kurmaktan keyif aldıklarını, başarılarından ve özel gereksinimliler için beden eğitimi ve spor uygulamalarında birlikte yer almaktan mutluluk duygularını dile getirilmektedir (Özer & Süngü, 2016).

Kaynaştırma uygulaması özel gereksinimli öğrencinin normal bir sınıfa yerleştirilmesinden ibaret olmayan bir uygulamadır. Bu uygulamanın mevcut faydaları sağlayabilmesi için bağlı olduğu belli başlı unsurlar vardır. Özel gereksinimli öğrenci, normal öğrenci, normal öğrenci ve özel gereksinimli öğrenci

velisi, uygulamada görev alan kişiler ve kurullar, gerekli materyal desteğinin sağlanması, okul-aile işbirliği gibi birden fazla unsur bu uygulamanın etkili bir şekilde uygulanmasında rol oynayan unsurlardan bazılarıdır. Kaynaştırma yoluyla eğitim uygulamalarında öğrenci ile birlikte öğretmen de aktif bir rol üstlenmektedir. Çünkü eğitim faaliyetleri süresi boyunca özel gereksinimli öğrenci ile doğrudan ve dolaylı olarak aktif bir şekilde vakit geçiren kişi uygulamada görev alan öğretmenlerdir (Ünsal, 2019).

Eğitim kurumları öğrencilerin fiziksel yeteneklerinin farkına vardığı ve bu yeteneklerini geliştirme fırsatı buldukları en önemli kurumdur (Pantzer, 2016). Beden eğitimi ve spor dersi eğitim kurumlarında eğitimin tamamlayıcısı olarak tanımlanabilir. Bu dersteki temel amaç kişinin bir bütün olarak gelişimine katkı sağlamaktır. Bu amaçların kazandırılması ve belirlenen hedefe ulaşılabilmesi, yapılan sportif faaliyetlerin kalitesini etkileyen değişkenlerle yakından ilgilidir. Bu değişkenleri; ders saati, nitelikli öğretmen sayısı, ders işlenecek saha ve spor tesisleri olarak sayabiliriz (Özdemir, 2000).

Beden eğitimi ve spor ders ve programlarının özel gereksinimli bireyler üzerinde nedenli güçlü bir etkiye sahip olduğu yapılan bilimsel dayanaklı çalışmalarda ortaya çıkmaktadır. Türkiye ve Dünya’da uygulanan kaynaştırma eğitiminin içerisinde beden eğitimi ve spor dersine yönelik kaynaştırma uygulamalarını hazırlayan öğretmenlerin özel gereksinimli bireylerin hakkında nedenli bilgi birikimine sahip oldukları ve öğrencilerine karşı davranışları, bakış açıları ve kaynaştırma sınıfında bulunan özel eğitime ihtiyacı olmayan bireyleri yetersizliğe bulunan akranlarının kabulü ve mümkün olduğunca eğitim yapılacak ortam ve koşulların normalizasyon’unu nedenli sağlayabileceği tartışma konusudur.

Özel gereksinimli çocuklar bağımsız hareket edememekte, geç ve güç arkadaşlık kurmaktadır. Arkadaşlıkları kısa süre devam etmekte ve kendilerinden küçük çocuklarla arkadaşlık etmeyi tercih etmektedirler. Sebatsızlık, inatçılık gibi davranışlar sosyal ilişkilerini sarsmaktadır. Grup etkinlikleri sırasında lider olmaktan çok başkasına uyma ve taklit etme eğilimi göstermektedirler (Özer, 2001: 25-31). Bireyin sosyalleşmesinin erken yaşlarda mevzu bahis olması, beden eğitimi ve jimnastik faaliyetlerinin de çocukluk ve gençlik çağlarında alışkanlık durumuna getirilmesi gereği sporla sosyal olmayı eşit zamanlarda beraber göz önüne almayı

gerektirmektedir (Yetim, 2005: 119). Ergun'a göre, spor fiziki ve duygusal oluşuma verdiği desteğin yanı sıra disiplin, güven, rekabet ve arkadaşlık gibi duyguların uyanmasına ve çocukta sosyalleşme becerisinin oluşmasını sağlar. Engeli olan bireye göre bu sosyalleşme durumunun evrensel dili spordur (Ergun, 2003: 50).

Özel gereksinimli bireylerin sosyalleşmelerinde sporun etkisi ve katkısı büyüktür. Her şeyden önemlisi insan sosyal bir varlıktır ve toplum bütünlüğünü oluşturur. Beden Eğitimi ve Sporun bedensel, ruhsal sağlık üzerindeki getirilerini dikkate almasak dahi, özel gereksinime ihtiyaç duyan çocukların akranları ve kendileri ile aynı durumu paylaşan insanlarla bir araya gelmelerinin dahi katkısı görmezden gelinemez (Ertutar, 2019).

Alan yazın incelendiğinde, kaynaştırma sınıflarında görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin kaynaştırma eğitime ilişkin bilgi düzeylerinin ve kaynaştırma öğrencilere bakış açılarının değerlendirildiği çalışmalar Türkiye ve KKTC'de yok denecek azdır. beden eğitimi öğretmenlerinin kaynaştırma eğitime ilişkin bilgi düzeylerinin ve kaynaştırma öğrencilere bakış açıları konusundaki görüşlerinin araştırılması ile beden eğitimi öğretmenlerinin bilgi düzeyleri belirlenmiş olması ve bakış açılarının da belirlenmesiyle beden eğitimi derslerindeki kaynaştırma ile ilgili problemlere bu araştırmayla çözüm sağlanması düşünülmektedir. Bundan dolayı bu araştırmanın problem cümlesi "kaynaştırma sınıflarında görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin karşılaştıkları problemler nelerdir? Şeklindedir.

1.4. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın genel amacı, kaynaştırma sınıflarında görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin karşılaştıkları problemlerin incelenmesidir. Bu amaca bağlı olarak aşağıdaki alt amaçlar belirlenmiştir:

- Kaynaştırma sınıflarında görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin, beden eğitimi dersinin özel gereksinimli öğrencilere sporla ilgili bilgi beceri ve alışkanlıklar kazandırmasına yönelik görüşleri nasıldır?
- Kaynaştırma sınıflarında görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin, beden eğitimi dersinin özel gereksinimli öğrencilerin sosyal gelişimlerine katkı sağlamasına yönelik inançları nasıldır?

- Kaynaştırma sınıflarında görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin, beden eğitimi dersinin işbirliği içinde çalışma alışkanlığı geliştirmesine yönelik görüşleri nasıldır?
- Kaynaştırma sınıflarında görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin, beden eğitimi dersinde özel gereksinimli öğrencinin anlatılan derste işlenen konuları anlamasına yönelik görüşleri nasıldır?
- Kaynaştırma sınıflarında görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin, beden eğitimi dersinde özel gereksinimli olmayan çocukların özel gereksinimli arkadaşlarına yaklaşımlarına yönelik görüşleri nasıldır?
- Kaynaştırma sınıflarında görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin, beden eğitimi dersinde özel gereksinimli olmayan öğrencilerin sınıflarındaki özel gereksinimli arkadaşlarından etkilenmesine yönelik görüşleri nasıldır?
- Kaynaştırma sınıflarında görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin, sınıflarındaki özel gereksinimli öğrencileri diğer arkadaşlarıyla kaynaştırmak için çaba gösterme durumlarına yönelik görüşleri nasıldır?
- Kaynaştırma sınıflarında görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin, sınıflarındaki özel gereksinimli öğrencileri diğer arkadaşlarıyla kaynaştırmak için ne tür bir çaba gösterdiklerine yönelik görüşleri nasıldır?
- Kaynaştırma sınıflarında görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin, sınıflarındaki özel gereksinimli öğrenciler ile en çok hangi konularda problem yaşadıklarına yönelik görüşleri nelerdir?
- Kaynaştırma sınıflarında görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin, sınıflarındaki özel gereksinimli öğrenciler ile ilgili ortaya çıkan davranış problemini çözmek için neler yaptıklarına yönelik görüşleri nelerdir?

1.5. Araştırmanın Önemi

Yasal olarak, özel gereksinimli öğrencilere, beden eğitimi dersinde akranları nasıl ders işliyorsa onlar gibi kaynaştırma öğrencilerine eşit fırsat verilmelidir (Arnhold ve ark. 2013). Devletlerin %68'i, beden eğitimi derslerinde özel gereksinimli öğrencilere öğretmek için sertifika programları ve kursu gerektirdiğinden (NCPEID, 2013), beden eğitimi öğretmenleri bu öğrenciler için uyum sağlamayı zor bulmaktadır (Block ve diğerleri, 2013). Beden eğitimcileri, hizmet öncesi eğitimleri sırasında özel gereksinimli öğrenciler için kaynaştırmanın sınırlı öğrenildiğini bildirmişlerdir (Ko ve Boswell, 2013). Bu öğretmen eğitimi eksikliği, özel gereksinimli öğrencilerin beden eğitimine katılma fırsatlarını sınırlamaktadır (Arnhold ve ark., 2013). Beden eğitimi öğretmenlerinin kaynaştırma eğitiminde karşılaştıkları problemler ve bu konuda ürettikleri çözümlere konusundaki görüşlerinin belirlenmesiyle bu öğretmenlere kaynaştırmaya yardımcı olmak için daha fazla destek sağlanabilir. Ayrıca, üniversitede beden eğitimi programlarında öğrenim gören beden eğitimi öğretmeni adaylarının özel gereksinimli öğrencilerle çalışması için yeterli fırsatlar sunmasını sağlamak için daha fazla çaba gösterilmesi açısından böyle bir çalışmanın yapılıyor olması önem arz etmektedir.

1.6. Sınırlıklar

Bu araştırma aşağıda verilen sınırlılıklar içerisinde yürütülmüştür.

- Araştırma 2020-2021 eğitim-öğretim yılında Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığına bağlı Mardin'in Kızıltepe ilçesinde bulunan ortaöğretim kurumlarında görevli beden eğitimi öğretmenleriyle sınırlıdır.
- Araştırma, kaynaştırma sınıflarında görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin karşılaştıkları problemlere yönelik anket formu ile elde edilen veriler ile sınırlıdır.

1.7. Tanımlar

Kaynaştırma: Özel eğitim gerektiren bireylerin, yetersizliği olmayan akranları ile birlikte eğitim ve öğretimlerini resmî ve özel okul öncesi, ilköğretim, orta öğretim ve yaygın eğitim kurumlarında sürdürmeleri esasına dayanan destek eğitim hizmetlerinin sağlandığı özel eğitim uygulamalarını ifade eder (Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği, 2006).

Özel Eğitime İhtiyacı Olan Birey: “Çeşitli nedenlerle bireysel ve gelişim özellikleri ile eğitim yeterlilikleri açısından akranlarından beklenen düzeyden anlamlı farklılık gösteren birey” olarak tanımlanmaktadır (Milli Eğitim Bakanlığı[MEB], 2018, s.2).

Kaynaştırma Eğitimi: “Özel gereksinimli bireylerin yetersizliği olmayan akranları ile birlikte, destek eğitim hizmetlerinden de faydalanarak resmi ve özel; okul öncesi, ilköğretim, orta öğretim ve yaygın eğitim kurumlarında aldıkları eğitimidir” (Milli Eğitim Bakanlığı[MEB], 2006, s.9).

Beden Eğitimi: "Bireyi bütün yönleriyle gelişimine uygun olarak gerçekleştirebileceği performansa ulaştırılabilmesi için yapılan fiziksel etkinliklerin bütünü olarak ele alınmaktadır" (Şahin, 2005, s. 64).

1.8. Kısaltmalar

MEKB: Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı

TC: Türkiye Cumhuriyeti

BÖLÜM II

2. KAVRAMSAL AÇIKLAMALAR VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Özel Eğitim

Özel eğitim, özel eğitime ihtiyaç duyan bireylerin eğitim ihtiyaçlarının, bu bireylerin eksikliklerine ve özelliklerine uygun bir ortamda, özel olarak yetiştirilmiş personel tarafından sağlanan özel olarak geliştirilmiş eğitim programları ve teknikleri kullanılarak karşılanmasının amaçlandığı eğitimidir (Cavkaytar, 2006). Türkiye'deki Milli Eğitim Bakanlığı ise özel eğitimin tanımını, uygun eğitim ortamlarında özelleştirilmiş etkinliklerle öğrenenlerin benzersiz ihtiyaçlarını karşılayan bir öğretim türü şeklinde tanımlamıştır. Öğrencilerin engelleri ve özel ihtiyaçları hakkında yeterli bilgiye sahip öğretmenler tarafından sağlanır. Özel eğitim sadece engelli bireyler için değil, aynı zamanda yeterliliği yüksek öğrenenler için de geçerlidir (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2002).

Özel eğitime ihtiyaç duyan birey, bireysel özellikleri ve eğitimdeki yeterlilikleri açısından da yaşlarından önemli ölçüde ayrılan bireydir. Buna göre özel gereksinimli çocukların eğitim nitelikleri açısından farklılıkları göz önünde bulundurularak; “hafif, orta, şiddetli veya yüksek şiddetli zihinsel yetersizlik (AAIDD, 2010; American Psychiatric Association, & American Psychiatric Association, 2013), dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu, dil ve konuşma güçlüğü, duygusal ve davranış bozukluğu, görme bozukluğu, işitme kaybı, ortopedik yetersizlik, otizm, özel öğrenme yeti yitimi, serebral palsi, kronik hastalık ve üstün yetenekli bireyler” şeklinde farklı şekillerde ayrılmaktadır (Eripek ve Vuran, 2008). Gelişimsel yetersizliği olan çocuklar genellikle zihinsel işlevlerinde veya davranışlarında sorunlar yaşarlar (AAIDD, 2018). Tek bir engele sahip olmak, yaşamın gerektirdiği koşulların sağlanmasında zaten önemli bir engel iken, ağır ya da birden fazla engeli olan bir birey daha da fazla engelle karşı karşıya kalmaktadır (Cavkaytar ve Diken, 2005). Bu nedenle özel gereksinimli çocuklara verilen eğitim çok önemlidir.

Türkiye’de bahsedilen eğitim hizmetleri genel eğitim okullarında, kaynaştırma veya özel eğitim sınıfı gibi seçenekler ve bu okullardan ayrı özel eğitim okullarında

verilmektedir (Eliçin, Dağseven Emecen ve Yıkılmış, 2013). Özel eğitim hizmetleri, özellikle bireylere toplumda başkalarına bağımlı olmadan yaşayabilmeleri için ihtiyaç duydukları bağımsız yaşam becerilerini kazandırmayı amaçlar (Karabulut ve Yıkılmış, 2010). Aslında bu tür bir eğitimin niceliği ve niteliği ne kadar yüksek olursa, öğrencilerin bağımsız yaşam becerileri kazanarak toplumsal yaşama katılmaları o kadar kolay olur (Ergül, Baydık ve Demir, 2013). Özel gereksinimli çocuklara bu becerileri kazandırabilmeleri, günlük yaşamlarında gereksinim duydukları becerileri kazanmaları, öğretildikleri öğretim ortamının ve burada işlenen müfredatın yapısının uygunluğu ile yakından ilişkilidir.

2.2. **Kaynaştırma**

Kaynaştırma özel gereksinimli çocukları tipik olarak gelişen akranlarıyla aynı sınıflara veya programlara yerleştirme ve onlara gerekli hizmetleri ve desteği sağlama süreci olarak tanımlanmaktadır (Rafferty, Piscitelli, & Boettcher, 2003, p. 467).

Taylor (2006) kaynaştırmayı, uygun sınıf içi destekle temel sınıfta çok çeşitli yetenek ve engellere sahip öğrencilere hizmet etmek olarak tanımlamıştır. Kaynaştırma, özel gereksinimli öğrencilerin okul topluluklarında akranları olarak akademik ve ders dışı etkinliklere tam olarak katılmalarını sağlamak için hem öğrencilere hem de öğretmenlere destek ve hizmetlerin sağlandığı yaşa uygun temel sınıflara dahil edilmeleri olarak tanımlanmaktadır (Snow, 2013) . 1990'lardan beri, Birleşmiş Milletler (BM) ve Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO), çeşitli BM politikaları aracılığıyla küresel olarak tüm çocuklar arasında eşit eğitim hakları konusunda farkındalık geliştirmiştir, bunlar; Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi (1989), Özel gereksinimli Kişiler İçin Fırsat Eşitliğine İlişkin BM Standart Kuralları (1993), UNESCO Salamanca Bildirisi (1994) ve UNESCAP Biwako Millennium Çerçevesi (2002)'dir.

Kaynaştırma, öğrencilerin özel ihtiyaçları karşılamak için tasarlanmış ayrı sınıflar yerine tek bir sınıfta birlikte eğitilmesi gerektiği felsefesidir. Kaynaştırma, onu etkili kılmak için özel kaynaklara ihtiyaç duyulsa bile, tüm özel gereksinimli çocukların (hafiften şiddetliye) düzenli eğitimde eğitimi olarak tanımlanmaktadır (Block & Vogler, 1994). Sherrill'e (2004) göre, bu uygulamanın istisnaları, normal bir okulun sınıfında başarıyı çok zor ya da imkansız hale getirecek ileri ve çok ileri düzeyde özel gereksinimli ve / veya çoklu özel gereksinimli bireyleri içerebilir. Beden eğitimi

ile ilgili olarak, "Kaynaştırma, genel beden eğitimine birçok farklı türde öğrenciyi yerleştirme uygulamasıdır ve bu ortamda genel beden eğitimi öğretmenleri, tüm öğrencilerin beden eğitimlerini elde etmelerini sağlamak için didaktik, pedagoji ve müfredatta gerekli değişiklikleri yapacaklardır. hedefler ve beden eğitimi ortamında kendini güvende, mutlu, rahat ve başarılı hisseder " (Kudlacek, 2001, s. 190).

Kaynaştırma terimi günümüzde geniş bir şekilde farklı ülkelerde özel gereksinimli öğrenciler öğrencileri kapsayacak şekilde kavramsallaştırılmıştır (Ashman, 2002). Bununla birlikte, bir çalışmada, kaynaştırma terimi, normal sınıflara kısmi veya kaynaştırma olarak tanımlanmıştır; kaynaştırma düzeyi, engellerin ciddiyetine ve sayısına ve o öğrenci için mevcut ek destek düzeyine bağlıdır (Fuchs & Fuchs, 1994). Başarılı bir kaynaştırma sistemi, topluluğun tüm öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılama konusunda eğitim sisteminin yeterliliğine inanmasını gerektirir. Ebeveynler özellikle okulların çocuklarının özel ihtiyaçlarını anlama ve etkili bir şekilde eğitme kapasitesine güvenmelidir. Mevcut kaynaştırma eğitimi politikaları göz önüne alındığında, özel ihtiyaçları olan çocuklar, özel gereksinimli olmayan akranlarıyla birlikte normal sınıflarda giderek daha fazla eğitilmektedir.

Özel gereksinimli öğrencilerin bulunduğu genel eğitim sınıfları öğrenci özellikleri açısından çok heterojen olmakta, bu sınıflarda çalışan öğretmenlerin öğrencilerin farklı gereksinimlerine duyarlı olmaları gerekmektedir. Aslında kaynaştırma ya da bütünleştirme olarak isimlendirilebilecek bu uygulamalarının başarısı bazı faktörlere bağlı olarak azalmakta ya da artmaktadır. Bu faktör özel gereksinimli öğrencinin sınıfta sosyal olarak kabul görmesi, öğrencilerin farklılığının farkında olunması, programa ilişkin gereksinimlere dikkat edilmesi, etkili sınıf yöneti ve etkili öğretim ile öğretmenin özel eğitimci ile işbirliği ve gerektiği durumlarda destek alması olarak sıralanabilir. Bu faktörlerden herhangi birinin gözden kacırlması durumunda, genel eğitim sınıflarından hem özel gereksinimli hem de özel gereksinimli olmayan öğrenciler için beklenen yarar sağlanamamaktadır (Sucuoğlu, 2016).

2.3. Kaynaştırma Eğitimi

Kaynaştırma eğitimi, bireyselleştirilmiş eğitim programlarıyla özel gereksinimli ve normal çocukların eğitsel ve sosyal yönden bütünleşmelerini sağlayan işlemidir. Her insanda olduğu gibi özel gereksinimli çocuklar da, diğer insanlarla sosyal ilişki

kurmak ve bunu sürdürmek, çevresi tarafından sevgi ve değer görmek, beğenilmek, takdir edilmek, hiç kimseye ihtiyaç duymadan ve bağımlı olmadan yaşamak istemektedirler. Bu onların en doğal hakkı olduğu gibi, toplumsal bütünlüğün ve kalkınmanın da temelidir. Bu nedenle; kaynaştırma eğitimi, her türlerdeki özel gereksinimli çocuğun devam ettiği okullarda önemli bir hizmet alanı olarak görülmesi ve bir takım tedbirlerin alınmasını gerçekleştirmektedir (Göksu, & Çevik, 2004).

Kaynaştırma esas olarak özel gereksinimli çocuklara yaşadıkları topluma uyum sağlayacak becerileri kazandırmayı amaçlamakla birlikte uygulamalarda normal gelişen çocukların özel gereksinimli çocuklara karşı olumlu tutum geliştirmelerine ve farklılıklara saygı duymayı öğrenmeleri bakımından önem taşımaktadır (Metin, 2013). Kaynaştırma eğitimi, özellikle uygun olan özel gereksinimli çocukların normal ve özel eğitim personelinin sorumluluğu altında, eğitimsel/sosyal ve süre normal yaşlıları ile bütünleştirilmesi olarak tanımlanmaktadır. Özel gereksinimli çocukların normal çocuklarla entegrasyonu giderek artmaktadır (Özdemir, 2010).

Kaynaştırmanın amacı, özel eğitime ihtiyacı olan bireyi normal hale getirmek değildir. Kaynaştırmanın amacı özel eğitime ihtiyacı olan çocukların (MEB, 2013); Kendi gerçeğini benimsemesini sağlamak; onun ilgi ve yeteneklerini en iyi şekilde kullanmasını sağlamak ve toplum içinde yaşayabilmesini kolaylaştırmak; okul düzenini ve okuldaki uygun davranış biçimlerini tanımlarını sağlamak; normal gelişim gösteren diğer çocuklarla nasıl iletişim kurabileceklerini öğrenmeleri ve yaşlılarına uyum sağlayabilmelerini gerçekleştirmek; normal gelişim gösteren çocukların özel gereksinimli yaşlılarına karşı daha, olumlu tutumlar geliştirmelerine yardım etmek; anne-babaların diğer çocuklar içinde çocuklarının başarılı yönlerini görmelerine, onun sınırlı yeteneklerini daha gerçekçi olarak değerlendirmelerine ve buna göre tavır takınmalarına yardımcı olmaktır.

Kaynaştırma eğitiminin amacına ulaşabilmesi ve özel gereksinimli bireyler üzerinde olumlu etkilerinin görülebilmesi, yetersizliği olan bireylerin yetersizliğinden çok, var olan ve geliştirilmesi beklenen yeteneklerine odaklanmalı ve kaynaştırma eğitimi sürecinde ailelerin, özel gereksinimli bireylere eğitim sağlayacak tüm öğretmenlerin, yöneticilerin birlikte hareket ederek tüm önlemlerin alınmasını sağlamak, kaynaştırmanın amacına ulaşmasını sağlayacak etkenlerdir (Özdemir, 2010).

2.4. Kaynaştırma Eğitiminin Yararları

Kaynaştırmanın öğretmen, yetersizliği olmayan çocuklar, yetersizliği olan çocuklar ve aile açısından faydaları olduğu bilinmektedir. Erken dönemde başlayan kaynaştırma uygulamaları ile gelişim hızlanmakta ve başka yetersizlikler önlenebilmektedir (Eripek, 2003). Kaynaştırma uygulamaları, yetersizliği olan çocuk, yetersizliği olmayan çocuk, aile ve öğretmenler için de yarar sağlar. Yetersizliği olmayan çocuklar, yetersizliği olan arkadaşlarına yardımcı olmaları ve toplumda farklı özelliklere sahip bireylerin olduğunu anlamaları, onların sosyal ve duygusal gelişimlerine katkı sağlayacaktır. Öğretmenler ise, uyum stratejilerini uygulayarak, uygun eğitimi verebilmek için kendilerini mesleki anlamda yenileyebileceklerdir (Güzel Özmen, 2003; Batu ve Kircaali İftar, 2005).

2.4.1 Özel Eğitime Muhtaç Bireye Yararları

Kaynaştırma eğitiminin özel gereksinimli öğrenciler için birçok faydası vardır. Kaynaştırmanın savunucuları, özel eğitimdeki öğretmenlerin ve uzmanların özel gereksinimli öğrencilere daha fazla öğrenmelerine, sosyal beceriler kazanmalarına ve özgüvenlerini ve bağımsızlıklarını geliştirmelerine yardımcı olabileceğine inanmaktadır (Fuchs ve Fuchs, 1998). Kaynaştırma, özel gereksinimli ve engelsiz öğrenciler arasındaki sosyal becerileri geliştirir. Kaynaştırma, engelsiz meslektaşları ile sosyal kabulün artmasına yol açar. Özel gereksinimli öğrencilerin çoğu, toplumlarıyla etkileşimde bulunmak için sınırlı fırsatlara sahip oldukları için sosyal kabul görmez. Bu nedenle, özel gereksinimli öğrenciler normal sınıfa katıldıklarında, özel gereksinimli olmayan öğrenciler genellikle onlara yönelik olumsuz tutumları değiştirirler. Akademik başarı ile sosyal kabul arasında bir ilişki vardır. Normal okullarda akademik başarısı yüksek olan özel gereksinimli öğrenciler, düşük akademik başarıya sahip özel gereksinimli öğrencilere göre daha fazla sosyal kabul görmektedir (Mpofu, 2003). Rafferty ve ark. (2003) kaynaştırma okullarında, sosyal etkileşim ve kabul, özel gereksinimli öğrenciler için kaynaştırma olmayan okullara göre daha fazlaydı. Bu nedenle, kaynaştırma, özel gereksinimli öğrenciler için sosyal kabulü ve etkileşimi artırabilir çünkü olumlu yeteneklerini ve başarılarını sergileme fırsatlarına sahiptirler.

Kaynaştırma, özel gereksinimli öğrenciler için bilişsel becerileri geliştirir. Yayınlanan bir araştırma, özel gereksinimli öğrencilerle aynı sınıfta okuyan özel gereksinimli öğrencilerin, özel okullarda okuyan özel gereksinimli öğrencilere göre daha fazla okuryazarlık becerisine sahip olduğunu göstermektedir. Ancak bu çalışma, normal okullara dahil edilen özel gereksinimli öğrenciler ile özel okullarda bulunan özel ereksinimli öğrenciler arasında matematikteki ilerleme ve uyarlanabilir davranış açısından bir fark olmadığını ortaya koymuştur (Dessmontet, Bless ve Morin, 2011) . Dahası, Baker, Wang ve Walberg (1994) "normal sınıflarda eğitim gören özel ihtiyaç duyan öğrencilerin kapsayıcı olmayan ortamlardaki karşılaştırılabilir öğrencilere göre akademik ve sosyal açıdan daha iyi performans gösterdiğini" bulmuşlardır. Tüm öğrenciler için kullanılan yöntemler, özel gereksinimli ve engelsiz öğrenciler arasındaki uçurumun azalmasına neden olmuştur.

2.4.2 Kaynaştırmanın Normal Öğrencilere Yararları

Kaynaştırma eğitiminin özel gereksinimli öğrencilere faydaları olduğu gibi normal öğrencilere de birtakım faydalar sağlamaktadır. Bu yararları şu şekilde sıralayabiliriz; Özel gereksinimli bireye karşı hoşgörü, demokrasi ve ahlak anlayışları gelişir; Bireysel farklılıkların bilincinde olup özel gereksinimli bireylere saygı duyarlar; Kendi yetersizliklerini de fark ederek bunları kabul edip gidermeye çalışırlar; Özel gereksinimli bireylerle birlikte yaşamayı öğrenirler; Liderlik, sorumluluk alma ve model alma gibi duyguları gelişir (MEB, 2013:75). Ayrıca normal öğrenciler kaynaştırma ortamında kendilerinden farklı bireyleri tanıyıp onların bu farklılıklarının önemsiz olduğunu da öğrenirler (Kırcaali-İftar, 1998).

2.5 Kaynaştırma Türleri

Kaynaştırma, aşağıda belirtildiği gibi farklı şekillerde uygulanır; Özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin gün boyu normal sınıfa dahil edildiği “Tam Zamanlı Kaynaştırma”, özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin başarılı olabilecekleri alanlarda normal sınıfa dahil edildiği “Yarı Zamanlı Kaynaştırma” ve herhangi bir engeli olmayan normal öğrencilerin talepleri halinde kaynaştırma sınıfına kaydedildiği “Ters Kaynaştırma”. Son zamanlarda kaynaştırma yerine bütünleştirme teriminin tercih edildiği görülmektedir (Sart, Ala, Yazlık ve Kantaş Yılmaz, 2004; Yıldırım Doğru, 2009; Aral, 2011).

Tam zamanlı kaynaştırma, özel ihtiyaçları olan çocukların tüm genel sınıf programlarına tam olarak dahil olduğu anlamına gelir ve en ideal kaynaştırma

programını türü olarak kabul edilir. Tüm sınıf etkinlikleri, bireysel olarak öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılamak için tamamen uyarlanmıştır ve uzmanlar dahil tüm eğitimciler, özel ihtiyaçları olan öğrenciler için aralıklı veya sürekli hizmetler sunar. Tam zamanlı kaynaştırmayı gerçekten mümkün kılmak için öğretmenlerden gelen ekip çalışmasının (Bruder, 1996), paydaşlarla yuvarlak masa danışmanlığının (Buysse & Wesley, 1993) ve entegre öğretim stratejilerinin (McWilliam, 1996) birleşimine ihtiyacı vardır. Aslında, sınırlı kaynaklar ve öğretmenlerin kaynaştırmaya yönelik farklı inançları göz önüne alındığında, tam zamanlı kaynaştırmanın sağlanması zordur.

Yarım zamanlı kaynaştırma uygulamaları özel gereksinime ihtiyacı olan öğrencinin kaydının özel bir sınıfta olduğu; bu öğrencinin başarılı olabileceği düşünüldüğü derslerde kaynaştırma uygulaması yapılan sınıftan eğitim aldığı durumdur (Kırcaali-İftar ve Batu, 2005).

Tersine kaynaştırma, özel gereksinimi olmayan (veya akranlarını geliştiren) bazı öğrencilerin, özel eğitim sınıfında özel gereksinimli öğrencilerle etkileşimde bulunmak üzere kısa bir süre için genel sınıflarından özel okullara getirilmesi sürecini ifade eder. Tersine kaynaştırmanın bazı yararları vardır: özel gereksinimi olan öğrencilerin, tipik olarak gelişen akranlarıyla yakın bağlarını geliştirmelerini sağlar ve onlarda etkili iletişim becerileri geliştirmelerine yardımcı olur. Normal sınıf ortamlarında sınıf arkadaşlarıyla iyi çalışabiliyorlarsa, engelli öğrencilerin gerçek kaynaştırma sınıfına katılma şanslarını artırabilir. Sadece özel ihtiyaçları olan öğrencilere fayda sağlamakla kalmaz, özel ihtiyaçları olmayan öğrenciler de sosyal becerilerini geliştirmekten ve kendilerinden farklı biriyle empati kurmaktan eşit derecede yararlanır (Schoger, 2006)

Özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin gelişimsel ihtiyaçlarını karşılayabilmek, eğitim hizmetlerinden en üst seviyede faydalanabilmelerini sağlayabilmek için özel yöntemlere, araçlara ve özel eğitim programlarına gereksinim duyulmaktadır. “Temel eğitim hizmetin de uygun eğitimi gerçekleştirirken; eğitimde bireysellik, kendi yaş grupları ile birlikte eğitim alma, özrünün erken fark edilmesi, özel hizmetin bireye ulaştırılması, eğitimde süreklilik, eğitimde işbirliği ve tek elden planlama ve yürütme ilkeleri esas alınmalıdır. Özel gereksinimlilere uygulanacak “uygun eğitim” programlarının içinde BE ve spor

uygulamalarının önemi sporun bireye kazandırdığı nitelikler göz önüne alındığında kendine yeten bir birey olarak yaşamın devamlılığını sağlama ve toplumsal uyum yönüyle ne kadar önem taşıdığı bilinmektedir. Planlanacak olan BE programları özel gereksinimli bireylerin engel durumları göz önüne alınarak ihtiyaçlarına dayalı ve özel olarak hazırlanmalıdır. Bu nedenle aktivite planlamaları içinde özel gereksinimli bireylere ilk aşamada adapte (uyarlanmış) edici fiziksel eğitim programları, ikinci aşamada iyileştirici fiziksel eğitim programları, son aşamada ise geliştirici fiziksel eğitim programları uygulanmalıdır” (Gallahue, 1987).

Nitelikli BE deneyimleri, YGB olan bireylerin yaşamında önemli bir unsurdur. BE programı, gelişimin her düzeyinde kalp solunum dayanıklılığını arttırmaya yönelik egzersizleri kapsamalıdır. Öğrencinin kuvvetli ve zayıf yönlerinin kapsamlı bir şekilde değerlendirilmesi belirlenmesi ve buna uygun olarak bireysel BE programının hazırlanması sağlık, genel iyilik hali, yaşam boyu kaliteli spor deneyimleri, rekreasyona katılım ve bireyin yeteneklerinin gelişim açısından büyük katkı sağlar. (Özer, 2010).

Yaygın gelişimsel bozukluğu olan bireyler için pek çok farklı eğitsel program mevcuttur bunlardan yaygın olarak kullanılan yöntemlerden olan Gentle öğretimi felsefesi (Özer, 2010), TEACCH Otizm Programı ve Sherborne gelişimsel hareket eğitimi alan yazında sıklıkla konu edilmektedir (Öztürk, 2012).

Gentle öğretim felsefesi

Bu yaklaşıma göre otizmlili çocuklar için BE öğretiminde; aktiviteler rutinlerle birleştirilmeli, görsel tablo ve resim değiştirme yöntemi kullanılmalı, katılımı desteklemek için tercih yapmasına izin verilmeli, öğrenci ile kaliteli etkileşimde bulunulmalı, öğrencinin ilgi alanlarına hitap edilmeli, öğrencinin dersin gereklerini yerine getirmede yaşadığı zorluklar öğretmen tarafından kabul edilmeli ve öğretmen davranış yönetiminde tutarlı olmalıdır (Özer, 2010).

TEACCH programı

Bu yöntem de çevre çocuğun ihtiyaçlarına göre değiştirilir ve yapısal bir ortam oluşturulur. Otizmlili bireylerin ortak dikkat problemleri, bütüne değil de detayları odaklanma, soyutlama genellemede sınırlılıklar, fikirleri birleştirmede zorluklar, planlama-organizasyon yapabilme güçlükleri, düşünce ve eylem esnekliğinin olmaması ve duyuşsal-algısal farklılığın yarattığı dezavantajlar vb.

farklılıkların yanı sıra ilgilerinden, özel becerilerinden, öğrenme stillerindeki ve algılamalarındaki farklılıklarını da dikkate alır (Acar, 2015). Sosyal, motor beceri ve aktivite seviyelerinin artırılması amacıyla, programın ‘fiziksel yapı, ön görülebilirlik, görsel çizelgeler, yapılandırılmış etkinlik/çalışma sistemleri ve görsel destekler öğeleri BE ve sporda uygulanabilir (Öztürk, 2012).

Sherborne gelişimsel hareket eğitim yöntemi

Amerika Birleşik Devletlerinde, 1960-1970 yılları arasında hareket eğitimi programları, geleneksel oyun ve spor programlarının yerine geçmiştir. Çocuğun problem çözme yeteneğini geliştirmesi ve kendi benliğini ifade etmesi için yeni yollar ve yaratıcı çözümler aramasına yardım etmede hareket eğitiminden yararlanır. (Özer, 2010). Hareket eğitim, paylaşma, hissetme, etkili düşünme ve yeterli hareket tepkileri kazandırmayı amaçlayan bir eğitim programıdır. Hareket eğitiminin amacı, her çocuğun fiziksel çevresi içinde, benliğinin, bedeninin, bedenini kullanma kapasitesini ve hareket unsurlarının farkına varmasını sağlamaya ve geliştirmeye yöneliktir (Özer, 2010: Beverly, 1986).

Beden eğitimi öğretmenleri, saldırganlığın olumlu yönde kanalize edilmesi için hareket eğitimine önem verirler. Çünkü, fiziksel aktivite saldırgan çocukların rahatlamasını ve sakinleşmesini sağlar. Oysa yaraşmaya dayalı aktiviteler, çocuklarda gerginlik yaratır. Kaybetme durumlarında saldırgan davranışlara neden olur. Hareket eğitimi daha önce de belirtildiği gibi, belirli becerilerin kazandırılmasından öte psikolojik yönden önem taşımaktadır (Özer, 2010). Bu yöntem hareketleri kullanarak çocuk ya da yetişkinin gelişimini uyarır. Bu yolla kişinin bağımsız ve özgür olarak gelişmesi sağlanır. Sherborne yöntemi, her bireyin temel iki gereksinimi olduğunu savunur. Kendisini, vücudunu hissetme ve kontrol etme ihtiyacı “ kendinizle ilişki”. İnsanlarla iletişim kurabilme ihtiyacı “diğer insanlarla ilişki” (Acar, 2015).

Kaynaştırma uygulamaları, üç farklı türde yapılmaktadır.

Tam zamanlı kaynaştırma uygulamaları, özel gereksinimli öğrencinin kaydının normal sınıfta olduğu tüm gün akranlarıyla aynı sınıfta normal sınıf öğretmeninden eğitim gördüğü kaynaştırma uygulamasıdır. Yarı zamanlı kaynaştırma uygulamaları, özel gereksinimli öğrencinin kaydının özel eğitim sınıfında olduğu, öğrencinin başarılı olabileceği derslerde kaynaştırma sınıfında olduğu kaynaştırma türüdür. Tersine kaynaştırma uygulamaları, ilköğretim programlarının uygulandığı

özel eğitim kurumlarında eğitim gören yetersizliği olmayan öğrencilerin, özel gereksinimli öğrencilerle aynı sınıfta eğitim görmeleri yoluyla yapılan bir kaynaştırma türüdür. İlgili uygulamada sınıf mevcudunun 5'i özel gereksinimli öğrenci iken okul öncesi eğitimde en fazla 14, ilköğretim ve ortaöğretimde 20, yaygın eğitimde ise 10 öğrenciden oluşmaktadır (MEB, 2010: 20).

Türkiye'de 18.01.2000 tarihli 23937 sayılı resmi gazetede yayımlanan Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nin 70. Maddesinde tam zaman kaynaştırma uygulamaları ve 71. maddesinde yarı zamanlı kaynaştırma uygulamaları şu şekilde ifade edilmiştir:

Madde 70- Tam zamanlı kaynaştırma uygulaması:

a) Özel eğitim gerektiren bireylerin, akranları ile birlikte okul öncesi, ilköğretim, orta öğretim ve yaygın eğitim kurumlarında aynı sınıfta eğitim görmesi ve sosyal açıdan bütünleştirilmesi için; özel eğitim destek hizmetleri, özel araç-gereç ve eğitim materyalleri sağlanır. Eğitim programı bireyselleştirilerek uygulanır ve gerekli fiziksel düzenlemeler yapılır. Kaynaştırma uygulamaları yapılan okullarda, sınıf mevcudlarının okul öncesi eğitim kurumlarında 14, ilköğretim kurumlarında 30 öğrenciyi aşmamasına dikkat edilir. Özel eğitim gerektiren öğrenciler her sınıfa eşit olarak dağıtılır, bir sınıfta yetersizliği aynı olan en fazla iki öğrenci uygulamaya katılır.

b) Durumları ayrı bir sınıfta eğitilmeyi gerektiren öğrenciler için okul öncesi eğitim, ilköğretim, orta öğretim ve yaygın eğitim kurumlarında özel eğitim sınıfları, özel eğitim hizmetleri kurulu tarafından açılır. Bu sınıfların mevcudu en fazla; okul öncesi eğitimde 6, ilköğretimde 12, orta öğretimde 20 ve yaygın eğitimde 10 öğrenciden oluşur.

c) Özel eğitim okulunun yatılılık olanaklarından yararlanan öğrencilerden, akranları arasında eğitim alması uygun görülenler, yakın çevrelerindeki okul öncesi eğitim, ilköğretim, orta öğretim kurumlarından eğitim alırlar. Servis giderleri özel eğitim kurumunca karşılanır.

d) Yetersizlikleri olmayan bireyler, istekleri doğrultusunda, özellikle okul öncesi eğitimde, çevrelerindeki kaynaştırma uygulaması yapan özel eğitim okullarında açılacak sınıflara kayıt yaptırabilirler. En fazla beşi özel eğitim gerektiren birey olmak üzere, bu sınıfların mevcudları en fazla okul öncesi eğitimde 14, ilköğretim-orta öğretimde 20 ve yaygın eğitimde 10 öğrenciden oluşur.

Yarı Zamanlı Kaynaştırma Uygulamaları

Madde 71- Yarı zamanlı kaynaştırma uygulamaları:

- a) Kaynaştırma uygulaması yapılan sınıflara veya özel eğitim sınıflarına devam eden öğrencilerin; özel eğitim/kaynaştırma uygulaması yapılan sınıfların etkinliklerine katılması, kaynak oda, rehberlik ve araştırma merkezi ile özel eğitim kurumundan destek eğitimi alması için gerekli düzenlemeler yapılır.
- b) Özel eğitim okulunda kaydı olan bazı öğrencilerin kaynaştırma uygulaması yapılan sınıfların etkinliklerine katılması için gerekli önlemler alınır.
- c) Personeli ve fiziksel koşulları uygun olan özel eğitim okullarında, çevredeki diğer öğrencilerin de hazırlanan program çerçevesinde her türlü eğitim ortamından faydalanmaları sağlanır.
- d) Birden fazla yetersizliği olan öğrencilerin; özel eğitim okullarında gündüzlü olarak açılan özel eğitim sınıflarında; özel araç-gereç, eğitim materyali kullanılarak, gelişimsel öğretim programlarının bireyselleştirilerek uygulanması ve sosyal bütünleşmenin sağlanması için gerekli önlemler alınır. Bu sınıfların mevcudu en fazla altı öğrenciden oluşur, sınıfta iki öğretmen görevlendirilir. Bu öğrencilerin değerlendirilmesinde, bireyselleştirilmiş eğitim programlarında belirlenen amaçların gerçekleştirilmesi esas alınır.

Ayrıca 31.05.2006 tarih ve 26184 sayılı Resmî Gazete yayımlanan Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nde "Kaynaştırma uygulamaları ilköğretim programlarını uygulayan özel eğitim okul ve kurumlarında; yetersizliği olmayan öğrencilerin, yetersizliği olan öğrencilerle aynı sınıfta eğitim görmeleri yoluyla ya da yetersizliği olmayan öğrenciler için bu okul ve kurumların bünyesinde ayrı sınıf açılması şeklinde de uygulanabilir." şeklinde bir hüküm ile tersine kaynaştırma eğitiminin uygulanış şekli ifade edilmiştir.

2.6 Beden Eğitimi

Beden eğitimi, daha geniş fiziksel kültür tarafından bilgilendirilen ve bilgilendiren sosyal olarak inşa edilmiş bir aktivitedir. Beden eğitiminin bireysel deneyimleri ve daha geniş beden kültüründen gelen mesajlar, beden eğitiminin kendi adına yapılanlarla tanımlandığı beden eğitiminin doğasına ve amacına ilişkin anlayışları şekillendirir (Kirk, 2010).

2.6.1 Beden Eğitiminin Yararları

İnsanlar beden ve ruh sağlığını geliştirmek için beden eğitimi ve spor faaliyetlerinde bulunur. İnsanın gelişim evrelerinde beden eğitimi ve sporun fayda ve önemi çok büyüktür. Spor uygulamaları büyüme ve gelişme çağındaki çocuklara, bedensel sağlık ve bedensel gelişim sağlar. Ayrıca çocuğun kişiliğinin olgunlaşmasına yardım ederek, ruhsal sağlığının dengeli gelişmesine olumlu katkı sağlar (Usta, 2010: 20).

İnsanın beden ve ruh yapısını geliştirmek ve iradesini güçlü kılmmanın yanı sıra, grup çalışmasını kolaylaştırmak, karşılıklı dayanışmayı sağlamak, kendine güveni gerçekleştirmek, ferdin toplum üyeliğini kazanması olan sosyalleşmesinde spor önemli faydalar sağlamaktadır. Sosyalleşmenin bir ömür boyu sürdüğü düşünülürse, konunun önemi daha iyi fark edilir (Göral, 2001:18). Toplumda spor insana, iyi bir statü, maddi ve manevi yönden rahatlık, çevresel iyi ilişkiler, serbest zamanlarda üretkenlik, iş veriminde artış, kısacası hayat kolaylığı sağlar (Göral, 2001:18).

Okullarda verilen beden eğitimi dersleri, öğrencilerin yaşam boyu etkin olarak kullanabilecekleri fiziksel becerileri ve teorileri öğretmek, duygusal ve toplumsal katılımlarını sağlar aynı zamanda çocukluk, gençlik ve yetişkinlik dönemlerinde kullanabilecekleri becerileri öğretmek sağlıklı bir yaşam sürmelerine zemin hazırlar. Bu etkinlik ve becerilere örnek olarak; koşu, yüzme, tırmanma, bisiklet sürme vb. spor dallarıdır. Erken yaşlarda verilen beden eğitimi dersleri, öğrencilerin ilerleyen zamanlarda profesyonel olarak bu spor dallarından birini yapmalarını ya da yetişkinlik dönemlerinde sağlıklı yaşam veya boş zamanlarını keyifle değerlendirebileceği etkinlikler kazanmalarını sağlamaktadır. Beden eğitimi derslerinin amacı sadece fiziksel aktivite öğretmek ile sınırlı değildir. Saygı, bedensel farkındalık, kurallara uyum sağlama, bireyler arasında sosyal etkileşim, toplumsallaşma, düşünmeyi geliştirme, kişisel gelişim gibi daha birçok amacının olduğu görülmüştür ve buna bağlı olarak öğrencilerin gelişimleri açısından daha da yararlı olduğu tespit edilmiştir (Gökdemir, 2017).

Avrupa Komisyonu tarafından spora yönelik yayınlanan Beyaz Bülten'de okullarda verilen beden eğitimi derslerinin ya da okul dışı yapılan aktivite programlarının faydalı olduğuna değinilmiştir. Günümüzün en çok sorunlarından biri olan hareketsiz yaşam ve obezite ile beraberinde gelen psikolojik sorunlar ile mücadele, AB'nin "Sağlık Geliştiren Fiziksel Etkinlikler" kılavuzunda önemli

konular arasında olduğu görülmüştür. Sağlıklı yaşamın sırlarından biri olarak spor ve fiziksel aktivitenin, yapılan araştırmada çocukların %80'i sadece okullarda verilen beden eğitimi derslerinde yapmaktadırlar. Oysaki çocuklar için her gün 1 saat hafif egzersiz onların fiziksel ve ruhsal gelişimleri açısından oldukça önemlidir. Çocuklar için beden eğitimi derslerinin diğer bir amacı ve önemi; derslerde kalınan hareketsiz zamanı telefî etmek, öğrencilerin hareket etmelerini sağlamak ve fiziksel aktiviteyi yaşamlarına dahil etmelerine zemin hazırlamaktadır.

Beden eğitimi dersi fiziki gelişimin yanında çocukların zekâ gelişimi açısından da yararlı görülmektedir (Bal, 2010). Ders, çocuklara bir takım rolleri benimseterek onları gelecek yaşama hazırlayıp toplumsallaşmasına katkı sağlamaktadır (Eroğlu, 2009). Aksoy (1999) spor faaliyetlerinin çocukların sağlıklı olması, derslerinde başarılı olabilmesi için çok önemli olduğunu belirtmiştir. Bu nedenlerden dolayı özellikle gelişmiş ülkeler spora büyük önem vererek, çocukları spor ve beden eğitimi programlarına küçük yaşlarda teşvik etmektedirler (Çevik ve Kabasakal, 2013; Muratlı, 2013).

Fiziksel aktivitenin yararları ise şu şekilde dile getirilmektedir: Fiziksel olarak inaktif bireylerin kalple ilgili sorun yaşama ve kalp krizi gibi hastalıklarla karşılaşma olasılığı fiziksel aktivitede bulunanlardan iki kat daha fazladır. Ayrıca fiziksel aktivitede bulunma obezite, diyabet, kanser gibi hastalıklara yakalanma riskini azaltırken; iskelet ve kas sağlığı açısından yardımcı olmaktadır. Depresyon, anksiyete, stres gibi psikolojik rahatsızlıklara dair semptomlar fiziksel aktivite ile birlikte azalmaktadır. Aktif yaşam insanlara başka insanlarla etkileşime girme olanağı sunmakta, yeni beceriler edinmelerine yardımcı olmaktadır. Böylece suç yönelme ve antisosyal davranış eğilimi gibi durumla fiziksel aktivite ile önlenmektedir. Devletler açısından bakıldığında da, aktif bir yaşam süren kişi oranındaki artışla birlikte üretken ve iş yaşamında etkin bireylerin sağlayacağı katkı açıktır. Bunun yanı sıra, fiziksel aktivitelere katılan kişilerin yaşamlarının farklı boyutlarında da değişimler gerçekleşmekte ve sağlıklı beslenme, sigara içmeme gibi yeni alışkanlıklar edinilmektedir. Bu da devletlerin halk sağlığına yönelik stratejilerini etkilemektedir. Fiziksel aktiviteye yönelik ilk programlar 1869 yılında, Amerika'da, sağlıklı bir yaşam sürmek için fiziksel aktivitenin gerekli olduğu görüşü doğrultusunda oluşturulmuştur. Bu amaçla okullarda, ders programlarına kas kuvvetini ve esnekliği geliştirecek fiziksel aktivite programları konulmuştur

(Bayrakçı Tunay B., 2012; Tekakpınar ve Tezer, 2020). Fiziksel olarak yeterince aktif olmama durumu obezite, hipertansiyon, sırt ağrısı, hareket güçlüğü, psikolojik sorunlar gibi çeşitli problemleri beraberinde getirirse de özellikle gelişmiş ülkelerin temel sorunlarından biri olarak karşımıza çıkmaktadır (Allender S, Cowburn G, Foster, C., 2006). Buna yönelik olarak Dünya Sağlık Örgütü (WHO), 2004 yılında ortaya koymuş olduğu küresel stratejiyle küresel halk sağlığı inisiyatifini başlatmış ve sağlıksız beslenme ve fiziksel aktivite yetersizliğini temel risk faktörleri olarak değerlendirmiştir (Waxman, 2015). Aynı örgütün 2015 Raporu'na göre ise, yetersiz fiziksel aktivite dünyada önde gelen on ölüm nedeninden biridir ve küresel düzeyde dört yetişkinden biri inaktiftir. Bu nedenle, Dünya Sağlık Örgütü'ne üye devletler, 2014 yılında, yetersiz fiziksel aktiviteyi 2025'e kadar %10 azaltma hedefini ve "Bulaşıcı Olmayan Hastalıkları Önleme ve Kontrol Küresel Eylem Planı" stratejilerini kabul etmişlerdir. (World Health Organization, 2014).

2.7 Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Yeterlilikleri

Yeterlilik; bireylerin nasıl düşündükleri, nasıl hissettikleri, kendilerini nasıl motive ettikleri ve nasıl davrandıkları hakkında karar vermeleridir. Yeterlilik; bilişsel, motivasyonel, duygusal ve seçim süreci olmak üzere dört temel süreci içermektedir. Bu süreçler yeterliliği algılamada çok önemli bir role sahiptir. İstenen davranışların oluşumunu engelleyebileceği gibi istenen davranışın gerçekleşmesi yönünde de cesaretlendirebilir (Bandura, 1994). Ayrıca, yeterlilik dört önemli kaynaktan beslenmektedir. Bunlar; başarı ya da başarısızlık gibi yaşanan tüm deneyimler; heyecan, korku gibi fiziksel ve duygusal durumlar; sosyal modeller tarafından sağlanan gözleyerek başarı ya da başarısızlıklarına şahit olma gibi dolaylı yaşantılar ve kişiye ailesi, arkadaşları, meslektaşları vb. tarafından yapılan sözel iknadır (Bandura, 1995). Öğretmenler için, yeterlilik kavramı bir öğrencinin başarısının miktarı ve isteği ile alakalıdır (Goddard, Hoy ve Woolfolk Hoy, 2000). Öğretmenlerin öğretim yeterlilikleri göz önünde bulundurulduğunda, öğretmenler yüksek öğretim yeterliliği sergilediklerinde, öğrencilerin daha istekli oldukları ve zihinsel gelişmelerinde de önemli bir artış meydana geldiği görülmektedir (Bandura, 1994).

Şahin (2004), ise yeterlilik kavramını, bir işi ya da görevi etkili bir şekilde yerine getirebilmek için sahip olunması gereken özellikler olarak ifade etmektedir.

Yeterlilik bir görevi icra etmek ve görevin gerektirdiği sorumlulukları yerine getirmek için ihtiyaç duyulan yetenek bilgi ve becerileri ifade eden bir kavramdır.

Kavram, beden eğitimi öğretmeni açısından ele alındığında, beden eğitimi öğretmenliğinin gerektirdiği görev ve sorumlulukları gerçekleştirebilmek için sahip olunması gereken bilgi, anlayış, beceri ve tutumlar olarak ifade edilebilir. Bir başka deyişle beden eğitimi öğretmenliği mesleğini gerçekleştirebilmek için gerekli olan kapasiteyi vurgular (Hüseyin, SÜN BÜL, ve Aydos, 2008).

2.8 Kaynaştırmada Beden Eğitimi

Özel gereksinimli ve engelsiz öğrencilerin aynı düzenli sınıflarda olması, birbirlerini tanımaları için iyi bir fırsattır. Özel gereksinimli öğrencilerin genel beden eğitimi derslerine dahil edilmesine yönelik özel gereksinimli öğrencilerin tutumlarını olumlu ya da olumsuz etkileyen cinsiyet, önceki maruz kalma, uyarlamalar, rekabet gücü, özel gereksinimliliğin türü ve düzeyi ve sınıf düzeyi gibi birçok faktör vardır.

Loovis ve Loovis (1997), özel gereksinimli olmayan öğrencilerin Beden Eğitimi Dersi'nde özel gereksinimlilik bilinci ünitesine girmeden önce ve sonra ilkokuldaki özel gereksinimli öğrencilere yönelik tutumlarını incelemiştir. Bu araştırmanın bulguları, engelsiz öğrencilerin özel gereksinimli farkındalık ünitesi çalışmalarına katıldıktan sonra özel gereksinimli öğrencilere karşı daha olumlu bir tutuma sahip olduklarını göstermektedir. Ayrıca bu çalışmada, özel gereksinimli öğrencilerine özel gereksinimli akranlarına karşı, özel gereksinimli farkındalık ünitesini aldıktan sonra kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha olumlu bir tutuma sahip oldukları bildirilmiştir.

Obrusníková, Válková ve Block (2003), tekerlekli sandalye kullanan bir öğrenciyi dördüncü sınıf genel beden eğitimine dahil etmenin etkisini incelediler. Bulgular, 4. sınıf öğrencilerinin tekerlekli sandalye kullanan öğrencilerin genel beden eğitimi dersine dahil edilmesine yönelik olumlu tutuma sahip olduklarını göstermiştir. Block (1995) ayrıca, 5. ve 6. sınıf öğrencilerinin fiziksel özel gereksinimli öğrencilerin genel beden eğitimi ve uyarlanmış sporlara dahil edilmesine yönelik olumlu bir algıya sahip olduklarını bulmuştur. Ayrıca, sporda rekabetçi olmayan katılımcılar, özel gereksinimli olmayan öğrencilerin genel beden eğitimine entegrasyonuna karşı olumlu bir tutuma sahip olduğu belirtilmiştir. Benzer

şekilde, arkadaşları, aile üyeleri veya komşular gibi engellerle daha önce karşılaşmış veya deneyimi olan katılımcılar, genel beden eğitime dahil edilmeye karşı olumlu bir tutuma sahip olduğu bu araştırmayla belirtilmiştir. Bebetos, Derri, Filippou, Zetou ve Vernadakis (2014), erkek ve kadın arasında farklı tutum olup olmadığını belirlemek için 5. ve 6. sınıf erkek ve kız öğrencilerin genel beden eğitimi dersine özel gereksinimli öğrencilerin dahil edilmesine yönelik tutumlarını incelemişlerdir. özel gereksinimli öğrencileri genel beden eğitimi sınıfına ve uyarlanmış sporlara kaynaştırmaya yöneliktir. Bu çalışmada, spor kurallarının değiştirilmesinde katılımcıların özel gereksinimli öğrencilerin entegrasyonuna yönelik olumlu tutumları olduğu bildirilmiştir. Kaynaştırma konusunda erkek ve kız öğrenciler arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Xafopoulos, Kudláček ve Evaggelinou (2009), Çek Cumhuriyeti'nde uluslararası bir okulda bulunan öğrencilerin Özel gereksinimli öğrencilerin Paralimpik Okul Günü'ne katılmadan önce ve sonra beden eğitimi dersinde kaynaştırmaya yönelik tutumlarını değerlendirmişlerdir. Araştırmacılar, özel gereksinimli olmayan öğrencilerin Paralimpik Okul Günü'ne katılmadan önce ve sonra beden eğitimi dersinde kaynaştırmaya veya spor kurallarının uyarlanmasına yönelik tutumlarında hiçbir farklılık olmadığını bulmuşlardır. Ek olarak, Van Biesen, Busciglio ve

Van Biesen, Busciglio ve Vanlandewijck (2006), üç Belçika ilkokulunda özel gereksinimli öğrencilerin dahil edilmesine yönelik Paralimpik Okul Günü öncesi ve sonrası engelsiz öğrencilerin tutumlarını incelemiştir. Bu çalışma, kız öğrencilerin Beden Eğitimi'ne özel gereksinimli öğrencilerin kaynaştırılmasına yönelik olumlu tutumlara sahip olduklarını göstermiştir. Benzer şekilde, rekabet gücü düşük olan öğrencilerin beden eğitimi dersine özel gereksinimli öğrencilerin kaynaştırılmasına yönelik olumlu algıları vardı. Bu çalışma aynı zamanda öğrencilerin Paralimpik Okul Gününe katıldıktan sonra, üç okuldan ikisinin Beden Eğitimi dersine kaynaştırılmaya karşı daha olumlu bir tutuma sahip öğrenciye sahip olduğunu buldu. Tripp, French ve Sherrill (1995), ayrılmış ve entegre ilkokul öğrencileri arasındaki Beden Eğitimi sınıfındaki özel gereksinimli öğrencilere yönelik farklı tutumları incelemiştir. Entegre ilkokulda fiziksel, davranışsal ve öğrenme özel gereksinimli öğrenciler olmak üzere üç tür engel varken, ayrılmış ilkokulda özel gereksinimli herhangi bir öğrenci yoktu. Araştırmacılar, her iki okuldaki kız öğrencilerin Beden Eğitimi'ne

özel gereksinimli öğrencilerin kaynaştırılmasına karşı erkek öğrencilere göre daha olumlu bir tutuma sahip olduklarını bulmuşlardır.

Ayrıca, entegre Beden Eğitimi derslerine katılan öğrencilerin davranışsal özel gereksinimli öğrencilere karşı daha olumlu bir tutuma sahip olduklarını ve ayrılmış Beden Eğitimi sınıflarında fiziksel özel gereksinimli öğrencilere karşı daha olumsuz bir tutuma sahip olduklarını gösterdiler. Murata, Hodge ve Little (2000), 12 lise mezununun lise yıllarında beden eğitimi alanındaki özel gereksinimli meslektaşları ile olan tutumlarını ve deneyimlerini açıklamayı amaçlayan bir çalışma yürütmüştür. Bu çalışma, katılımcıların özel gereksinimli akranlarıyla dört yıl boyunca temas halinde olmaları nedeniyle özel gereksinimli öğrencilerle olumlu tutum ve deneyime sahip olduklarını bildirmiştir. Bu nedenle, özel gereksinimli ve engelsiz öğrenciler arasındaki temas, iyi ilişkilere ve birbirlerinin olumlu tutum ve deneyimlerine yol açan olumlu koşullar yaratabilir. Sonuç olarak, yukarıdaki çalışmalar, düşük düzeyde rekabet gücünün, kuralların uyarlanmasının, özel gereksinimlilik türleri ve düzeylerinin, etkileşimin ve deneyimlerin Beden Eğitimi dersinde özel gereksinimli öğrencilerin özel gereksinimli akranlarına karşı tutumlarını iyileştirmede çok önemli bir rol oynayabileceğini göstermektedir. Özel gereksinimli olmayan öğrencilerin beden eğitimi sınıfına entegrasyonuna yönelik olumlu tutumları, özel gereksinimli öğrencilerin genel beden eğitimine etkin bir şekilde katılmalarına yardımcı olur ve onlara aidiyet ve sosyal kabul duygusu verir. Böylece, kaynaştırma başarılı olabilir ve özel gereksinimli öğrencilerin Beden Eğitimi'ne karşı olumlu bir tutum geliştirmelerine yardımcı olabilir.

2.9 Kaynaştırma Sınıflarında Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Sınıflarında Karşılaştıkları Problemler

Kaynaştırma sınıflarında beden eğitimi öğretmenlerinin sınıflarında karşılaştıkları problemler incelendiğinde yaşanan en önemli sorunlardan birinde öğretmenlere okullarında kaynaştırma öğrencisi gelmeden önce kaynaştırma eğitiminin verilmediği, özel gereksinimli öğrencilerin beden eğitimi ve spor derslerinde problem yaşadığı, fiziki koşulların yeterli olmadığı, beden eğitimi ve spor derslerinde zorlandıkları ve kaynaştırma uygulamalarına devam eden öğrencilerin birden fazla engelin olması beden eğitimi ve spor ders uygulamalarını olumsuz etkilediği görülmektedir. Dolayısıyla, özel gereksinimlilerde beden eğitimi ve spor dersi programından ve kaynaştırma eğitiminden kaynaklanan sorunların

öğrencilerde ciddi problemlere yol açtığı belirlenirken, bu problemlerin özel gereksinimlilerle ilgili eğitim ve öğretimi olumsuz etkilediği belirtilmiştir. (Demirci, Çınar ve Demirci, 2014).

Bir başka yapılmış araştırmada Türkiye'de özel eğitim uygulama merkezlerinde görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin beden eğitimi ders programlarına dair görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu kapsamda ilgili beden eğitimi öğretmenleri uygulanan beden eğitimi ders programında en çok materyal eksikliğinin ve fiziksel şartların yetersizliklerinden dolayı zorlandıklarını ifade etmişler. Dahası, uygulanan beden eğitimi ders programında özel gereksinimli bireylerin özel durumlarının göz önünde bulundurularak hazırlanması durumunda daha fayda sağlayacağı dile getirilmiştir. Bu durumun yaratmış olduğu problemin ortadan kalkmasına dair verilen öneride ise; beden eğitimi öğretmenlerine programın detaylarının eğitim olarak verilmesi teklif edilmiştir (Karakaya, Karakaya, Yener, Tan, & Uğurlu, 2017).

2.10 Beden Eğitimi Dersinde Kaynaştırmayı Etkileyen Faktörler

Scruggs ve Mastropieri (1996), çalışmasında öğretmenlerin çoğunluğunun kaynaştırma eğitime yönelik herhangi bilgi ve beceriye sahip olmadığını ifade etmektedir. Bunun yanı sıra Westwood (2003), kaynaştırma öğrencilerine eğitim veren bir öğretmenin zamanı iyi kullanması, öğrencinin yetenek ve becerilerini hesaba katması, öğrencilere pratik yaptırarak derse katılımını sağladığı sürece etkili bir öğretmen olabileceğini belirtmektedir. İlaveten Önder (2007) ve Yorulmaz (2015), öğretmenlerin büyük çoğunluğunun kaynaştırma hakkında yeterli bilgiye sahip olmadığını, Polat (2016) ise, öğretmenlerin kaynaştırma öğrencilerinin fiziksel özelliklerini göz önüne almadan dersi işlediklerini bildirmektedir. Bunun dışında Sanır (2009), çalışmasında kaynaştırma öğrencileriyle birlikte ders işlemelerinin zorluğundan bahsetmekte ve öğretmenlerin ders konularını onların istekleri doğrultusunda değil, müfredat esasına göre uyguladıklarını bildirmektedir.

Yetersizliği olan çocukların eğitimlerinde ve sosyalleşmelerinde öğretmenlerin rolü büyüktür (Rizzo,1985). Kaynaştırmanın başarısında da sınıf öğretmenleriönemli role sahiptirler. Her türlü sınıf koşullarında, yetersizliği olan ve olmayan öğrencilerin kaynaştırılmasında, hem sınıfın sosyal atmosferi hem de davranışları açısından önemli bir göreve sahiptirler (Dönmez ve ark.,1997). Öğretmenin, yetersizliği olan çocukları kabul eden bir tutum içinde olması, sınıftaki yetersizliği olmayan

çocukların, yetersizliği olan akranlarına karşı tutumlarını da etkilemektedir. Eğer öğretmen, yetersizliği olan çocuğa karşı olumlu bir tutum içinde değilse, sınıftaki diğer çocuklar da yetersizliği olan çocukları aralarına kabul etmekte zorlanmaktadır. Öğretmenin tutumu, yetersizliği olmayan ve özellikle de yetersizliği olan çocuklar açısından büyük önem taşımaktadır (Batu,1998).

Öğretmenlerin çoğu kaynaştırma eğitiminde, yeterli bilgi ve beceriye sahip olmadıklarını ifade etmektedirler (Scruggs ve Mastropieri,1996). Ayrıca yetersizliği olan çocukların, sağlıkve fiziksel özelliklerinden kaynaklanan sorunlarıyla ilgilenmekten huzursuz olduklarını ve sınıflarında ortaya çıkan sorunlardan yapacaklarını ve nasıl üstesinden geleceklerini bilmedikleri için sıkıntı yaşadıklarını da belirtmişlerdir (Conway ve Gow,1988). Bazı sınıf öğretmenleri de, yetersizliği olan çocukların akademik ve sosyal ihtiyaçlarını karşılamakta yetersiz kaldıklarını ifade etmişlerdir (Atay, 1995).

2.10. İlgili Araştırmalar

Beden eğitimi ve spor dersleri zengin, ilginç ve heyecan verici olan koşu, atlama, sıçrama, sekme v.b hareketler ile bireysel ve grup oyunlarını kapsama yönüyle özel gereksinimli bireylerin gelişimi açısından çok büyük bir potansiyele sahiptir (Duman, 2003). Spor özel gereksinimli bireylerin sağlam ve özel gereksinimli bireylerle bir araya gelmelerine olanak sağlayarak özel eğitimde ulaşılması hedeflenen kaynaştırma için son derece önemli bir işlevi yerine getirmektedir. (Özer, 2001). Gruba katılma lidere uyma uyum sağlama işbirliği yapma görev ve rol alma bireysel ve grup başarısına katkıda bulunma gibi etkinliklerle psikolojik ve sosyal etkinlikler kazanabilirler (Tuncay, 1992). Böyle bir ortamda özel gereksinimli birey diğer özel gereksinimli kişilerin sorunlarını gözleyerek kendine karşı olumlu tutum geliştirmekte yaratıcılığı uyarılmakta yalnızlık duyguları en aza indirilmekte çevresi genişlemekte ve daha anlamlı bir yaşam sürme şansı yakalamaktadır (Atay, 1995).

Jannel Snell, Beers, ve Raynes (1995) ise orta ve ileri derecede özel gereksinimli öğrencilerin kaynaştırıldığı 10 okuldaki özel ve normal eğitim öğretmenlerinin ve okul yöneticilerinin kaynaşturmaya ilişkin önerilerini almak için araştırma yapmışlar sonucunda da etkinliklerin önceden planlanması gerektiği özel eğitim

öğretmenin normal eğitim öğretmenine yardımcı olması gerektiği sınıf öğretmenlerinin de önceden bilgilendirilmesine ilişkin önerilere yer vermişlerdir (Kaya, 2003,s.21).

Özel gereksinimli bireyler için son derece önemli olan iki kavram kaynaştırma ve spor olduğuna göre burada beden eğitimi öğretmenlerinin tutumları ön plana çıkar. Öğretmenin özel gereksinimli öğrencilere yönelik göstereceği kabul sınıf ortamında genel kabul havasının yaratılması açısından da gerekli olmaktadır. Çünkü öğretmen davranışlarıyla sınıfındaki öğrencilerin kendilerine, birbirlerine yönelik tutumlarını oluşturmada bir model olmak durumundadır. Bu nedenle özel gereksinimli bireylerin bilişsel duyuşsal, sosyal ve beden eğitimi için özellikle psikomotor becerilerinin gelişimi için uygulanan programların başarısı bu programları uygulayan eğitim personelinin engele ilişkin bilgi düzeyinin yanı sıra, özel gereksinimli bireylere yönelik tutumlarıyla yakından ilişkilidir. Bu ilişki nedeniyle de öncelikle bu tutumların araştırılması sorunların, beklentilerin ortaya çıkarılması gerekmektedir(Özbaba, N.2000,s.16).

Tripp, Rizzo ve Webbert (2007) başarının ölçüsü, sorunların devam edip etmediği değil, sorunların bir yıl önceki ile aynı olup olmadığıdır demişlerdir. Tüm öğrenciler için kapsayıcı bir ortam yaratmak için beden eğitimi kültürünün değiştirilmesi, beden eğitiminin nasıl organize edildiği, öğrencilerin nasıl gruplandırıldığı, kaynaklardan nasıl yararlandığı, kararların nasıl alındığı ve neyin uygun beden eğitimi oluşturduğu hakkında öngörülmuş fikirleri yeniden düşünmeyi içermektedir. Beden eğitiminde gerçekten kaynaştırma düşünülüyorsa, öğretmenler genel özel gereksinimlilik algısının ötesine bakmalı ve çeşitli beceri düzeylerine sahip farklı bir öğrenci topluluğu olarak beden eğitimi düşünmelidir. Beden eğitimcileri ayrıca grup performans değerlendirmesini dahil etmek ve tüm sınıfın başarısına bakmak için bireysel başarının ötesine bakmalıdır. Kaynaştırmanın gerçeğe dönüşmesi için öğretmenlerin beden eğitimi derslerinde kültürü değiştirmeleri gerekir. Beden eğitimi dersinde kaynaştırma kültürü, tüm öğrencilerin yaşamları boyunca sağlıklı ve aktif bir yaşam tarzı sürmeyi öğrenmelerine yol açan kabiliyete ve topluluk desteğinin türüne odaklanan bir kültürdür (Tripp, A., Rizzo, T. L., & Webbert, L. (2007).

Spor etkinliklerinin, özel gereksinimli bireylerin toplumsal uyumuna ve sporla sosyalleşmelerine etkisinin incelenmesidiği bir araştırmada, sosyalleşmenin bir süreç olduğu, sosyalleşme araçlarının en önemlilerinden biri olarak spor olduğu belirtilmiştir. Toplum yaşamında, toplum kültürünün organik üyelerinden olan spor, bireyin gelişim özelliklerini doğrudan etkilediği gibi, barış, sevgi, dürüstlük, özveri gibi özellikleri ve değerleri de beraberinde getirir. İnsan ve toplum ilişkilerini geliştiren spor, aynı zamanda toplumsal uyumun sağlanmasında da önemli bir araç olduğu bu araştırmayla ortaya konulmuştur. Ayrıca, bu araştırmada, spor ve sportif etkinlikler özel gereksinimlilerde; yardımlaşma duygusu, kendilerini denetleme, çabuk karar verebilme, ahlak eğitimi, sevme duygusu kazandırma, başarıda sevinci yaşama, başarısızlıkta üzüntüyü paylaşma duygusu, kişilik gelişimi ve özgüven duygusunun oluşumu yoluyla toplumsal yaşama uyum göstermesi yönünde büyük kolaylık sağladığı belirtilmiştir. Sporun sosyalleşme üzerinde etkisi göz önüne alındığında, spor ve sportif etkinliklerin özel gereksinimli bireylerin de sosyalleşmelerinde faydalı olabileceği yapılmış olan bu araştırmada görülmüştür (Çevik ve Kabasakal, K, 2013).

Bazı araştırmalarda tutumun özel gereksinimli bireyler ile aynı eğitsel ya da sportif ortamlardaki deneyimlere dayandırılarak belirlenmeye çalışılmıştır. Örneğin, Sullivan ve Masters-Glidden (2014), üniversite öğrencilerinin özel gereksinimli bireylere yönelik tutumlarının, özel olimpiyat yüzücüsüyle birlikte katıldıkları beden eğitimi ve spor etkinlikleri sonrasında olumlu yönde değişim gösterdiğini belirlemiştir. Li ve Wang (2013), özel olimpiyat oyunlarının, gönüllülerin özel gereksinimli bireylerin aktivitelere katılımına yönelik olumlu tutum geliştirmelerinde etkili olduğunu ifade etmiştir. McKay, Block ve Park (2015), “Paralimpik Okul Günü” adlı etkinliğin normal gelişim gösteren bireylerde, özel gereksinimli bireylerin beden eğitimi derslerine katılımına ilişkin tutumları üzerinde pozitif etki yarattığını belirtmiştir.

Okul öncesi öğretmenlerinin tutum düzeylerinin farklı değişkenlere göre incelendiği araştırmada (Kırımoğlu, Yılmaz ve Kaynak 2016) özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinde çalışan ve özel gereksinime ihtiyaç duyan çocukların sportif etkinliklerine katılan yada neler yapabildiklerine tanıklık eden öğretmenlerin tutum düzeylerinin önemli ölçüde yüksek olduğunu belirtmişlerdir. Bunun yanında Kırımoğlu (2017)’un Türkiye’de lisans düzeyinde spor eğitimi veren

yükseköğretim kurumlarında görev yapan akademisyen ve idari kadronun tutumlarını incelediği başka bir araştırmada ise özel gereksinimli bireylerin sportif faaliyetlere katılımı ve Özel Gereksinimliler için Egzersiz ve Spor Bölümlerinin kurulmasını desteklemeye yönelik yüksek ve olumlu bir tutum sergilendiği ortaya konulmuştur.

Yapılmış olan bir diğer çalışmada (Lermi, 2016), beden eğitimi (BE) öğretmenleri ve ebeveynlerin bakış açısından otizmliler öğrencilerin BE dersine katılımlarını etkileyen etmenleri ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Araştırma sonuçları hem BE öğretmenleri hem de ebeveyn bakış açısından, otizmliler kaynaştırma öğrencilerinin BE dersine katılımlarını engelleyen etmenlerin; otizmliler kaynaştırma öğrencisinden, BE öğretmeninden, okuldan, akranlardan ve ebeveynlerden kaynaklandığını ortaya koymaktadır. Araştırmanın bir diğer sonucu fiziksel aktiviteye katılımın otizmliler çocukların fiziksel uygunlukları ve duyuşsal gelişimleri üzerindeki etkilerini ebeveyn bakış açısından ortaya koymasıdır. Bu sonuçlara göre, fiziksel aktivite otizmliler kaynaştırma öğrencilerinin sosyalleşmelerine, olumlu davranışlar kazanmalarına, motivasyonlarının artmasına eğlenmelerine ve rahatlamalarına, özgüven geliştirmelerine ve takıntılı korkulardan uzaklaşmalarına yol açarak otizmin olumsuz etkilerini hafifletebilmektir. Otizmliler kaynaştırma öğrencilerinin BE dersine katılımlarının artırılması için BE öğretmenlerinin hizmet içi eğitimlerinin sağlanması, okulda destek eğitim hizmetlerinin aktif hale getirilmesi ve ebeveyn öğretmen işbirliğinin güçlendirilmesi bu çalışma önerilmiştir.

Lermi, (2016) yılında yaptığı çalışmayla beden eğitimi öğretmenlerinin otizmliler öğrencilerin kaynaştırma ortamına katılımını etkileyen faktörlerin, en etkili temaların mesleki yeterlilik ve destek eğitim hizmetleri olduğu, BE öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine yönelik alana özgü bilgi bakımından kendilerini geliştirmelerini ve özel eğitime gereksinim duyan öğrenciye karşı olumlu tutum beklentisi içerisinde olmasını eğitim yolu ile sağlanacağı bulunmuştur.

İstanbul ili Sancaktepe ilçesine bağlı bir ortaokulda kaynaştırma öğrencileriyle görüşmeler gerçekleştirip kaynaştırma öğrencilerinin beden eğitimi dersine karşı tutumlarının incelenmesi bir araştırmada amaçlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubu 2015-2016 eğitim öğretim yılında kaynaştırma öğrencisi olarak 5. 6. 7.ve 8. sınıfa

devam eden toplam 15 öğrenciden oluşturmaktadır. Araştırma bulguları bir bütün olarak ele alındığında beden eğitimi derslerinde yürütülen etkinliklerin kaynaştırma öğrencilerine uygun olmadığı görülmektedir. Dersler kaynaştırma öğrencilerinin katılabilmesi için onlara uygun şekilde yapılandırılması gerekmektedir. Böylece kaynaştırma öğrencilerinin derse katılmama yönündeki alışkanlıklarını da ortadan kaldıracakları düşünülmektedir. Öğretmenlerin ve öğrencilerin kaynaştırma öğrencilerine yaklaşımlarının olumlu yönde değiştirmeleri gerekmekte, kullandıkları dilin düzeltilmesi gerekmektedir. Katılımcıların görüşleri incelendiğinde kullardaki materyal eksikliği ve spor salonuna ihtiyaç olduğu görülmektedir. Bu eksiklerin giderilmesi öğrencilerin beklentilerinin önemli bir bölümü karşılanmış olacaktır. Derslerde sınav yapılırken kaynaştırma öğrencilerine ayrıca onların seviyelerine uygun sınav yapılması gerektiği, bunun değerlendirmenin daha objektif yapılabilmesini sağlayacağı düşünülmektedir (Polat, 2016).

Lermi (2016) yaptığı çalışmada öğretmenlerin lisans dönemi eğitimlerinin teorik olduğu, beden eğitimi öğretmenlerinin bu teorik eğitim yanı sıra uygulama saatlerinin eksikliğinden oluşan verimsiz ders saatlerinin olduğu kaydedilmiştir. Bir diğer çalışma ise İnce, (2017) de spor yapan OSB olan çocukların eğitimlerini, beden eğitimi ve spor yüksekokulu mezunlarından aldığı görülmüştür.

Özel gereksinimliler için beden eğitimi ve spor dersine yönelik eğitimin yanısıra özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin kaynaştırma ve bütünleştirme eğitimi ile akranları ile aynı ortamda eğitim alması özel gereksinimli bireylerin en doğal ve yasal hakkıdır. Akran aracılı uygulamalar, bilimsel dayanağı olan uygulamalar arasında yer aldığı, ve bu uygulama ile otizm tanılı öğrencilerin olumlu ve anlamlı sosyal etkileşimlerin engeli olmayan akranlar tarafından ilgi çekici yollarla sistemli bir şekilde özel gereksinimli olmayan akranlar otizimli öğrencilerle nasıl iletişimi başlatacağı, nasıl tepki vereceği, oyun, sosyal etkinlik ve iletişimi, motivasyonu ve terarlayan motor beceriler gibi özellikleri olumlu yönde desteklediği görülmüştür (Yarımkaya, İlhan, & Karasu, 2017).

Beden eğitimi (PE), özel gereksinimli olanlar dahil olmak üzere tüm çocukların ve ergenlerin yaşam tarzları üzerinde hayati bir etkiye sahip olabilir. Suudi Arabistanlı

özel gereksinimli ve engelsiz öğrencilerin beden eğitimi ile ilgili tutumlarının yanı sıra spor ve aktivite tercihleri bir araştırmada incelenmiştir. İkinci bir amaç, okul seviyelerinin ve öğrencilerin okuldan sonra beden eğitimi derslerine katılımının öğrencilerin Beden Eğitimi konusundaki tutumlarına etkisi aynı zamanda araştırılmıştır. Son bir amaç, Beden Eğitimi'nin zevk alma ve algılanan yararlılığının yordayıcılarını bu araştırmada belirlenmiştir. Katılımcılar, Suudi Arabistan'ın Doğu Eyaletinden 11-19 yaşındaki ilkokul, ortaokul ve lise öğrencileriydi. Katılımcılar arasında 195 özel gereksinimli ve 205 özel gereksinimli öğrenci vardı. Öğrencilerin kişisel bilgileri, öğrenci aktiviteleri ve spor tercihleri sorgulandı ve beden eğitimine yönelik öğrenci tutumları araştırması tamamlandı. Yapılmış olan bu çalışmanın sonuçlarına bakıldığında, tüm katılımcıların Beden Eğitimi'ne yönelik tutumlarının genel ortalama puanının, Beden Eğitimi'ne karşı orta düzeyde olumlu bir tutum sergileyen 1-5'lik bir ölçekte 3.48 olduğunu göstermiştir. Genel olarak, özel gereksinimli olmayan öğrencilerin özel gereksinimli öğrencilere göre beden eğitimine karşı daha olumlu tutumları vardır. Ek olarak, özel gereksinimli olmayan lise öğrencileri, orta veya ilkokul öğrencilerine göre beden eğitimi konusunda daha az olumlu tutuma sahiptir. Dahası, özel gereksinimli lise öğrencilerinin Beden Eğitimi'ne yönelik tutumları, özel gereksinimli ortaokul ve ilkokul öğrencilerine göre beden eğitimi konusunda daha az olumlu tutum göstermiştir. Ancak, Beden Eğitimi'ne yönelik tutum açısından özel gereksinimli ilkokul öğrencileri ile özel gereksinimli ortaokul öğrencileri arasında anlamlı bir fark yoktur. Ayrıca okul dışında fiziksel aktiviteye katılan öğrenciler, okul dışında fiziksel aktiviteye katılmayan öğrencilere göre Beden Eğitimi'ne karşı daha olumlu tutumlar sergilediler. Son olarak, özel gereksinimli öğrenciler için bireysel spor, rekabetçi aktiviteler, işbirliğine dayalı aktiviteler ve su aktiviteleri, beden eğitiminden zevk almaya yönelik tutumların önemli yordayıcılarıydı. Özel gereksinimli olmayanlar için, işbirliğine dayalı faaliyetler, takım sporları ve fitness faaliyetleri, Beden Eğitimi'nden zevk almaya yönelik tutumların önemli yordayıcıları olduğu bu araştırma ile belirtilmiştir (Al Salim, Z. A. (2017).

Özel gereksinimli öğrencilerin normal okullara kaynaştırılması, özellikle güvenilir mesleki eğitimin yarattığı güvensizlik ve destek yapısının olmaması nedeniyle, öğretmenler için hala bir zorluktur. Yapılmış olan bir çalışmanın amacı, Beden Eğitimi öğretmenlerinin özel gereksinimli öğrencilerin normal derslere dahil

edilmesine yönelik tutumlarının yanı sıra cinsiyetin, mesleki deneyim süresinin ve öğrencilerin özel gereksinimlilik türünün etkisini analiz etmek olarak belirlenmiştir. Bu amaçla Brezilya'nın Paraná eyaletindeki Londrina'daki 15 devlet okulundan 35 Beden Eğitimi öğretmeni, Öğretmen Kaynaştırma Tutumları Anketi'ni (TIAQ) bireysel olarak yanıtladı. Sonuçlar incelendiğinde, öğretmenlerin özel gereksinimli öğrencilerin sınıflarına dahil edilmesi konusunda genel olarak iyimser olduklarını, ancak okul tarafından alınan desteğin eksikliğinin süreçte önemli bir engel olduğunu vurguladığını gösterdi. Öğretmenin deneyim süresi ve cinsiyeti ile öğrencinin engelinin türü, tutumlarında etkili faktörlerdi ve bu da daha az deneyime sahip kadın öğretmenlerin, özellikle sınıflarında entelektüel açıdan yetersiz öğrencilerle birlikte, kaynaştırmaya yönelik daha olumsuz tutumlar sergilediğini göstermiştir (Greguol, Malagodi ve Carraro, 2018).

Bir diğer araştırmada, beden eğitimi öğretmenlerinin otizmli kaynaştırma/bütünleştirme öğrencisine yönelik his, tutum ve görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada örnekleme Edirne İl Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı özel/resmi okullarda öğretmenlik yapan beden eğitimi öğretmenleri oluşturmuştur. Araştırma sonuçlarından anlaşılan alanda eğitilen (lisans) ve çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin özel gereksinimliler için beden eğitimi ve spor dersi hakkında edindikleri bilginin %68,4'ü linsans eğitiminden olduğu, lisans eğitimde edinilen bilginin ne denli yetersiz olduğu yapılan araştırmalarca ortaya konmuş ve özel gereksinimli bireyler hakkında teori ve uygulama saatlerinin artması gerektiği en temel ihtiyaç ve beden eğitiminin kaynaştırma öğrencisine yönelik verilmesi uygulamanın sağlanması için gereklidir. Katılımcılara yöneltilen kaynaştırma ile ilgili eğitim alıp almadıkları sorusuna öğretmenlerin %52,6'sı "Evet" ve %47,4'ünün "Hayır" demesi, kaynaştırma ile ilgili tecrübesi olan bir kısım beden eğitimi öğretmenlerinin kaynaştırmaya eğitimi ile ilgili bir deneyimleri olmadan kaynaştırma eğitimine ihtiyaç duyan bireylerin derslerinde buldukları ve eğitim verdikleri görülmüştür. Katılımcıların tüm olumsuzluk ve yetersizliklere rağmen özel gereksinimliler için beden eğitimi ve spor konusunda bilgi almak isteyenler katılımcıların %71,9'u evet demiş ve katılımcıların %75,4'ü yani çoğunluğu kaynaştırma eğitimi almak istediğini söyleyerek alanla ilgili alınacak eğitimin hem beden eğitimi öğretmenlerinin kişisel bilgi ve özgüvenlerine destek sağlayacağı hem de özel gereksinimli çocukların kendilerini

gerçekleştirebilme ve sosyal bir varlık olarak, günü yaşama adapte olmalarına olanak sağlayacağı düşünülmüştür. Beden eğitimi öğretmenlerinin kaynaştırma/bütünleştirme öğrencilerine yönelik his, tutum ve görüşlerinin olumlu olup olmadığını belirlemek adına, sınıflarına özel eğitim gerektiren bir çocuğun kaynaştırılmasını isteyip istemediklerine yönelik soru için ise çoğunluğu %68,4 ile evet demiş ve öğretmenlerin kaynaştırma konusunda olumsuz bir tutum içinde olmadıkları görül bu araştırmayla görülmüştür. Beden eğitimi öğretmenlerinin özel gereksinimlilerle beden eğitimi ve spor dersinin kaynaştırma/bütünleştirilme eğitimi ile sağlanmasında en büyük engellerden başında da okulun spor salonlarının olmayışı ya da özel gereksinimli bireylerin kullanımına uygun olmayışıdır. Bu konuda öğretmenlere sorulan “Okulunuzun beden eğitimi ve spor salonunun özel gereksinimli çocukların kaynaştırılmasını kolaylaştıracak düzenlemelerin yapılmasını ister misiniz?” sorusuna katılımcıların hemen hemen hepsi %86’sı evet cevabını vererek spor salonunun eksikliği ya da kullanıma uygun olmayışının kaynaştırma/bütünleştirme eğitimi ne denli etkilediği ortaya bu araştırmayla ortaya konmuştur (Ahmetoğlu, Burak, ve Acar, 2019).

Takım halinde gerçekleştirilen spor etkinliklerine katılımın özel gereksinimli çocuklarda sosyal beceri gelişimini olumlu yönde etkilediği ifade edilmektedir. Yapılmış olan bir başka araştırmada da özel gereksinimli çocuklarda spor etkinliklerine katılımın sosyal beceri gelişimi üzerindeki etkilerinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Literatür taraması yapılan bu çalışma değerlendirildiği zaman özel gereksinimli bireylerin katıldığı birçok sosyal ve rekreatif etkinliğin sosyal gelişimi desteklediği görülmüştür. Bunun yanında yapılan bu çalışmada özel gereksinimli özel gereksinimli bireylerde spor etkinliklerine katılımın da sosyal beceri gelişimini destekleyen bir unsur olduğunu ortaya koyan çalışmalara yer verilmiştir. Literatürde bu konuda yapılan çalışmalarda genellikle eğitilebilir özel gereksinimli çocuklarda düzenli olarak spor etkinliklerine katılımın sosyal gelişimi destekleyen bir unsur olduğu görülmektedir. Bu kapsamda özel gereksinimli çocuklarda sosyal gelişimin desteklenmesine yönelik çalışmalar, uygulamalar ve eğitim faaliyetleri yapılabileceği vurgulanmıştır (ŞAHİN ve ŞAHİN, 2020).

BÖLÜM III

YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde, araştırmanın modeli, evren ve örneklem, veri toplama araçları ve verilerin analizine yönelik bilgilere yer verilmiştir.

3.1. Araştırma Modeli

Bu araştırma, ilkokullarda kaynaştırma sınıflarında görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin karşılaştıkları problemlere yönelik görüşlerini belirlemek için, yarı yapılandırılmış görüşme yoluyla yapılan nitel araştırma yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Nitel araştırmanın, olayların ve algıların doğal ortamlarda yapılması, bütüncül olması ve konu ile ilgili derinlemesine bilgi vermesi bakımından araştırma konularına uygun olarak sıkça tercih edilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Nitel araştırma, insanı merkeze alır ve insanların çevresini algılama ve tanımlamalarına odaklanır. Nitel araştırma ile, sosyal gerçeklik incelenerek derinliklerde bulunan ve bilinmesi gereken gizli bilgiyi gün yüzüne çıkarmak amaçlanmaktadır. Bu süreçte kategoriler oluşturulup bu kategoriler isimlendirilerek, çeşitli temalar oluşturularak gruplandırılmaktadır (Özdemir, 2010).

Görüşme, katılımcıların gönüllülük esasına dayalı olarak yapılır. Görüşme, katılımcıların gönüllülük esasına dayalı olarak yapılan, araştırılan konuyla ilgili derinlemesine bilgi sağlamanın, ayrıntılı veri elde etmenin, görüşülen kişinin deneyim, tutum, davranış ve düşüncelerini ortaya çıkarmanın en iyi yollarından biridir. Araştırmacılar katılımcılarla yüzyüze görüşme yaptıkları için onlardan cevap alma riskleri düşmektedir, ayrıca kişinin tavır ve tepkilerini de görme olanağı sağlamaktadırlar. Yarı yapılandırılmış görüşme de hem belirlenmiş cevapları almada hemde bilgilerin derinine ulaşmayı amaçlamaktadır (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz, ve Demirel, 2012; Gürbüz ve Şahin, 2015).

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2020-2021 eğitim öğretim yılı bahar döneminde, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığına

bağlı ilkokullardaki kaynaştırma sınıflarında görev yapan 23 tane beden eğitimi öğretmenleriyle sınırlı tutulmuştur.

Tablo 1.
Beden Eğitimi Öğretmenlerine Ait Demografik Bilgiler

Demografik Bilgiler		n	%
Cinsiyet	Erkek	19	83
	Kadın	4	17
Medeni Durum	Bekar	19	83
	Evli	4	17
Yaş	25 yaş ve altı	11	48
	26-30 yaş	7	30
	31-35 yaş	3	13
	36 yaş ve üzeri	2	9
Mezuniyet Durumu	BESYO	16	70
	Öğretmen Okulu Mezunu	7	30
Mesleki kıdem	0-5 yıl	15	65
	6-10 yıl	5	22
	11-15 yıl	1	4
	21 yıl ve üzeri	2	9
Kaynaştırma sınıflarında haftada kaç saat beden eğitimi dersi yapıyorsunuz.	1-2 saat	12	52
	3-4	10	44
	5 saat ve üzeri	1	4

Tablo 1’de görüldüğü gibi beden eğitimi öğretmenlerin; %83’ü erkek ve %17’si kadın, %83’ü bekar, %17’si evli, %48’i 25 yaş ve altı, %30’u 26-30 yaş, %13’ü 31-35 yaş arasında, %9’u 36 yaş ve üzerindedir. Mezuniyet durumu incelendiğinde ise

öğretmenlerin %70'i BESYO'dan mezun ve %30'u Öğretmen okulu mezunudur. Öğretmenlerin %65'i 0-5 yıl mesleki kıdeme, %22'si 6-10 yıl mesleki kıdeme, %4'ü 11-15 yıl mesleki kıdeme, %9'u 21 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahiptir. Kaynaştırma sınıflarında görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin %52'si 1-2 saat, %44'ü 3-4 saat, %42'si 5 saat ve üzeri beden eğitimi dersi yapmaktadır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verilerinin toplanması amacıyla alanyazın incelenmesi sonucunda araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Beden eğitimi öğretmenlerinin karşılaştıkları problemlere yönelik görüşlerini belirlemek için sorulacak soruların hazırlanması aşamasında, katılımcılar ile daha etkili ve verimli iletişim sağlamak için sorular, açık, anlaşılır ve ayrıntılı cevap alınabilecek şekilde olmasına özen gösterilmiştir.

Görüşme sorularının bulunduğu form hazırlandıktan sonra, sorular 1 Türk Dili uzmanına ve bir Ölçme-Değerlendirme uzmanına sunulmuştur. Ayrıca, çeşitli çalışmalarını görüşme yöntemini kullanarak yapan 3 konu alanı uzmanına daha gösterilmiş; formda, 5 uzmanın görüş ve önerileri üzerine gerekli düzeltme ve değişiklikler yapılmıştır. Görüşme formu hazırlandıktan sonra küçük bir pilot uygulama yapılmıştır. Pilot uygulama 6 tane kaynaştırma sınıflarında görev yapan beden eğitimi öğretmenleriyle yapılmış ve öğretmenlerin görüşleri üzerine formda değişiklikler yapılmıştır. Pilot uygulamalar, araştırmacıya hazırlanan soruların niteliğini belirlemek ve sorunları düzeltmek için alternatif sunmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Değişiklikler ve düzenlemeler sonucunda form son haline getirilmiştir.

İzine dair belge ve ölçekler Ek'de verilmiştir. Ayrıca, araştırma hakkında öğretmenleri bilgilendiren ve katılım onaylarını içeren Öğretmen Bilgi ve Katılım Onay ve Etik Formu de Ek'ler bölümünde yer almaktadır.

Araştırmanın temel amacı doğrultusunda ortaöğretim kurumlarında görev yapan beden eğitimi öğretmenlerine yöneltilen sorular aşağıdaki gibidir.

- Beden eğitimi dersinin özel gereksinimli öğrencilere sporla ilgili bilgi beceri ve alışkanlıklar kazandıracığı görüşüne katılıyor musunuz?
- Beden eğitimi dersinin özel gereksinimli öğrencilerin sosyal gelişimlerine katkı sağlayacağına inanıyor musunuz?
- Beden eğitimi dersinin işbirliği içinde çalışma alışkanlığını geliştirebileceği görüşüne katılıyor musunuz?
- Özel gereksinimli öğrenci siz ders anlatırken derste işlenen konuları anlayabiliyor mu?
- Sınıfınızda özel gereksinimli olmayan çocukların özel gereksinimli arkadaşlarına yaklaşımları sizce nasıldır?
- Sizce özel gereksinimli olmayan öğrenciler sınıflarındaki özel gereksinimli arkadaşlarından nasıl etkileniyorlar?
- Siz sınıfınızdaki özel gereksinimli öğrencileri diğer arkadaşlarıyla kaynaştırmak için çaba gösteriyor musunuz?
- Sınıfınızdaki özel gereksinimli öğrencileri diğer arkadaşlarıyla kaynaştırmak için ne tür bir çaba gösteriyorsunuz?
- Sınıfınızda bulunan özel gereksinimli öğrenci ile en çok hangi konularda problem yaşıyorsunuz?
- Sınıfınızda bulunan özel gereksinimli öğrenci ile ilgili ortaya çıkan davranış problemini çözmek için neler yapıyorsunuz?

Geçerlik ve Güvenirlik

Toplanması gerekli olan veriler ayrıntılı ve açık bir biçimde yazılmıştır ve sonuçlara ne şekilde ulaşıldığı hakkında bilgi verilmiştir. Görüşülen beden eğitimi öğretmenlerinin görüşleri alıntılama yolu ile bulgularda sıkça yer verilmiştir. Araştırmanın sonuçları bulgulardaki beden eğitimi öğretmenlerinin görüşleri üzerine belirtilmiştir. Bu şekilde çalışmanın geçerlik çalışması yapılmış olmaktadır.

Araştırmacı, bu çalışmada görüşülen beden eğitimi öğretmenlerinin, kendileri için herhangi bir yönlendirme olmamasına dikkat edip, beden eğitimi öğretmenlerinin kendileri de yönlendirme yapmaktan sakınmıştır. Araştırmacı, özel eğitim öğretmenlerinin araştırma amacı ve konusu ile ilgili konuşmasını sağlar. Katılımcıların verdiği cevaplar bizzat araştırmacı tarafından çözümlenerek, çeşitli

kodlar ve temalar oluşturulmuştur. Araştırma bünyesinde kullanılan kodlama ve temaların güvenilirliğini meydana çıkarmak için araştırmacı ham veri ve temaları alanında uzmanlara onaylatılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2005).

Veriler betimsel analize tabi tutulmuş ve bulgular sunulurken beden eğitimi öğretmenlerinin ifadelerine sıkça yer verilmiştir. Araştırmanın geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları kapsamında 6 kaynaştırma sınıfına giren beden eğitimi öğretmeniyle pilot bir görüşme yapılmış ve daha sonra 23 beden eğitimi öğretmenine ait ifadeler için verilerin yazıya dökümü, kodlanması, tema ve alt temaların oluşturulması ve yorumlanması iki farklı araştırmacı tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada iki kodlayıcının görüş birliği yüzdesi güvenilirliği hesaplanmış, %92,3 olarak bulunmuş ve ölçüm güvenilir kabul edilmiştir (Miles ve Huberman, 2015).

3.4. Verilerin Toplanması

Araştırmanın gerçekleştirilebilmesi için YDÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsünden gerekli etik izin alındıktan sonra, KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı, Talim Terbiye Dairesine sunulup, onay verilmesi ile Lefkoşa, Magosa, İskele, Girne ve Güzelyurtta bulunan ortokullarda görevli yöneticiler görüşme yapıldı. Okul yöneticilerinin de onayından sonra hazırlanmış sorular beden eğitimi öğretmenlerine görüşme yoluyla Google Form üzerinden yazılı olarak yapılmıştır. Beden eğitimi öğretmenleri müsait oldukları gün ve saatlerde kendileri Google Form'a açık uçlu sorulara görüşlerini yazmışlardır. Görüşmelerin yazılması, Mart-Nisan 2021 ayları içerisinde olmuştur. Görüşmelerden önce her beden eğitimi öğretmeninden kişisel bilgi formunu da sorulardan önce doldurmaları da istenmiştir. Google Form üzerinde beden eğitimi öğretmenlerine doldurmaları için 10 soru sorulmuştur. Google Form üzerindeki tüm soruların yanıtlanması yaklaşık 15 dakika ile 20 dakika aralığında olmuştur (Tablo 2).

Tablo 2

Görüşme özellikleri

Öğretmen	Google Formu Doldurma Tarihi	Kayıt Türü	Formu Doldurma Yeri	Formu Doldurma Aracı
----------	------------------------------	------------	---------------------	----------------------

Öğretmen1	05.03.2021	GFY	Kendi Evi	Bilgisayar
Öğretmen2	05.03.2021	GFY	Kendi Evi	Cep Telefonu
Öğretmen3	05.03.2021	GFY	Kendi Evi	Bilgisayar
Öğretmen4	05.03.2021	GFY	Kendi Evi	Bilgisayar
Öğretmen5	05.03.2021	GFY	Kendi Evi	Tablet
Öğretmen6	05.03.2021	GFY	Kendi Evi	Bilgisayar
Öğretmen7	05.03.2021	GFY	Kendi Evi	Cep Telefonu
Öğretmen8	05.03.2021	GFY	Kendi Evi	Tablet
Öğretmen9	05.03.2021	GFY	Kendi Evi	Bilgisayar
Öğretmen10	24.03.2021	GFY	Kendi Evi	Bilgisayar
Öğretmen11	24.03.2021	GFY	Kendi Evi	Bilgisayar
Öğretmen12	24.03.2021	GFY	Kendi Evi	Cep Telefonu
Öğretmen13	24.03.2021	GFY	Kendi Evi	Bilgisayar
Öğretmen14	25.03.2021	GFY	Kendi Evi	Bilgisayar
Öğretmen15	25.03.2021	GFY	Kendi Evi	Cep Telefonu
Öğretmen16	25.03.2021	GFY	Kendi Evi	Cep Telefonu
Öğretmen17	26.03.2021	GFY	Kendi Evi	Bilgisayar
Öğretmen18	26.03.2021	GFY	Kendi Evi	Bilgisayar
Öğretmen19	05.04.2021	GFY	Kendi Evi	Cep Telefonu
Öğretmen20	05.04.2021	GFY	Kendi Evi	Bilgisayar
Öğretmen21	26.04.2021	GFY	Kendi Evi	Cep Telefonu
Öğretmen22	27.04.2021	GFY	Kendi Evi	Bilgisayar
Öğretmen23	30.04.2021	GFY	Kendi Evi	Bilgisayar

GFY: Google Formda Yazma

3.5. Verilerin Analizi

Bu araştırmanın nitel araştırma olarak yapıp ve veri toplama aracının da yarı yapılandırılmış görüşme formuyla elde edilen verilerden oluşması ve elde edilen verilerin derinlemesine analiz edilmesinin amaçlanması nedeniyle, verilerin analizi içerik analizi ile yapılmıştır. İçerik analizi, verileri adlandırmaya ve verilerin içerisinde gizlenmiş gerçekleri sunmaya çalışır. İçerik analizinin temelinde, ortak sayılabiecek konuların bulunduğu veriler temaların altında toplanır ve temalar okuyucunun anlayabileceği şekilde düzenlenip yorumlanır (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Bu bağlamda, görüşmelerin yapıldığı Google Formdan alınan cevaplar, demografik bilgiler ve görüşme sorularının yer aldığı excel formu bilgisayara indirilmiştir. Daha sonra her soruya verilen cevaplar kategorilere ayrılıp beden eğitimi öğretmenlerinin cevapları kategoriler halinde satır numaraları kullanılarak yazılmıştır. Beden eğitimi öğretmenlerine “BEÖ1, BEÖ2” şeklinde kodlar verilerek, hazırlanan kategoriler içerisinde bulgulara yönelik ana, ara temalar ortaya çıkarılmış ve öğretmenlerin cevapları aynen bulgulara geçirilmiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR

Ortaöğretim kurumlarında kaynaştırma sınıflarında görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin karşılaştıkları problemlere yönelik görüşlerini belirlemeyi amaçlayan araştırmanın bu bölümünde, araştırmanın görüşme soruları doğrultusunda elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Araştırmaya katılan beden eğitimi öğretmenleri ile yapılan görüşmelerden elde edilen bilgiler doğrultusunda oluşturulan 10 tema ve alt temalarla aşağıda alt amaçlarla birlikte verilmiştir.

Tema 1: Beden eğitimi öğretmenlerinin, beden eğitimi dersinin özel gereksinimli öğrencilere sporla ilgili bilgi beceri ve alışkanlıklar kazandırmasına yönelik görüşleri.

- a) Dersin sporla ilgili bilgi beceri ve alışkanlıklar kazandırması

Tema 2: Beden eğitimi öğretmenlerinin, beden eğitimi dersinin özel gereksinimli öğrencilerin sosyal gelişimlerine katkı sağlamasına yönelik görüşleri.

- a) Dersin özel gereksinimli öğrencilerin sosyal gelişimlerine katkı sağlaması
- b) Dersin özel gereksinimli öğrencilerin sosyal gelişimleri için faydalı olması

Tema 3: Beden eğitimi öğretmenlerinin, beden eğitimi dersinin işbirliği içinde çalışma alışkanlığını geliştirebilmesine yönelik görüşleri.

- a) Dersin işbirliği içinde çalışma alışkanlığını geliştirebilmesi

Tema 4: Öğretmen ders anlatırken derste işlenen konuların özel gereksinimli öğrenci tarafından anlaşılmasına yönelik öğretmen görüşleri.

- a) Derste işlenen konuların özel gereksinimli öğrenci tarafından anlaşılması
- b) Zorlanılan bazı konular var, kısmen anlaşılıyor
- c) Derste işlenen konular anlaşılmıyor

Tema 5: Öğretmenlerin sınıflarında özel gereksinimli olmayan çocukların özel gereksinimli arkadaşlarına yaklaşımlarına yönelik görüşleri.

- a) Yaklaşımları genelde iyi
- b) Yardımcı, anlayışlı ve hoşgörülüdürler
- c) Empati kuruyorlar
- d) Tartışıp dışlayabiliyorlar

Tema 6: Özel gereksinimli olmayan öğrencilerin sınıflarındaki özel gereksinimli arkadaşlarından etkilenmesine yönelik öğretmen görüşleri.

- a) Olumlu davranışlar sergiliyorlar, örnek alıyorlar
- b) Bazen üzüntü duyuyorlar
- c) Kötü etkileniyorlar, dışlıyorlar

Tema 7: Öğretmenlerin özel gereksinimli öğrencileri diğer arkadaşlarıyla kaynaştırmak için gösterdikleri çabalara yönelik görüşleri.

- a) Özel gereksinimli öğrencilerin diğer arkadaşlarıyla kaynaştırmak için çaba gösterme

Tema 8: Öğretmenlerin özel gereksinimli öğrencileri diğer arkadaşlarıyla kaynaştırmak için ne tür bir çaba göstermelerine yönelik görüşleri.

- a) Etkinlikler yapılıyor.
- b) Ortak oyun alanında oynamaları sağlanıyor
- c) Grup etkinlik oyunları oynanıyor ve görev veriliyor
- d) Oyunlar içerisinde işbirliği yapılıyor
- e) Aynı grup içerisinde oyun oynatmaya gayret gösterme
- f) Derslere dahil etmeye çalışma

Tema 9: Öğretmenlerin sınıflarında bulunan özel gereksinimli öğrenci ile en çok hangi konularda problem yaşadıklarına yönelik görüşleri.

- a) Uygulamalarda zorluk yaşama
- b) İş birliği yapma ve motive etme konusunda zorlanma

- c) Dersin anlaşılması konusunda zorlanma
- d) Çok erken sıkılıp dikkatlerinin dağılması
- e) Genelde problem yaşanmıyor

Tema 10: Öğretmenlerin sınıflarında bulunan özel gereksinimli öğrenci ile ilgili ortaya çıkan davranış problemini çözmek için neler yaptıklarına yönelik görüşleri

- a) Uygun bir yöntem kullanma, uzmandan destek alma
- b) Empati kurma ve olumlu bir şekilde yaklaşma
- c) Konuşup Teselli etmek, güler yüz gösterme
- d) Problemin ne olduğunu anlama

4.1. Beden eğitimi öğretmenlerinin, beden eğitimi dersinin özel gereksinimli öğrencilere sporla ilgili bilgi beceri ve alışkanlıklar kazandırmasına yönelik görüşleri

Tema 1: Beden eğitimi öğretmenlerinin, beden eğitimi dersinin özel gereksinimli öğrencilere sporla ilgili bilgi beceri ve alışkanlıklar kazandırmasına yönelik görüşleri.

Tablo 3.

Öğretmenlerin beden eğitimi dersinin özel gereksinimli öğrencilere sporla ilgili bilgi beceri ve alışkanlıklar kazandırmasına yönelik görüşleri

Alt Tema	N
Dersin sporla ilgili bilgi beceri ve alışkanlıklar kazandırması	23

Tablo 3’de beden eğitimi öğretmenlerinin, beden eğitimi dersinin özel gereksinimli öğrencilere sporla ilgili bilgi beceri ve alışkanlıklar kazandırmasına yönelik görüşlerine yer verilmiştir. Öğretmenlerin 23’ü de beden eğitimi dersinin özel gereksinimli öğrencilere sporla ilgili bilgi beceri ve alışkanlıklar kazandırması konusunda hem fikirdiler.

Beden eğitimi öğretmenlerinin, beden eğitimi dersinin özel gereksinimli öğrencilere sporla ilgili bilgi beceri ve alışkanlıklar kazandırması konusu önemli bir

durumdur. Bu konuyla ilgili bazı bazı beden eğitimi öğretmenleri şöyle ifadeler kullanmıştır;

“Evet, onların fiziksek olarak gelişmelerine katkı sağlayacağını düşünüyorum (Ö8).

4.2. Beden eğitimi öğretmenlerinin, beden eğitimi dersinin özel gereksinimli öğrencilerin sosyal gelişimlerine katkı sağlamasına yönelik görüşleri

Tema 2: Beden eğitimi öğretmenlerinin, beden eğitimi dersinin özel gereksinimli öğrencilerin sosyal gelişimlerine katkı sağlamasına yönelik görüşleri.

Tablo 4.

Öğretmenlerin beden eğitimi dersinin özel gereksinimli öğrencilerin sosyal gelişimlerine katkı sağlamasına yönelik görüşleri

Alt Temalar	N
Dersin özel gereksinimli öğrencilerin sosyal gelişimlerine katkı sağlaması	19
Dersin özel gereksinimli öğrencilerin sosyal gelişimleri için faydalı olması	4

Tablo 4’de Beden eğitimi öğretmenlerinin, beden eğitimi dersinin özel gereksinimli öğrencilerin sosyal gelişimlerine katkı sağlamasına yönelik görüşlerine yer verilmiştir. Öğretmenlerden 19’u dersin özel gereksinimli öğrencilerin sosyal gelişimlerine katkı sağladığını ifade etmişlerdir. Dersin özel gereksinimli öğrencilerin sosyal gelişimleri için faydalı olduğunu söyleyen 4 beden öğretmeni vardır.

Beden eğitimi öğretmenlerinin, beden eğitimi dersinin özel gereksinimli öğrencilerin sosyal gelişimlerine katkı sağlaması konusunun beden eğitim öğretmenleri tarafından da ifade edilmesi önem arz etmektedir. Bu konuyla ilgili bazı beden öğretmenleri şöyle ifadeler kullanmıştır;

“Beden eğitim dersinin özel gereksinimli öğrencilerin sosyal gelişimlerine olan katkısını bizzat gözlemlemekteyim” (Ö6)

“Öğrencilerin sosyal gelişimleri için beden eğitimi dersinin özel gereksinimli olan bireylerde çok faydası vardır” (Ö18)

4.2. Beden eğitimi öğretmenlerinin, beden eğitimi dersinin işbirliği içinde çalışma alışkanlığını geliştirebilmesine yönelik görüşleri

Tema 3: Beden eğitimi öğretmenlerinin, beden eğitimi dersinin işbirliği içinde çalışma alışkanlığını geliştirebilmesine yönelik görüşleri.

Tablo 5.

Beden eğitimi öğretmenlerinin, beden eğitimi dersinin işbirliği içinde çalışma alışkanlığını geliştirebilmesine yönelik görüşleri

Alt Tema	N
Dersin işbirliği içinde çalışma alışkanlığını geliştirebilmesi	23

Tablo 5’de beden eğitimi öğretmenlerinin, beden eğitimi dersinin işbirliği içinde çalışma alışkanlığını geliştirebilmesine yönelik görüşlerine yer verilmiştir. Öğretmenlerin 23’ü de beden eğitimi dersinin işbirliği içinde çalışma alışkanlığını geliştirdiği konusunda hem fikirdiler.

Öğretmenlerin Beden eğitimi öğretmenlerinin, beden eğitimi dersinin işbirliği içinde çalışma alışkanlığını geliştirebilmesi konusunda ilgili bazı öğretmenler şöyle ifadeler kullanmıştır;

“Evet, öğrencilerin birbirleri ile iletişim kurarak, işbirliği sağlayıp ekip şeklinde hareket etmelerine yardımcı olacağımı düşünüyorum.” (Ö1)

“Kesinlikle , birliktelik ve ortak dikkat için çok önemli.” (Ö5)

4.3. Öğretmen ders anlatırken derste işlenen konuların özel gereksinimli öğrenci tarafından anlaşılmasına yönelik öğretmen görüşleri.

Tema 4: Öğretmen ders anlatırken derste işlenen konuların özel gereksinimli öğrenci tarafından anlaşılmasına yönelik öğretmen görüşleri.

Tablo 6.

Öğretmen ders anlatırken derste işlenen konuların özel gereksinimli öğrenci tarafından anlaşılmasına yönelik öğretmen görüşleri.

Alt Temalar	N
Derste işlenen konuların özel gereksinimli öğrenci tarafından anlaşılması	19
Zorlanılan bazı konular var, kısmen anlaşılıyor	2
Derste işlenen konular anlaşılmıyor	2

Tablo 6’da öğretmen ders anlatırken derste işlenen konuların özel gereksinimli öğrenci tarafından anlaşılmasına yönelik öğretmen görüşlerine yer verilmiştir. Öğretmenlerden 19’u derste işlenen konuların özel gereksinimli öğrenci tarafından anlaşıldığını ifade etmiştir. Ayrıca, 2 öğretmen zorlanılan konular olabileceğini ve dersin kısmen anlaşılabilmediğini söylemiştir. Bunun yanında, beden eğitimi öğretmenlerinden 2’si zorlanılan bazı konulardan dolayı derslerin anlaşılmadığını söylemişlerdir. Bazı öğretmenler şöyle ifadeler kullanmıştır;

“Mümkün olduğu kadar onun anlaması için gerek sözel gerekse aktiviteler yardımı ile birden fazla tekrar ile onun anlamasını sağlamaya çalışıyorum. (En önemlisi onun bu aktiviteye girip girmek istemediğini soruyorum böylelikle onu istemediği bir şeye zorlayıp onda bunalma veya savunmaya geçme durumu olmamasını sağlamak hedefim. Eğer öğrenci aktiviteye katılmaya istekli ise o zaman, aktiviteyi anlayana kadar anlatmaya devam ediyorum)” (Ö3)

“Zorlandığı konular oluyor; daha çok uygulamalı konularda” (Ö9)

“Gerekli çevresel düzenlemeler yapılırsa anlıyorlar.” (Ö14)

“Duruma göre değişkenlik gösterebiliyor.” (Ö17)

4.4. Öğretmenlerin sınıflarında özel gereksinimli olmayan çocukların özel gereksinimli arkadaşlarına yaklaşımlarına yönelik görüşleri

Tema 5: Öğretmenlerin sınıflarında özel gereksinimli olmayan çocukların özel gereksinimli arkadaşlarına yaklaşımlarına yönelik görüşleri.

Tablo 7.

Öğretmenlerin sınıflarında özel gereksinimli olmayan çocukların özel gereksinimli arkadaşlarına yaklaşımlarına yönelik görüşleri

Alt Temalar	N
Yaklaşımları genelde iyi	14
Yardımcı, anlayışlı ve hoşgörülüdürler	5
Empati kuruyorlar	2
Tartışıp dışlayabiliyorlar	2

Tablo 7’de öğretmenlerin sınıflarında özel gereksinimli olmayan çocukların özel gereksinimli arkadaşlarına yaklaşımlarına yönelik görüşlerine yer verilmiştir. Öğretmenlerin sınıflarında özel gereksinimli olmayan çocukların özel gereksinimli arkadaşlarına yaklaşımları incelendiğinde 14 öğretmen özel gereksinimli olmayan çocukların yaklaşımlarının genelde iyi olduğunu, yine 5 öğretmen özel gereksinimli olmayan çocukların özel gereksinimli arkadaşlarına yönelik olarak yardımcı, anlayışlı ve hoşgörülü olduğunu, genel itibarıyla sevecen ve yakın yaklaşım içerisinde olduklarını, 2 öğretmen özel gereksinimli olmayan çocukların özel gereksinimli arkadaşlarına yönelik olarak öğrencilerin empati kurduklarını, 2 öğretmen özel gereksinimli olmayan çocukların özel gereksinimli arkadaşlarına yönelik olarak tartışıp dışladıklarını söylemişlerdir.

Bazı beden eğitimi öğretmenleri, özel gereksinimli olmayan çocukların özel

gereksinimli arkadaşlarına yaklaşımlarına yönelik olarak şekilde ifadeler kullanmıştır;

“Öncelikle bilinçli olmaları çok önemlidir. Ardından bir kez önyargılar yıkıldı mı çocuklar bu konuda harika mucizeler yaratabilirler.” (Ö2)

“Özel gereksinimli arkadaşlarını dışlamıyorlar aksine onu kendi oyun-aktivite gruplarına almaya çalışıyorlar ve onu eksik görmediklerini hissettiriyorlar” (Ö5)

“Özel gereksinimli arkadaşlarıyla sıcak yaklaşım içindeler daha çok uygulamalı derslerimizde kaynaşıyorlar” (Ö6)

“Genel itibariyle yardımcı ve hoşgörülüdürler” (Ö10)

“Zaman zaman birbirleri ile tartışıyorlar” (Ö13)

4.5. Özel gereksinimli olmayan öğrencilerin sınıflarındaki özel gereksinimli arkadaşlarından etkilenmesine yönelik öğretmen görüşleri

Tema 6: Özel gereksinimli olmayan öğrencilerin sınıflarındaki özel gereksinimli arkadaşlarından etkilenmesine yönelik öğretmen görüşleri.

Tablo 8.

Özel gereksinimli olmayan öğrencilerin sınıflarındaki özel gereksinimli arkadaşlarından etkilenmesine yönelik öğretmen görüşleri

Alt Temalar	N
Olumlu davranışlar sergiliyorlar, örnek alıyorlar	15
Bazen üzüntü duyuyorlar	4
Kötü etkileniyorlar, dışlıyorlar	4

Tablo 8’de özel gereksinimli olmayan öğrencilerin sınıflarındaki özel gereksinimli arkadaşlarından etkilenmesine yönelik öğretmen görüşlerine yer verilmiştir. Beden eğitimi öğretmenlerinden 15’i özel gereksinimli olmayan öğrencilerin sınıflarındaki özel gereksinimli arkadaşlarından etkilenmesine yönelik olarak olumlu davranışlar

sergilediklerinden bahsederken, öğretmenlerin 4'ü bazen üzüntü duyduklarını söylemiş, öğretmenlerin 4'ü ise öğrencilerin kötü etkilendiklerini ve dışlama yaptıklarını söylemişlerdir.

Bazı beden eğitimi öğretmenleri, özel gereksinimli olmayan öğrencilerin sınıflarındaki özel gereksinimli arkadaşlarından etkilenmesine yönelik olarak şekilde ifadeler kullanmıştır;

“Zaman zaman olumsuz etkilenebiliyorlar” (Ö1)

“Onlardan ilham alıp güzel yönlerinden olumlu yönde etkilenmektedirler.” (Ö4)

“Kötü etkilenmiyor aksine yardımcı oluyorlar” (Ö14)

“Uzak duruyorlardır çünkü kendileri gibi olmadıkları için.” (Ö20)

4.6. Öğretmenlerin özel gereksinimli öğrencileri diğer arkadaşlarıyla kaynaştırmak için gösterdikleri çabalara yönelik görüşleri

Tema 7: Öğretmenlerin özel gereksinimli öğrencileri diğer arkadaşlarıyla kaynaştırmak için gösterdikleri çabalara yönelik görüşleri.

Tablo 9.

Öğretmenlerin özel gereksinimli öğrencileri diğer arkadaşlarıyla kaynaştırmak için gösterdikleri çabalara yönelik görüşleri

Alt Tema	N
Özel gereksinimli öğrencileri diğer arkadaşlarıyla kaynaştırmak için çaba gösterme	23

Tablo 9’da öğretmenlerin özel gereksinimli öğrencileri diğer arkadaşlarıyla kaynaştırmak için gösterdikleri çabalara yönelik görüşlerine yer verilmiştir. Öğretmenlerden 23’ü de özel gereksinimli öğrencileri diğer arkadaşlarıyla kaynaştırmak için çaba gösterdiklerini belirtmiştir.

Bazı beden eğitimi öğretmenleri, özel gereksinimli öğrencileri diğer arkadaşlarıyla kaynaştırmak için gösterdikleri çabalara yönelik olarak şekilde ifadeler kullanmıştır;

“Evet bu konuda elimden geldiğince çaba sarfetmeye çalışırım.” (Ö8)

“Evet öğrenci merkezli yaklaşıyoruz zaten öğrencilerimize.” (Ö15)

4.7. Öğretmenlerin özel gereksinimli öğrencileri diğer arkadaşlarıyla kaynaştırmak için ne tür bir çaba göstermelerine yönelik görüşleri

Tema 8: Öğretmenlerin özel gereksinimli öğrencileri diğer arkadaşlarıyla kaynaştırmak için ne tür bir çaba göstermelerine yönelik görüşleri.

Tablo 10.

Öğretmenlerin özel gereksinimli öğrencileri diğer arkadaşlarıyla kaynaştırmak için ne tür bir çaba göstermelerine yönelik görüşleri

Alt Temalar	N
Etkinlikler yapılıyor.	7
Ortak oyun alanında oynamaları sağlanıyor	6
Grup etkinlik oyunları oynanıyor ve görev veriliyor	4
Oyunlar içerisinde işbirliği yapılıyor	2
Aynı grup içerisinde oyun oynatmaya gayret gösterme	1
Derslere dahil etmeye çalışma	1

Tablo 10’da öğretmenlerin özel gereksinimli öğrencileri diğer arkadaşlarıyla kaynaştırmak için ne tür bir çaba gösterdiklerine yönelik görüşlerine yer verilmiştir. Öğretmenlerden 7’sinin etkinlikler yaptırdığı, 6’sının özel gereksinimli öğrencileri diğer arkadaşlarıyla kaynaştırmak için ortak oyun alanında oynamalarını sağladığı, 4’ünün grup etkinlik oyunları oynadığını ve görev verdiğini, 2’sinin Oyunlar içerisinde işbirliği yaptığı, birinin aynı grup içerisinde oyun oynatmaya gayret

gösterdiği ve öğretmenlerden birinin derslere öğrencileri dahil etmeye çalıştığı görülmüştür.

Öğretmenlerin özel gereksinimli öğrencileri diğer arkadaşlarıyla kaynaştırmak için gösterdikleri çabalara yönelik olarak şu şekilde ifadeler kullanmıştır;

“Mümkün oldukça iş birliği yöntemini kullanarak beraber vakit geçirmelerini sağlıyorum.” (Ö1)

“Beraber ve gruplasarak ders isteliyorum yardımlasmayi ve dersi iyi anlamalarını sagliyorum” (Ö4)

“Görevler verirken birlikte çalışabilecekler görevler vermeye çalışıyorum” (Ö6)

“Mümkün olduğunca eşli çalışmalar ve grup halinde yarışmalar yaptırıyorum.” (Ö16)

“Bireysel aktiviteler yanında grup oyunları veya eğitsel aktivitelerde birlikte çalışıp ekip olmanın önemine uygun konular seçiyorum” (Ö17)

“Her iki öğrencininde yapabileceği sportif oyunlarla kaynaştırmaya çalışıyoruz” (Ö18)

4.8. Öğretmenlerin sınıflarında bulunan özel gereksinimli öğrenci ile en çok hangi konularda problem yaşadıklarına yönelik görüşleri

Tema 9: Öğretmenlerin sınıflarında bulunan özel gereksinimli öğrenci ile en çok hangi konularda problem yaşadıklarına yönelik görüşleri.

Tablo 11.

Öğretmenlerin sınıflarında bulunan özel gereksinimli öğrenci ile en çok hangi konularda problem yaşadıklarına yönelik görüşleri

Alt Temalar	N
Uygulamalarda zorluk yaşama	10
İş birliği yapma ve motive etme konusunda zorlanma	5

Dersin anlaşılması konusunda zorlanma	3
Çok erken sıkılıp dikkatlerinin dağılması	3
Genelde problem yaşanmıyor	3

Tablo 11’de beden eğitimi öğretmenlerinin sınıflarında bulunan özel gereksinimli öğrenci ile en çok hangi konularda problem yaşadıklarına yönelik görüşlerine yer verilmiştir. Öğretmenlerden 10’u uygulamalarda zorluk yaşadığını, 5’inin iş birliği yapma ve motive etme konusunda zorlandığını, 3’ünün dersin anlaşılması konusunda zorlandığını, 3’ünün öğrencilerin çok erken sıkılıp dikkatlerinin dağıldığını, öğretmenlerden 3’ü ise genelde problem yaşanmadığını belirtmişlerdir.

Sınıflarında bulunan özel gereksinimli öğrenci ile en çok hangi konularda problem yaşadıklarına yönelik bazı öğretmenler şu şekilde ifadeler kullanmıştır;

“Dersi dinleme ve odaklanma konusunda problem yaşıyorum” (Ö3)

“Zaman zaman motive etmekte problem yaşadığım olur” (Ö6)

“Oyun esnasında yapamadığı birşey olduğunda oyunda erken küserek arkadaşlarından küserek onu tekrar oyuna ısındırmamda zorluk yaşıyorum” (Ö8)

“Hareketin Tekrarı konusunda sorunlar yaşanıyor” (Ö10)

“Yani genel olarak yaşanmıyor.” (Ö15)

4.9. Öğretmenlerin sınıflarında bulunan özel gereksinimli öğrenci ile ilgili ortaya çıkan davranış problemini çözmek için neler yaptıklarına yönelik görüşleri

Tema 10: Öğretmenlerin sınıflarında bulunan özel gereksinimli öğrenci ile ilgili ortaya çıkan davranış problemini çözmek için neler yaptıklarına yönelik görüşleri

Tablo 12.

Öğretmenlerin sınıflarında bulunan özel gereksinimli öğrenci ile ilgili ortaya çıkan davranış problemini çözmek için neler yaptıklarına yönelik görüşleri

Alt Temalar	N
Uygun bir yöntem kullanma, uzmandan destek alma	7
Empati kurma ve olumlu bir şekilde yaklaşma	6
Konuşup Teselli etmek, güler yüz gösterme	5
Problemin ne olduğunu anlama	5

Tablo 12’de öğretmenlerin sınıflarında bulunan özel gereksinimli öğrenci ile ilgili ortaya çıkan davranış problemini çözmek için neler yaptıklarına yönelik görüşlerine yer verilmiştir. Öğretmenlerden 7’si uygun bir yöntem kullandığını veya uzmandan destek aldığını belirtirken, öğretmenlerden 6’sı empati kurduğunu ve olumlu bir şekilde yaklaştığını, 5’i öğrenciler ile konuşup teselli ettiğini ve yüz gösterdiğini, 5’i problemin ne olduğunu anlamaya çalıştığını söylemiştir.

Öğretmenlerin sınıflarında bulunan özel gereksinimli öğrenci ile ilgili ortaya çıkan davranış problemini çözmek için neler yaptıklarına yönelik olarak şu şekilde ifadeler kullanmıştır;

“Problem çözme yöntemini kullanarak sorunu ortadan kaldırıyorum.”

“Öncelikle öğrencilerimle konuşur problemin nedenini öğreniyorum ve çözüm buluyorum” (Ö2)

“Kendim araştırmalar yapıp yöntemler geliştirmeye çalışıyorum. Gerekirse bir uzmandan yardım alıyorum.” (Ö6)

“Öncelikle onları konu hakkında motive etmeye ve kendi içinde problemi çözme arzusu oluşturmaya çalışırım. Daha sonra neler yapılması gerektiğini kendim yaparak onun da tekrar etmesini sağlarım” (Ö11)

“Daha çok konuşup gösterip doğruyu bulmaya çalışıyoruz beraber” (Ö15)

“İdarecimden destek talep ediyorum” (Ö16)

“Anlayışlı davranıp tekrar tekrar anlatabiliyoruz ders konusunu.” (Ö19)

“Onu oyuna daha iyi adapte etmek için onunda yapabileceği daha basit oyunlar seçerek onunda başarabildiğini ona göstererek” (Ö20)

“Öğrenci merkezli yaklaşım sorunu anlamaya çalışıp onun etkilenmeyeceği tarzda çözmeye çalışıyoruz” (Ö23)

BÖLÜM V

TARTIŞMA VE YORUM

Araştırmanın bu bölümünde, ortaöğretim kurumlarında kaynaştırma sınıflarında görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin karşılaştıkları problemlere yönelik görüşleri ile ilgili bulgular alan yazın ışığında tartışılmıştır.

Beden eğitimi öğretmenlerinin, beden eğitimi dersinin özel gereksinimli öğrencilere sporla ilgili bilgi beceri ve alışkanlıklar kazandırmasına yönelik görüşlerine dikkat edildiğinde öğretmenlerin hepsi de beden eğitimi dersinin özel gereksinimli öğrencilere sporla ilgili bilgi beceri ve alışkanlıklar kazandırması konusunda hem fikirdiler. Kaynaştırma, özel gereksinimli öğrenciler için bilişsel becerileri geliştirir. Yayımlanan bir araştırma, özel gereksinimli öğrencilerle aynı sınıfta okuyan özel gereksinimli öğrencilerin, özel okullarda okuyan özel gereksinimli öğrencilere göre daha fazla okuryazarlık becerisine sahip olduğunu göstermektedir (Dessmontet, Bless ve Morin, 2011). Okullarda verilen beden eğitimi dersleri, öğrencilerin yaşam boyu etkin olarak kullanabilecekleri fiziksel becerileri ve teorileri öğretmek, duygusal ve toplumsal katılımlarını sağlar aynı zamanda çocukluk, gençlik ve yetişkinlik dönemlerinde kullanabilecekleri becerileri öğretmek sağlıklı bir yaşam sürmelerine zemin hazırlar (Gökdemir, 2017).

Beden eğitimi öğretmenlerinin, beden eğitimi dersinin özel gereksinimli öğrencilerin sosyal gelişimlerine katkı sağlamasına yönelik görüşlerine dikkat edildiğinde beden eğitimi öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğu, dersin özel gereksinimli öğrencilerin sosyal gelişimlerine katkı sağladığını ifade etmişlerdir. Dersin özel gereksinimli öğrencilerin sosyal gelişimleri için faydalı olduğunu söyleyen çok az sayıda beden öğretmeni vardır. Halbuki Ertutar (2019) özel gereksinime ihtiyacı olan bireylerin sosyalleşmelerinde sporun etkisi ve katkısı büyüktür demiştir. Her şeyden önemlisi insan sosyal bir varlıktır ve toplum bütünlüğünü oluşturur. Beden Eğitimi ve Sporun bedensel, ruhsal sağlık üzerindeki getirilerini dikkate almasak dahi, özel gereksinimli çocukların akranları ve kendileri ile aynı durumu paylaşan insanlarla bir araya gelmelerinin dahi katkısı görmezden gelinemez (Ertutar, 2019).

Beden eğitimi öğretmenlerinin, beden eğitimi dersinin işbirliği içinde çalışma alışkanlığını geliştirebilmesine yönelik görüşleri dikkate alındığında öğretmenlerin hepsi de beden eğitimi dersinin işbirliği içinde çalışma alışkanlığını geliştirdiği konusunda hem fikirdiler. Özer (2001) spor özel gereksinimli bireylerin sağlam ve özel gereksinimli bireylerle bir araya gelmelerine olanak sağlayarak özel eğitimde ulaşılması hedeflenen kaynaştırma için son derece önemli bir işlevi yerine getirdiğini söylemiştir. Gruba katılma lidere uyma uyum sağlama işbirliği yapma görev ve rol alma bireysel ve grup başarısına katkıda bulunma gibi etkinliklerle psikolojik ve sosyal etkinlikler kazanabilirler (Tuncay, 1992).

Öğretmen ders anlatırken derste işlenen konuların özel gereksinimli öğrenci tarafından anlaşılmasına yönelik öğretmen görüşleri incelendiğinde ise öğretmenlerin büyük çoğunluğu derste işlenen konuların özel gereksinimli öğrenci tarafından anlaşıldığını ifade etmiştir. Ayrıca öğretmenlerin çok azı zorlanılan konular olabileceğini ve dersin kısmen anlaşılabilirdiğini söylerken bazı konulardan dolayı derslerin anlaşılmadığını söylemişlerdir.

Öğretmenlerin sınıflarında özel gereksinimli olmayan çocukların özel gereksinimli arkadaşlarına yaklaşımlarına yönelik görüşleri incelendiğinde daha çok öğretmenler genelde iyi bulduklarını, özel gereksinimli olmayan çocukların özel gereksinimli arkadaşlarına yönelik olarak yardımsever, anlayışlı ve hoşgörülü olduğunu, genel olarak sevecen ve yakın yaklaşım içerisinde olduklarını, özel gereksinimli olmayan çocukların özel gereksinimli arkadaşlarına yönelik olarak öğrencilerin empati kurduklarını, özel gereksinimli olmayan çocukların özel gereksinimli arkadaşlarına yönelik olarak tartışıp dışladıklarını söylemişlerdir. Obrusníková, Válková ve Block (2003), tekerlekli sandalye kullanan bir öğrenciyi dördüncü sınıf genel beden eğitimine dahil etmenin etkisini incelediler. Bulgular, 4. sınıf öğrencilerinin tekerlekli sandalye kullanan öğrencilerin genel beden eğitimi dersine dahil edilmesine yönelik olumlu tutuma sahip olduklarını göstermiştir.

Özel gereksinimli olmayan öğrencilerin sınıflarındaki özel gereksinimli arkadaşlarından etkilenmesine yönelik öğretmen görüşleri dikkate alındığında özel gereksinimli olmayan öğrencilerin sınıflarındaki özel gereksinimli arkadaşlarından etkilenmesine yönelik olarak olumlu davranışlar sergilediklerinden bahsederken,

öğretmenlerin azına göre öğrencilerin bazen üzüntü duyduklarını söylemiş, öğretmenlerin çok azı ise öğrencilerin kötü etkilendiklerini ve dışlama yaptıklarını söylemişlerdir.

Öğretmenlerin özel gereksinimli öğrencileri diğer arkadaşlarıyla kaynaştırmak için gösterdikleri çabalara yönelik görüşleri dikkate alındığında, öğretmenlerden hepsi de özel gereksinimli öğrencileri diğer arkadaşlarıyla kaynaştırmak için çaba gösterdiklerini belirtmiştir.

Öğretmenlerin özel gereksinimli öğrencileri diğer arkadaşlarıyla kaynaştırmak için gösterdikleri çabalara bazılarının özel gereksinimli öğrencileri diğer arkadaşlarıyla kaynaştırmak için etkinlikler yaptığını, özel gereksinimli öğrencileri diğer arkadaşlarıyla kaynaştırmak için ortak oyun alanında oynamalarını sağladığı, öğretmenlerin daha azının grup etkinlik oyunları oynattığı ve görev verdiğini, özel gereksinimli öğrencileri diğer arkadaşlarıyla kaynaştırmak için ortak oyun alanında oynamalarını sağladığı, oyunlar içerisinde işbirliği yaptığı, birinin aynı grup içerisinde oyun oynamaya gayret gösterdiği ve öğretmenlerden birinin derslere öğrencileri dahil etmeye çalıştığı görülmüştür. Li ve Wang (2013) yaptığı araştırmada da, özel olimpiyat oyunlarının, gönüllülerin özel gereksinimli bireylerin aktivitelere katılımına yönelik olumlu tutum geliştirmelerinde etkili olduğunu ifade etmiştir.

Öğretmenlerin sınıflarında bulunan özel gereksinimli öğrenci ile en çok yaşadıkları problemlere yönelik olarak beden eğitimi öğretmenlerinin bir çoğu özel gereksinimli öğrenciler ile uyulamalar konusunda zorluk yaşadığını, daha az öğretmenin iş birliği yapma ve motive etme konusunda zorlandığını, dersin anlaşılması konusunda zorlandığını, öğrencilerin çok erken sıkılıp dikkatlerinin dağıldığını, yine öğretmenlerin çok azı genelde problem yaşanmadığını belirtmişlerdir.

Son olarak öğretmenlerin sınıflarında bulunan özel gereksinimli öğrenci ile ilgili ortaya çıkan davranış problemini çözmek için neler yaptıklarına yönelik görüşlerine bakıldığında öğretmenler uygun bir yöntem kullandığını veya uzmandan destek aldığını belirtirken, bazı öğretmenlerin empati kurduğunu ve olumlu bir şekilde yaklaştığını, bazılarının ise öğrenciler ile konuşup teselli ettiğini ve yüz gösterdiğini,

problemin ne olduğunu anlamaya çalıştığını söylemiştir. Turnbull ve arkadaşları (2007) ilk belirleme, sınıf öğretmenleri ile okul rehberlik servislerinin birlikte çalışmasını gerektirdiğini söylemiştir. Genel eğitim sınıflarında özel gereksinimli ya da risk durumunda olduğundan şüphe edilen öğrencileri belirlemek, bu öğrencilere sınıf içinde eğitsel destek sağlamak için ön koşuldur ve oldukça önemlidir. Bu nedenle öğrencilerin daha sonra kendilerine sağlanacak eğitsel destekten yararlanabilmeleri için ilk belirleme sürecinin olabildiğince çabuk gerçekleştirilmesi gerekmektedir (Turnbull & ark. 2007).

BÖLÜM VI

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, 2020-2021 öğretim yılında, KKTC’de MEB’e bağlı ortaöğretim kurumlarında kaynaştırma sınıflarında görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin karşılaştıkları problemlere yönelik görüşleri ile ilgili araştırma sonuçları ve bulunan sonuçlara bağlı olarak geliştirilmiş olan önerilere yer verilmiştir.

6.1. Sonuçlar

Araştırma kapsamındaki tüm beden eğitimi öğretmenlerinin, beden eğitimi dersinin özel gereksinimli öğrencilere sporla ilgili bilgi beceri ve alışkanlıklar kazandırmasına yönelik görüşlerine dikkat edildiğinde öğretmenlerin hepsi de beden eğitimi dersinin özel gereksinimli öğrencilere sporla ilgili bilgi beceri ve alışkanlıklar kazandırması konusunda hem fikirdiler.

Beden eğitimi öğretmenlerinin, beden eğitimi dersinin özel gereksinimli öğrencilerin sosyal gelişimlerine katkı sağlamasına yönelik görüşlerine dikkat edildiğinde beden eğitimi öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğu, dersin özel gereksinimli öğrencilerin sosyal gelişimlerine katkı sağladığını, tümünün ise beden eğitimi dersinin işbirliği içinde çalışma alışkanlığını geliştirdiğini ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin büyük çoğunluğu derste işlenen konuların özel gereksinimli öğrenci tarafından anlaşıldığını ifade etmiştir.

Öğretmenler, özel gereksinimli olmayan çocukların özel gereksinimli olanlara yardımcı olmaya çalıştığını, özel gereksinimli olmayan çocukların özel gereksinimli arkadaşlarına yönelik olarak anlayışlı ve hoşgörülü olduğunu, genel itibariyle sevecen ve yakın yaklaşım içerisinde olduklarını, özel gereksinimli olmayan çocukların özel gereksinimli arkadaşlarına yönelik olarak öğrencilerin empati kurduklarını, özel gereksinimli olmayan çocukların özel gereksinimli arkadaşlarına yönelik olarak tartışıp dışlayabildiklerini söylemişlerdir.

Beden eğitimi öğretmenleri, özel gereksinimli olmayan öğrencilerin sınıflarındaki özel gereksinimli arkadaşlarından etkilenmesine yönelik olarak olumlu davranışlar

sergilediklerinden bahsederken, öğretmenler bazı özel gereksinimli öğrencilerin çok azının hem olumlu hem de olumsuz davranışlar sergileyebildiklerini ve öğretmenlerin azına göre öğrencilerin bazen üzüntü duyduklarını söylemiş, öğretmenlerin çok azı ise öğrencilerin kötü etkilendiklerini ve dışlama yaptıklarını da söylemişlerdir.

Öğretmenlerin hepsi de özel gereksinimli öğrencileri diğer arkadaşlarıyla kaynaştırmak için çaba gösterdiklerini belirtmiştir. Öğretmenler öğrencileri diğer arkadaşlarıyla kaynaştırmak için etkinlikler yaptığını, oyunlar içerisinde işbirliği yaptırdığı, onlara ödev verdiğini, bazılarının ortak oyun alanında oynamaları sağladığı, çok azının grup etkinlik oyunları oynattığı ve görev verdiğini, birinin aynı grup içerisinde oyun oynatmaya gayret gösterdiği ve öğretmenlerden birinin derslere öğrencileri dahil etmeye çalıştığı görülmüştür.

Öğretmenlerin sınıflarında bulunan özel gereksinimli öğrenci ile en çok yaşadıkları problemlere yönelik olarak beden eğitimi öğretmenlerinin bir çoğu özel gereksinimli öğrenciler ile uyulamalar konusunda zorluk yaşadığını, daha az öğretmenin iş birliği yapma ve motive etme konusunda zorlandığını, dersin anlaşılması konusunda zorlandığını, öğrencilerin çok erken sıkılıp dikkatlerinin dağıldığını, yine öğretmenlerin çok azı genelde problem yaşanmadığını belirtmişlerdir.

Son olarak öğretmenlerin sınıflarında bulunan özel gereksinimli öğrenci ile ilgili ortaya çıkan davranış problemini çözmek için neler yaptıklarına yönelik görüşlerine bakıldığında öğretmenler uygun bir yöntem kullandığını veya uzmandan destek aldığını belirtirken, bazı öğretmenlerin empati kurduğunu ve olumlu bir şekilde yaklaştığını, bazılarının ise öğrenciler ile konuşup teselli ettiğini ve yüz gösterdiğini, problemin ne olduğunu anlamaya çalıştığını söylemiştir.

6.2. Öneriler

Yapılan çalışmanın sonuçlarına dayanarak KKTC MEB'e, Özel eğitim kurumlarına, ortaöğretimde görevli beden eğitimi öğretmenlerine, eğitim fakülteleri ve BESYO'da

beden eğitimi öğretmeni yetiştiren kurumlara getirilebilecek bazı öneriler bulunmaktadır.

Uygulamaya Yönelik Öneriler

Beden eğitimi dersinin özel gereksinimli öğrencilere sporla ilgili bilgi beceri ve alışkanlıklar kazandırması bakımından önem arz ettiğinden kaynaştırma eğitimleri sırasında okullarda beden eğitimi derslerinde özel gereksinimli öğrencilerin kaynaştırılması konusunda beden eğitimi öğretmenleri ve okul yönetimleri bu konuda özel gereksinimli öğrencilere yardımcı olmalıdırlar.

Beden eğitimi dersleri özel gereksinimli öğrencilerin sosyal gelişimlerine katkı sağladığı ve işbirliği içinde çalışma alışkanlığını geliştirdiğinden beden eğitimi öğretmenleri işbirlikli oyunlar ile özel gereksinimli öğrencilere yardımcı olabilir.

Özel gereksinimli olmayan çocukların özel gereksinimli olanlara yardımcı olmaya çalıştığını, özel gereksinimli olmayan çocukların özel gereksinimli arkadaşlarına yönelik olarak olumlu tutuma sahip olduğunu, fakat bazı özel gereksinimli öğrencilerin çok azının hem olumlu hem de olumsuz davranışlar sergileyebileceklerinden bu konuda önlemler almalıdırlar.

Oyun ve işbirliği gerektiren etkinlikler özel gereksinimli öğrenciler için önem arzettiğinden gerek beden eğitimi dersi eğitim programına veya üniversitelerde gerek özel eğitim gerek ise bedene eğitimi öğretmenliği eğitim programlarına oyun ve işbirlikli etkinlikler ile ilgili konuların kendilerine en iyi şekilde öğretilmesi gerekmektedir. Ayrıca okullarda görev yapan öğretmenlere yönelik de oyun ve işbirlikli etkinlikler ile ilgili olarak öğretmenlerin eğitim ihtiyaçları belirlenerek onlara hizmetiçi eğitimler düzenlenebilir.

Öğretmenlerin sınıflarında bulunan özel gereksinimli öğrenci ile en çok yaşadıkları problemlere yönelik olarak beden eğitimi öğretmenlerinin bir çoğu özel gereksinimli öğrencilerde özgüven problemi ile karşılaşmaktadır. Özel gereksinimli öğrencilerin özgüvenlerini artırmak için okullarda beden eğitimi derslerinde etkinlikler yapılabilir, özel gereksinimli öğrencilerin özgüven eksikliklerinin nedenleri üzerinde gerekirse akademik çalışmalar yapılarak belirlenen eksiklikler için çözüm yolları üretilebilir. Öğrencilerdeki özgüven eksikliklerinin giderilmesi için gerekirse aileler ile işbirliği yapılabilir.

Öğretmenler beden eğitimi ve spor derslerinde nadiren de olsa alan ve malzeme konusunda zorlandıklarını belirttiklerinden malzeme konusunda gerekli desteğin okul yönetimleri tarafından yapılması gerekmektedir.

Son olarak öğretmenlerin sınıflarında bulunan özel gereksinimli öğrenci ile ilgili ortaya çıkan davranış problemini çözmek için aile ile ilgili işbirliği yaptığını, sırasıyla rehberlik servisiyle koordineli çalıştığını, doğru davranışı aşamalı olarak parça parça anlattığını, empati kurup ve psikolojik destek sağladığı, bir öğretmen öğrencinin engelini davranışlarına yanlış yansıtılmaması gerektiğini bildirdiğini, ve öğretmenlerden biri olumlu bir şekilde yaklaştığını söylemiştir. Bundan dolayı beden eğitimi öğretmenlerinin okul yönetimi, rehberlik servisi ve aile işbirliği yapmasıyla özel gereksinimli öğrenciler için etkili öğretim yollarını bilmesi son derece önemlidir. Bu kapsamda öğretmenlerin eğitim ihtiyaçları varsa tesbit edilerek onlara hizmet içi eğitimler verilebilir.

İleri Araştırmalara Yönelik Öneriler

Bu araştırmanın genellenebilmesi için bu tür araştırmaların kaynaştırma uygulamasının yürütüldüğü okullardaki daha fazla beden öğretmenleri ile nicel araştırmalarla yürütülebilir.

Mevcut yapılan hizmet içi eğitim faaliyetlerinin yeterli olup olmadığı ve branş derslerini kapsayıp kapsamadığı konusunda araştırmalar yapılabilir.

Beden eğitimi derslerinde kaynaştırma uygulaması yapılan okullarda uygulamanın diğer branş derslerinde etkiliği incelenebilir.

Beden eğitimi veya diğer branş derslerinde de kaynaştırma uygulaması yapılan okullarda öğrencisi olan ailelerin kaynaştırmaya ilişkin görüşleri incelenebilir

KAYNAKÇA

American Association on Intellectual and Developmental Disabilities [AAIDD]. (2010). Intellectual disability: Definition, classification, and systems of supports (11th ed.). Washington: American Association on Intellectual and Developmental Disabilities.

American Associationon Intellectual and Developmental Disabilities [AAIDD]. (2018). Fact sheet: Frequently asked questions about mental retardation.

Retrieved April 15, 2018, from <https://aaid.org/intellectual-disability/definition/faqs-on-intellectual-disability#.W083ctIzZPZ>

- Acar, Ç. (2015). Otizmlı çocuklara sosyal becerilerin öğretiminde anneler tarafından hazırlanarak sunulan sosyal öykü ve video modelle öğretim uygulamalarının karşılaştırılması. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
- Ahmetoğlu, E., Burak, Y., & Acar, İ. H. (2019). Otizmlı öğrencilerin katıldıkları başarılı kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitim uygulamalarına ilişkin öğretmenlerin algıları. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 21(2), 501-514.
- Aksoy, C. (1999). Beden Eğitimi ve Sporum Eğitime Etkisi. Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi SBE.
- Al Salim, Zuhair Abdaladeem, "Attitudes of Students with and without Disabilities Toward Physical Education and Their Sports and Activities Preferences in Saudi Arabia" (2017). Theses and Dissertations. 2395.
- Allender S, Cowburn G, Foster, C. Understanding participation in sport and physical activity among children and adults: a review of qualitative studies. Health Education Research. 2006; 21(6): 826-835.
- Altun, T. & Filiz, T. (2020). Investigation of classroom teachers' views on education of children with special needs. Trakya Eğitim Dergisi, 10(1), 1-22.
- American Psychiatric Association, & American Psychiatric Association. (2013). DSM 5. *American Psychiatric Association, 70*.
- Aral, N. (2011). Inclusive Education in Preschool Education, İstanbul: Morpa Culture Publications.
- Arnhold, R., Young, L., & Lakowski, T. (2013). Part I: The historical and legal background leading to the office of civil rights "dear colleague letter". Journal of Physical Education, Recreation & Dance, 84(8), 20.
- Ashman, H., Editor. (2002). Special Issue on hypermedia and the worldwide web. The New Review of Hypermedia and Multimedia, Volume 8.
- ATAY, M. (1995). Engelli Bireylerin Benlik Gelişiminde Spor Etkinliklerinin Önemi. Antalya Uluslararası Engellilerde Spor Sempozyumu Bildiri Kitabı. Ankara: T.C. Başbakanlık Gençlik ve Spor Eğitim Dairesi Başkanlığı Yayın No:1997/1,97,100 s.
- ATAY,(1995). Özürlü Çocukların Normal Yaşlılarıyla Birlikte Eğitim Aldıkları Kaynaştırma Programlarına Karşı Öğretmen Tutumları Üzerine Bir İnceleme.Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

- Baker, E.T., Wang, M. C., & Walberg, H. J. (1994). The effects of inclusion on learning. *Educational Leadership*, 52(4), 33-35.
- Bal, E. (2010). İlköğretim Okullarındaki Beden Eğitimi Dersinin Yapılmasında Karşılaşılan Yetersizliklerin Giderilmesinde Yönetici ve Öğretmenlerin Rolü. Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi. İstanbul.
- Bandura, A. (1994). Self-efficacy. In V. S. Ramachaudran (Ed.), *Encyclopedia of human behavior* (Vol. 4, pp. 71-81). New York: Academic Press. (Reprinted in H. Friedman [Ed.], *Encyclopedia of mental health*. San Diego: Academic Press, 1998).
- Bandura, A.(1995). Exercise of personal and collective efficacy in changing societies. Bandura (Ed.). *Self -efficacy in changing societies*. (pp. 1-45). New York: Cambridge University Pres.
- BATU, E. S. (1998). Özel gereksinimli öğrencilerin kaynaştırıldığı bir kız meslek lisesindeki öğretmenlerin kaynaştırmaya ilişkin görüş ve önerileri. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi.
- BATU, E. S. (1998). Özel gereksinimli öğrencilerin kaynaştırıldığı bir kız meslek lisesindeki öğretmenlerin kaynaştırmaya ilişkin görüş ve önerileri. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi.
- Bayrakçı Tunay B. Yetişkinlerde fiziksel aktivite. Ankara: Sağlık Bakanlığı Yayınları; 2012.
- Bebetsos, E., Derri, V., Filippou, F., Zetou, E., & Vernadakis, N. (2014). Elementary school children's behavior towards the inclusion of peers with disabilities, in mainstream physical education classes. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 152, 819-823.
- Block, M. E. (1995). Development and validation of the Children's Attitudes Toward Integrated Physical Education-Revised (CAIPE-R) Inventory. *Adapted Physical Activity Quarterly*, 12(1), 60-77.
- Block, M. E., & Obrusnikova, I. (2007). Inclusion in physical education: A review of the literature from 1995-2005. *Adapted Physical Activity Quarterly*, 24, 103-124.
- Block, M. E., & Vogler, E. W. (1994). Inclusion in regular physical education: The research base. *Journal of Physical Education, Recreation, and Dance*. 65 (1), 40-44.
- Bruder, M. B. (1996). Interdisciplinary collaboration in service delivery. In R. A. McWilliams (Ed.), *Rethinking pull-out services in early intervention: A professional resource* (pp. 27-48). Baltimore: Paul H. Brookes Publishing Co.

- Buyse, V., & Wesley, P. W. (1993). The Identity Crisis in Early Childhood Special Education A Call for Professional Role Clarification. *Topics in Early Childhood Special Education* , 13(4), 418–429.
- CONWAY, R. F.,GOW, L.(1988).Mainstreaming special student with mild handicaps through group instruction.*Remedial and special education*,9(5):34-41.
- Cavkaytar, A., & Diken, İ. H. (2005). Özel eğitime giriş. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Çerezci, Ö. (2015). Okul öncesi eğitim kurumlarında yapılan kaynaştırma eğitimi uygulamalarının kaynaştırma kriterleri açısından değerlendirilmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- ÇEVİK, O., & KABASAKAL, K. (2013). Spor etkinliklerinin, engelli bireylerin toplumsal uyumuna ve sporla sosyalleşmelerine etkisinin incelenmesi. *International Journal of Social and Economic Sciences*, 3(2), 74-83.
- Çevik, O., Kabasakal, K., (2013). Spor Etkinliklerinin, Engelli Bireylerin Toplumsal Uyumuna ve Sporla Sosyalleşmelerine Etkisinin İncelenmesi. *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi*, ISSN: Muratlı, S. (2013). Çocuk ve Spor, Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık. 1307-1149, 3 (2): 74-83, www.nobel.gen.tr
- Demir, Ş. (2016). Okul öncesi kaynaştırma sınıflarındaki öğretmenlerin, özel gereksinimli ve risk grubu çocukların sınıf içi davranışlarının incelenmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 17(2), 141-159. Doi: 10.21565/ozelegitimdergisi.246292
- Demirci, P. T., Çinar, İ., & Demirci, N. (2014). Sınıf Öğretmenlerinin Özel Eğitime Gereksinim Duyan Öğrencilerde Beden Eğitimi Ders Programından Ve Kaynaştırma Eğitiminden Kaynaklanan Sorunlarının İncelenmesi. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2014(2), 136-150.
- Dessemontet, R. S., Bless, G., & Morin, D. (2012). Effects of inclusion on the academic achievement and adaptive behavior of children with intellectual disabilities. *Journal of Intellectual Disability Research*, 56(6), 579-587.
- DÖNMEZ, B. N.,AVCI,N., ARSLAN,N.(1997). Entegrasyona katılan ve katılmayan bireylerin entegrasyona ilişkin görüşlerinin incelenmesi.Eskişehir: Karatepe Yayınları.
- DUMAN, S. (2003). Öğretim Programının Öğretmen Görüşleriyle Değerlendirilmesi Özel Eğitim Sınıflarında Uygulanan Beden Eğitimi Dersi. Konya Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.

- Eliçin, Ö., Dağseven Emecen, D., & Yıkmış, A. (2013). Zihin engelli çocuklara doğrudan öğretim yöntemiyle temel toplama işlemlerinin öğretiminde nokta belirleme tekniği kullanılarak yapılan öğretimin etkinliği. M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, 37, 118-136.
- Ergül, C., Baydık, B., & Demir, Ş. (2013). Özel eğitim öğretmen adaylarının ve öğretmenlerinin zihin engelliler öğretmenliği lisans programı yeterliklerine ilişkin görüşleri. Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, 13(1), 499-522.
- ERGUN N (2003) Bedensel engelli çocuk ve spor, çocuk çocuk dergisi, 5: 26 -50.
- ERİPEK, S. (2003).Okulöncesi dönemde özel eğitim.Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Dergisi, 756: 16-41.
- Eripek, S., & Vuran S. (2008). Zihinsel yetersizliği olan çocukların eğitimi. G. Akçamete (edt), Özel eğitim (ss.245-278). Ankara: Kök Yayıncılık.
- Eroglu, G. (2009). Geçmişteki çocukluk oyunları ve oyuncakları üzerine nitel araştırma: Malatya Sürgü Kasabası örneği. Hikmet Yurdu, 2(3), 287-316
- Ertunç, N, E. (2008). Kaynaştırma Eğitimi Uygulanan İlköğretim İkinci Kademe Görev Alan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimi Hakkında ki Bilgi Düzeylerinin ve Sınıflarındaki Engelli Öğrencilere Bakış Açılarının Değerlendirilmesi. Gazi Üniveristesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi. Ankara.
- Ertutar, Muhammeed Özer, (2019) Beden eğitimi ve sporun ortaokullarda bulunan zihinsel engelli öğrencilerin sosyalleşmelerine etkisi. Yüksek Lisans Tezi. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı.
- Fuchs, D. & Fuchs, L. S. (1994). Inclusive schools movement and the radicalization of special education reform. *Exceptional Children*. 60 .294-309.
- Gal, E., Schreur, N., and Engel-Yeger, B. (2010). Inclusion of children with disabilities: Teachers' attitudes and requirements for environmental accommodation. *International Journal of Special Education*, 25(2), 89–99.
- Gallahue, D. L. (1982). *Developmental Movement Experiences for Children*. New York: Wiley.
- Gezer, M. S. (2017). Sınıfta kaynaştırma öğrencisi bulunan okul öncesi öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine yönelik rol algılarının. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.

- Goddard, R.D., Hoy, W. K. & Woolfolk Hoy, A. (2000). Collective teacher efficacy: its meaning, measure, and impact on student achievement. *American Educational Research Journal*, 37 (2) 479-507.
- Gordon, Beverly (1986), "Souvenirs: Messengers of the Extraordinary," *Journal of Popular Culture*, 20 (3), 135-146.
- Gökdemir, D., (2017). İlkokullarda Beden Eğitimi Ders Hedeflerinin Gerçekleşme Düzeyinin Öğrenci Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi, Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı, EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ, Yakın Doğu Üniversitesi.
- Göksu, İ., & Çevik, T. (2004). “Özel Eğitime Giriş”. Kaynaştırma Eğitimi. Adana. <https://www.zicev.org.tr/ozel-egitime-giris-kaynastirma-egitimi> . Erişim: 30-12-2021.
- Göral, M; Beden Eğitimi ve Spor Bilimlerine Giriş, Tuğra Ofset, Isparta 2001.
- Greguol, M., Malagodi, B. M., & Carraro, A. (2018). Inclusion of Students with Disabilities in Physical Education Classes: Teachers' Attitudes in Regular Schools. *Revista Brasileira de Educação Especial*, 24(1), 33-44.
- GÜZEL ÖZMEN, R. (2003).Kaynaştırma ortamında eğitimsel düzenlemeler. Ankara: Gündüz Eğitim Yayıncılık,s.: 51-83.
- Hodge, S. R., & Elliott, G. (2013). Physical education majors' judgments about inclusion and teaching students with disabilities. *Journal of Education and Training Studies*, 1(1), 151-157.
- Hodge, S., Ammah, J. O. A., Casebolt, K., LaMaster, B., Hersman, A., Samalot-Rivera, A., & Sato, T. (2009). A diversity of voices: Physical education teachers' beliefs about inclusion and teaching students with disabilities. *International Journal of Disability, Development and Education*, 56, 401-419.
- Hüseyin, Ü., SÜNBÜL, A. M., & AYDOS, L. (2008). BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMENLERİ YETERLİLİK ÖLÇEĞİ GEÇERLİLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(2), 23-33.
- IDEIA, Individuals With Disabilities Education Improvement Act, 20 U.S.C. § 1400 et seq. (2004).
- İnce, G. (2017). Otizm spektrum bozukluğu olan çocuğa sahip ebeveynlerin spor ile ilgili görüşleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 18, (1), 109-124.

- Jannel, R. E., Snell, M. E., Beers, M. K., & Raynes, M. (1995). Integrating student with moderate and severe disabilities into general education classes. *Exceptional Children*, 61, 425–439.
- Jin, J., J. Yun, and H. Wegis. 2013. “Changing Physical Education Teacher Education Curriculum to Promote Inclusion.” *Quest* (grand Rapids, Mich) 65 (3): 372–383. doi:10.1080/00336297.2013.791869.
- Karabulut, A., & Yıkılmış, A. (2010). Zihin engelli bireylere saat söyleme becerisinin öğretiminde eşzamanlı ipucuyla öğretimin etkililiği. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Dergisi*, 10(2), 103-113.
- Karaca, M. A. (2018). Kaynaştırma eğitimi programının öğretmenlerin kaynaştırma uygulamalarındaki mesleki yeterliliklerine etkisi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Karaca, M. A. (2018). Kaynaştırma eğitimi programının öğretmenlerin kaynaştırma uygulamalarındaki mesleki yeterliliklerine etkisi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Karakaya, E., Karakaya, Y. E., Yener, E. T., Tan, Ç., & Uğurlu, F. M. (2017). Evaluation Of Teachers’ Opinions For Physical Education And Sport Course Program In Mentally Disabled Schools. *Turkish Studies (Elektronik)*, 28, 489-502.
- KAYA, U. (2003). İlköğretim Okulu Yöneticilerinin, Sınıf Öğretmenlerinin Ve Rehber Öğretmenlerin Kaynaştırma İle İlgili Bilgi, Tutum Ve Uygulamalarının İncelenmesi. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Özel Eğitim Bölümü Yüksek Lisans Tezi.
- Kena, G., Hussar W., McFarland J., de Brey C., Musu-Gillette, L., Wang, X., Dunlop Velez, E. (2016). The condition of education 2016 (NCES 2016-144). Washington, DC.: U.S. Department of Education, National Center for Education Statistics.
- Kırcaali-iftar, G. (1998). Özel Eğitim. (Ed. Eripek.S.). Özel Gereksinimli Bireyler ve Özel Eğitim (3-12). T.C. Anadolu Üniversitesi Yayınları No: 1018. Açık Öğretim Fakültesi Yayınları No: 561. Eskişehir.
- Kırcaali İftar, G. ve Batu, S. (2005). Kaynaştırma. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Kırımoğlu, H. (2017). Development Process of Adapted Physical Activities and Reviewing Attitudinal Levels of Turkish Sports Education Administrators towards Sports Activities for Individuals with Mental Disabilities. *Sport Journal*.

- Kirk, D. (2004). Framing quality physical education: the elite sport model or Sport Education? *Physical Education & Sport Pedagogy*, 9(2), 185-195.
- Klavina, A., & Block, M. E. (2008). The effect of peer tutoring on interaction behaviors in inclusive physical education. *Adapted Physical Activity Quarterly*, 25, 132-158.
- Kudlacek, M. (2001). An attitude toward inclusion instrument based on the theory of planned behavior for prospective Czech physical educators. Unpublished doctoral dissertation, Texas Woman's University, Denton.
- LaMasfer, K., Kinchin, G., Gall, K., & Siedentop, D. (1998). Inclusion practices of effective elementary specialists. *Adapted Physical Activity Quarterly*, 15, 64-81.
- Lermi, E. (2016). Otizmli Öğrencilerinin Kaynaştırma Ortamında Beden Eğitimi Dersine Katılımlarının Beden Eğitimi Öğretmenleri ve Ebeveynler Bakış Açısından İncelenmesi. Gedik Üniveristesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri ABD. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.*
- Li, C. ve Wang, C. K. (2013). Effect of Exposure to Special Olympic Games on Attitudes of Volunteers Towards Inclusion of People With Intellectual Disabilities. *Journal of Applied in Research Intellectual Disabilities*, 26(6), 515-21.
- Lieberman, L. J., Dunn, J. M., van der Mars, H., & McCubbin, J. (2000). Peer tutors' effects on activity levels of deaf students in inclusive elementary physical education. *Adapted Physical Activity Quarterly*, 17, 364-377.
- Lieberman, L. J., Newcomer, J., McCubbin, J., & Dalrymple, N. (1997). The effects of cross-aged peer tutors on the academic learning time of students with disabilities in inclusive elementary physical education classes. *Brazilian International Journal of Adapted Physical Education Research* 4(1), 15-32.
- Lipsky, D. K., & Gartner, A. (1997). *Inclusion and school reform: Transforming America's classrooms*. Baltimore, Maryland: Paul H. Brooks Publishing Co., Inc.
- Loovis, E. M., & Loovis, C. L. (1997). A disability awareness unit in physical education and attitudes of elementary school students. *Perceptual and Motor Skills*, 84(3), 768-770.
- McKay, C., Block, M. ve Park, J. Y. (2015). The Impact of Paralympic School Day on Student Attitudes Toward Inclusion in Physical Education. *Adapted Physical Activity Quarterly*, 32(4), 331-48.

- McWilliam, R. A. (1996). A program of research on integrated versus isolated treatment in early intervention. In R. A. McWilliam (Ed.), *Rethinking pull-out services in early intervention: A professional resource* (pp. 71–102). Baltimore: Paul H. Brookes Publishing Co.
- MEB (2002). Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü. ". Özel Eğitim Hizmetleri Tanıtım El Kitabı. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü Basımevi.. <http://orgm.meb.gov.tr/www/ozel-egitim-hizmetleri-ile-ilgili-yayinlar/icerik/276>
- MEB (2013). Çocuk Gelişimi ve Eğitimi. Kaynaştırma Eğitimi. http://www.megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/moduller_pdf/Kayna%C5%9Ft%C4%B1rma%20E%C4%9Fitimi.pdf. Erişim: 06-01-2021.
- MEB (2013). Çocuk Gelişimi ve Eğitimi. Kaynaştırma Eğitimi. http://www.megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/moduller_pdf/Kayna%C5%9Ft%C4%B1rma%20E%C4%9Fitimi.pdf. Erişim: 06-01-2021.
- MEB, (2006). Özel eğitim hizmetleri yönetmeliği. Resmî Gazete. 31.01.2006/261847. https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2012_10/10111226_ozel_egitim_hizmetleri_yonetmeliği_son.pdf sayfasından erişilmiştir.
- MEB, (2018). Özel eğitim hizmetleri yönetmeliği. <http://mevzuat.meb.gov.tr/dosyalar/1963.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- MEB. (2010). Okullarımızda kaynaştırma (Neden, nasıl, niçin).Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü.
- Metin, Ş. (2013). Türkiye’de Okul Öncesinde Kaynaştırmaya İlişkin Yapılan Çalışmaların İncelenmesi. Bayburt Üniveristesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi. 8 (1), 159-185.
- Mpofu, E. (2003). Enhancing social acceptance of early adolescents with physical disabilities: Effects of role salience, peer interaction, and academic support interventions. *International Journal of Disability, Development, and Education*, 50(4), 435-454.
- Murata, N. M., Hodge, S. R., & Little, J. R. (2000). From the field-students' attitudes, experiences, and perspectives on their peers with disabilities. *Clinical Kinesiology*, 54(3), 59-66.
- Muratlı, S. (2013). Çocuk ve Spor, Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Nacaroğlu, G. (2014). Okul öncesi kaynaştırma eğitimi uygulamalarının öğretmen tutumlarına göre incelenmesi (Gaziantep İli Örneği). Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep.

- Obrusníková, I., Váľková, H., & Block, M. E. (2003). Impact of inclusion in general physical education on students without disabilities. *Adapted Physical Activity Quarterly*, 20(3), 230-245.
- Önder M. (2007). Sınıf Öğretmenlerinin Zihin Engelli Kaynaştırma Öğrencileri İçin Sınıf İçinde Yaptıkları Öğretimsel Uyarlamaların Belirlenmesi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Özel Eğitim Anabilim Dalı, Bolu.
- ÖZBABA, N. (2000). Okul Öncesi Eğitimcilerin Ve Ailelerin Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar İle Normal Çocukların Entegrasyonuna (Kaynaştırılmasına) Karşı Tutumları. İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Okul Öncesi Eğitim Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.
- Özcan, İ. (2020). Okul öncesi öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine yönelik duyguları tutumları ve kaygıları ile kaynaştırma uygulamalarındaki öğretmen yeterlilikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi (Çankırı ili örneği) (Master's thesis, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü).
- Özdemir, A. (2000). Orta öğretimde beden eğitimi ve spor derslerinin uygulanabilirliği, çorum ili ve ilçelerindeki farklılıkların değerlendirilmesi (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Samsun.
- Özdemir, H. (2010). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Kaynaştırma Uygulamasına İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi. Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi. Edirne.
- Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği.(2006).Gkinci Bölüm.Özel eğitimin amaçları ve temel ilkeleri.
- ÖZER DS (2001) Engelliler için Beden Eğitimi ve Spor, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Özer, D., & Süngü, B. (2016). Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının Bakış Açısından “Engelliler İçin Beden Eğitimi ve Spor Dersi” Uygulamaları. *Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 27 (1), 1-15.
- Özer, D.S. (2010). Engelliler İçin Beden Eğitimi ve Spor. Ankara: Nobel Yayınları.
- ÖZER, S.D. (2001). Engelliler İçin Beden Eğitimi Ve Spor. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Öztürk, M. A. (2012) Teacch Otizm Programı Unsurlarının Beden Eğitimi Ve Sporda Kullanımı. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19 (2012) 259-268

- Pantzer, J. R. (2016). Middle school intramural sports participation: Psychosocial outcomes based on gender, grade, and ethnicity differences (Doctoral dissertation, North Carolina Central University).
- Piletic, C., & Davis, R. (2010). A profile of the introduction to adapted physical education course within undergraduate physical education teacher education programs. *The ICHPER-SD Journal of Research in Health, Physical Education, Recreation, Sport & Dance*, 5(2), 26.
- Polat R. (2016). Ortaokul Öğrencisi Olan Kaynaştırma Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Görüşleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı, İstanbul.
- Rafferty, Y., Piscitelli, V., & Boettcher, C. (2003). The impact of inclusion on language development and social competence among preschoolers with disabilities. *Exceptional Children*, 69(4), 467-479.
- Rizzo, T. L. (2013). Top 10 issues in adapted physical education: A pilot study: How far have we come? *Palaestra*, 27(3), 21-26.
- RİZZO, T.I. (1985). Attributes related to teacher' attitudes. *Perceptual and motor Skills*,60(3): 739-742.
- SABAH, S., TAŞMEKTEPLİGİL, M. Y., Taner, T. U. N. Ç., ERMİŞ, A., & ÇAVUŞOĞLU, G. KAYNAŞTIRMA ÖĞRENCİLERİNİN BEDEN EĞİTİMİ DERSİNE YÖNELİK GÖRÜŞ VE GEREKSİNİMLERİNİN İNCELENMESİ. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 18(1), 81-95.
- Sanır, H. (2009), "Kaynaştırma Eğitimine Devam Eden Öğrencilerin Akademik Öğrenme İle İlgili Karşılaştıkları Sorunların Öğretmen ve Aile Görüşleri Açısından Değerlendirilmesi", Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Sarı, H. (2003). Özel eğitime muhtaç öğrencilerin eğitimleriyle ilgili çağdaş öneriler. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Sart, H., Ala, H., Yazlık, Ö. and Kantaş Yılmaz, F. (2004). Where is Turkey in inclusive education?: Sugestions to Teacher, XIII Assembly of National Educational Sciences, 6-9 July 2004, İnönü University, Faculty of Education, Malatya.
- Schoger, K. D. (2006). Reverse Inclusion: Providing Peer Social Interaction Opportunities to Students Placed in Self-Contained Special Education Classrooms. *TEACHING Exceptional Children Plus*, 2(6), 11.

- SCRUGGS, T. E., MASTROPIERI, M.A. (1996). Teacher perceptions of mainstreaming/inclusion.A research synthesis. *Exceptional children*,63(1): 59-74.
- Scruggs, T., & Mastropieri, M. (1996). Teacher perceptions of mainstreaming/inclusion, 1958-1995: A research synthesis. *Exceptional Children*, 63(1), 59-74.
- Sherrill, C. (2004). *Adapted physical activity, recreation, and sport: Crossdisciplinary and lifespan. (6th ed.)*. New York: McGraw-Hill.
- Snow, K. 2013. *Mainstreaming, Integration, Inclusion. Is there a difference?* Available at <http://www.vpaf.uni.edu/events/inclusion/handouts/kathie%20Snow%20Breakout%20Handout%20130PM%202.pdf>
- Snyder, T. D., Dillow, S. A., & National Center for Education, S. (2011). *Digest of education statistics, 2010. NCES 2011-015: National Center for Education Statistics.*
- Sucuoğlu B, Kargın T. *İlköğretimde Kaynaştırma Uygulamaları*. Ankara: Kök Yayıncılık; 2010.
- Sucuoğlu, B. (2016). Zihinsel Engellilerin Eğitimi. 201-238. *Zihinsel Engelliler ve Eğitimleri* (Ed. B.Sucuoğlu). Kök Yayıncılık. Ankara.
- Sullivan, E. ve Masters-Glidden, L. (2014). *Changing Attitudes Toward Disabilities Through Unified Sports. American Association on Intellectual and Developmental Disabilities, 52(5), 367-78.*
- ŞAHİN, A., & ŞAHİN, F. (2020). Zihinsel Engelli Çocuklarda Spora Katılımın Sosyal Beceri Gelişimine Etkileri. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi, 3(2), 236-242.*
- Şahin, A. E. (2004). Öğretmen yeterliliklerinin belirlenmesi. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi. 58.* <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/sayi58/sahin.htm>
- Şahin, H. M. (2005). *Beden eğitimi ve spor sözlüğü*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Taylor, G. (2006). *Trends in special education projections for the next decade. Lewiston, New York: The Edwin Mellen Press.*
- Tekakpınar, E., & Tezer, M. (2020). Effectiveness of a school-based outdoor education curriculum and online learning environment among prospective teachers. *Sustainability, 12(1), 207.*

- Townsend, A. (2017). The Examination of Physical Education Teachers' Perceptions of Their Teacher Training to Include Students with Disabilities in General Physical Education (Doctoral dissertation, Northcentral University).
- Tripp, A., T. Rizzo, and L. Webbert. 2007. "Inclusion in Physical Education: Changing the Culture." *Journal of Physical Education, Research and Dance* 78 (2): 32–37. doi:10.1080/07303084.2007.10597971.
- TUNCAY, H. (1992). Engellilerde Beden Eğitimi Ve Spor, I. Eğitim Kurumlarında Beden Eğitimi Ve Spor Sempozyumu, Milli Eğitim Basım Evi, Ankara.
- Turnbull, A.; Turnbull, R. ve Wehmeyer, M. L. (2007) . *Exceptional Lives: Special Education in today's schools*. New Jersey: Prentice Hall.
- United Nations (UN). 1989. Convention on the rights of the child. New York: United Nations.
- United Nations Economic and Social Commission for Asia and the Pacific (UNESCAP). 2002. Biwako millennium framework for action towards an inclusive barrier-free and rightsbased society for persons with disabilities in Asia and the Pacific. Shiga, Japan: UNESCAP.
- United Nations Educational Scientific and Cultural Organisation (UNESCO). 1994. Salamanca statement and framework for action on special needs education. Salamanca, Spain: 8 UNESCO.
- USDE, U.S. Department of Education. (2009). Twenty-eighth annual report to Congress on the implementation of the Individuals with Disabilities Education Act, 2006, Vol. 1. Washington, DC: Author.
- Usta, A. (2010). Ankara İlinde Engelli Okullarında Çalışan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Karşılaştıkları Eğitim Güçlükleri. Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi.
- Usta, A. (2010). Ankara İlinde Engelli Okullarında Çalışan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Karşılaştıkları Eğitim Güçlükleri. Yüksek Lisans Üniversitesi. Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Ünsal, K. (2019). Kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitim uygulamalarında rol alan sınıf öğretmenlerinin görev ve sorumluluklarını yerine getirme durumları ile kaynaştırmaya yönelik tutumlarının incelenmesi (Master's thesis, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Ünsal, K. (2019). Kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitim uygulamalarında rol alan sınıf öğretmenlerinin görev ve sorumluluklarını yerine getirme durumları ile kaynaştırmaya yönelik tutumlarının incelenmesi (Master's thesis, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü).

- Van Biesen, D., Busciglio, A., & Vanlandewijck, Y. (2006). Attitudes towards inclusion of children with disabilities: The effect of A Paralympic School Day on Flemish elementary children. Proceedings of: The 8th European Conference of Adapted Physical Activity, September 7-9, Olomouc, Czech Republic.
- Varlıer, G. (2004). Okul öncesi eğitim öğretmenlerinin kaynaştırmaya ilişkin görüşleri. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Vickerman, P. (2012). Including children with special educational needs in physical education: Has entitlement and accessibility been realised? *Disability & Society*, 27(2), 249-262. doi:10.1080/09687599.2011.644934
- Waxman A. Why a global strategy on diet, physical activity and health? *Nutrition and Fitness: Mental Health, Aging, and the Implementation of a Healthy Diet and Physical Activity Lifestyle*. Basel: Karger Publishers; 2015.
- Westwood P. (2003). *Commonsense Methods for Children with Special Education Needs: Strategies for the Regular Classroom (Fourth Edition ed.)*. London: Routledge Flamer.
- Wilson, W. J., Richards, K. A. R., & Driver, S. (2014). There are no winners: A case study about inclusion. *Palaestra*, 28(2), 36-41.
- World Health Organization, *Global Status Report on Noncommunicable Diseases*, Geneva, 2014. <http://www.who.int/nmh/publications/ncd-status-report-2014/en/> (Erişim Tarihi: 23 Ekim 2014).
- Xafopoulos, G., Kudláček, M., & Evagelinou, C. (2009). Effect of the intervention program "Paralympic School Day" on attitudes of children attending international school towards inclusion of students with disabilities. *Acta Universitatis Palackianae Olomucensis. Gymnica*, 39(4), 63-71.
- Yarımkaya, E., İlhan, L. & Karasu, N. (2017). Akaran Aracalı Uyarlanmış Fiziksel Aktivitelere Katılan Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Bir Bireyin İletişim Becerilerindeki Değişimlerin İncelenmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*. 18/2. 225-252.
- YETİM A (2005) *Sosyoloji ve Spor*. Topkar Matbaacılık, Trabzon.
- Yorulmaz A. (2015). Kaynaştırma Veren İlkokul ve Ortaokul Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitiminde Karşılaştığı Problemler Batman İl örneği. Yüksek Lisans Tezi. Zirve Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Fakültesi Anabilim Dalı, Gaziantep.
- Yıldırım Doğru, S. (2009). Special education in early childhood, Special education in early childhood

period (S.S.Yıldırım Doğru and N. Durmuşoğlu
Saltalı), İstanbul: Maya Academy.

EKLER

Ek – 1: Katılımcı Bilgi ve Onay Formu

BİLGİ VE KATILIM ONAY FORMU

Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Karşılaştıkları Problemlerin İncelenmesi İçin Görüşme Protokolü

Sayın hocam,

Benim adım Muhammed Fatih BEYAZIT Yakın Doğu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Özel Eğitim Bölümü yüksek lisans öğrencisiyim. Yüksek lisans tezim kapsamında araştırma amacım kaynaştırma sınıflarında görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin karşılaştıkları problemlerin incelenmesidir.

Bu bağlamda, kaynaştırma sınıflarında görev yapan beden eğitimi öğretmenleri ile görüşmeyi planlıyorum.

Bu araştırma ile; Beden eğitimi öğretmenlerinin kaynaştırma eğitiminde karşılaştıkları problemler ve bu konuda ürettikleri çözümlere konusundaki görüşlerinin belirlenmesiyle bu öğretmenlere kaynaştırmaya yardımcı olmak için daha fazla destek sağlamayı da amaçlamaktadır. Bu nedenlerle sizin kaynaştırma eğitimim ile ilgili görüşleriniz çalışmam için çok önemlidir.

Görüşmemize başlamadan önce bazı hatırlatmalar yapmak istiyorum. Görüşme sürecinde yaptığınız tüm paylaşımlar sadece bilimsel amaçlı kullanılacak, ben ve danışmanım dışında kimse ile paylaşılmayacaktır. Araştırma boyunca ve sonuçların raporlanmasında isminiz veya kimliğinizi ortaya çıkaracak hiçbir bilgi paylaşılmayacaktır. Bu nedenle takma isimler kullanılacaktır. Görüşme sırasında kendinizi rahat hissetmediğiniz ya da devam etmek istemediğiniz noktada görüşmemizi durdurabilir veya tamamen kesebiliriz. Görüşmemiz yaklaşık 30 dakika sürecektir. Eğer sakıncası yoksa görüşmemizi kaydetmek istiyorum.

İlgi ve yardımlarınız için teşekkür ederim.

Muhammed Fatih BEYAZIT
Özel Eğitim Bölümü
Atatürk Eğitim Fakültesi
Yakın Doğu Üniversitesi
(.....@.....)
Tel:0533....

Ek – 2: Kaynaştırma Sınıflarında Görev Yapan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Karşılaştıkları Problemlere Yönelik Görüşme Formu

BÖLÜM I

Bu bölümde kişisel bilgiler'e yönelik sorular hazırlanmıştır. Soruların yan tarafında yer alan ve size en uygun seçeneğe **X** isareti koyunuz.

1- Cinsiyetiniz: Kadın ( ) Erkek ( )

2- Medeni Durumunuz: Evli ( ) bekar ( ) dul ( )

3- Görev Yaptığınız Okulun Adı:.....

4- Yaşınız: 25 ve altı ( ) 26-30 ( ) 31-35 ( ) 36-40 ( ) 41-45 ( )

5- En son mezun olduğunuz eğitim kurumu

a. Öğretmen okulu mezunu ( )

b. Ön lisans mezunu ( )

c. BESYO mezunu ( )

d. Spor akademisi mezunu ( )

6- Öğretmenlikteki Mesleki Kıdeminiz

a. 5 yıl ve daha az ( )

b. 6-10 yıl ( )

c. 11-15 yıl ( )

d. 16-20 yıl ( )

e. 21 yıl ve üzeri ( )

7- kaynaştırma sınıflarında haftada kaç saat beden eğitimi dersi yapıyorsunuz.

a. 1 -2( )

b. 3-4yıl ( )

c. 5-6 yıl ( )

d. 7-8 yıl ( )

e. 9 - üzeri ( )

BÖLÜM II

Bu bölümde kaynaştırma eğitiminde beden eğitimi öğretmenin karşılaştıkları problemlere yönelik olarak hazırlanmıştır. lütfen soruları dikkatle okuyarak size en uygun seçeneğe x isareti koyunuz.

1. Beden eğitimi dersinin engelli öğrencilere sporla ilgili bilgi beceri ve alışkanlıklar kazandıracığı görüşüne katılıyor musunuz?
2. Beden eğitimi dersinin engelli öğrencilerin sosyal gelişimlerine katkı sağlayacağına inanıyor musunuz?
3. Beden eğitimi dersinin işbirliği içinde çalışma alışkanlığını geliştirebileceği görüşüne katılıyor musunuz?
4. Engelli öğrenci siz ders anlatırken derste işlenen konuları anlayabiliyor mu?
5. Sınıfınızda engelli olmayan çocukların engelli arkadaşlarına yaklaşımları sizce nasıldır?
6. Sizce engelli olmayan öğrenciler sınıflarındaki engelli arkadaşlarından nasıl etkileniyorlar?
7. Siz sınıfınızdaki engelli öğrencileri diğer arkadaşlarıyla kaynaştırmak için çaba gösteriyor musunuz?
8. Sınıfınızdaki engelli öğrencileri diğer arkadaşlarıyla kaynaştırmak için ne tür bir çaba gösteriyorsunuz?
9. Sınıfınızda bulunan engelli öğrenci ile en çok hangi konularda problem

yapıyorsunuz?

10. Sınıfınızda bulunan engelli öğrenci ile ilgili ortaya çıkan davranış problemini çözmek için neler yapıyorsunuz?

Ek – 4: Yakın Doğu Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Etik Kurul Onayı

Ek – 5: KKTC Milli Eğitim Ve Kültür Bakanlığı Araştırma İzni Onayı